

Jari Lyytimäki, Satu Lähteenoja, Mikael Sokero, Satu Korhonen, Eeva Furman

Agenda 2030 Suomessa: Kestävän kehityksen avainkysymykset ja indikaattorit

Elokuu 2016

Valtioneuvoston selvitys-
ja tutkimustoiminnan
julkaisusarja 31/2016

KUVAILULEHTI

Julkaisija ja julkaisuaika	Valtioneuvoston kanslia, 23.8.2016		
Tekijät	Jari Lyytimäki, Satu Lähteenoja, Mikael Sokero, Satu Korhonen, Eeva Furman		
Julkaisun nimi	Agenda 2030 Suomessa: Kestävän kehityksen avainkysymykset ja indikaattorit		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 31/2016		
Asiasanat	Agenda 2030, indikaattori, kestävä kehitys		
Julkaisun osat/ muut tuotetut versiot			
Julkaisuaika	Elokuu, 2016	Sivuja 89	Kieli Suomi

Tiivistelmä

Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 astui voimaan vuoden 2016 alussa. Toimintaohjelmaan sisältyy 17 kestävä kehityksen tavoitetta ja 169 alatavoitetta, jotka tulee saavuttaa vuoteen 2030 mennessä. Tässä raportissa hahmotetaan kokonaiskuva Suomen lähtötilanteesta, haasteista ja mahdollisuuksista Agenda2030:n toimeenpanossa ja tehdään ehdotus niistä aihealueista, joihin tulisi Suomessa kiinnittää huomiota kiireellisimmin. Esitetyt arviot perustuvat indikaattoripohjaisiin kansainvälisiin vertailuihin, osallistavan sidosryhmäprosessin tuloksiin ja asiantuntija-arvioihin. Tulokset tukevat kansallisen kestävä kehityksen toimintasuunnitelman valmistelua.

Liite 1 Suomen kehitys OECD:n indikaattoreiden valossa

Liite 2 Suomen sijoitus valikoiduissa viimeaikaisissa kansainvälisissä maavertailuissa

Liite 3 Avain2030-hankkeen sidosryhmä- ja asiantuntijatyöpajojen osallistajat

Tämä julkaisu on toteutettu osana valtioneuvoston vuoden 2016 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa (tietokayttoon.fi).

Julkaisun sisällöstä vastaavat tiedon tuottajat, eikä tekstisisältö välttämättä edusta valtioneuvoston näkemystä.

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare & utgivningsdatum	Statrådets kansli, 23.8.2016		
Författare	Jari Lyytimäki, Satu Lähteenoja, Mikael Sokero, Satu Korhonen, Eeva Furman		
Publikationens namn	Agenda 2030 i Finland: Nyckelfrågorna och indikatorerna i hållbar utveckling		
Publikationsseriens namn och nummer	Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 31/2016		
Nyckelord	Agenda 2030, indikator, hållbar utveckling		
Publikationens delar /andra producerade versioner			
Utgivningsdatum	Augusti, 2016	Sidantal 89	Språk Finska

Sammandrag

Förenta nationernas handlingsprogram för hållbar utveckling Agenda 2030 trädde i kraft i början av 2016. I handlingsprogrammet ingår 17 mål för hållbar utveckling och 169 delmål, som ska uppnås senast 2030. I denna rapport skisserar vi en helhetsbild av utgångsläget i Finland, dess utmaningar och möjligheter i implementeringen av Agenda 2030 och ger ett förslag om de temaområden som i Finland bör fästa brådskande uppmärksamhet vid. De presenterade bedömningarna bygger på indikatorbaserade internationella jämförelser, resultaten från en deltagande intressegruppsprocess och expertbedömningar. Resultaten stöder beredningen av en nationell handlingsplan för hållbar utveckling.

Bilaga 1 Finlands utveckling i ljuset av OECD:s indikatorer

Bilaga 2 Finlands placering i utvalda internationella jämförelser under den senaste tiden

Bilaga 3 Deltagarna i Avain2030 (Nyckel2030)-projektets intressegrupps- och expertworkshopar

Den här publikation är en del i genomförandet av statsrådets utrednings- och forskningsplan för 2016 (tietokaytoon.fi).

De som producerar informationen ansvarar för innehållet i publikationen. Textinnehållet återspeglar inte nödvändigtvis statsrådets ståndpunkt

DESCRIPTION

Publisher and release date	Prime Minister's Office, 23.8.2016		
Authors	Jari Lyytimäki, Satu Lähteenoja, Mikael Sokero, Satu Korhonen, Eeva Furman		
Title of publication	Agenda 2030 in Finland: Key questions and indicators of sustainable development		
Name of series and number of publication	Publications of the Government's analysis, assessment and research activities 31/2016		
Keywords	Agenda 2030, indicator, sustainable development		
Other parts of publication/ other produced versions			
Release date	August, 2016	Pages 89	Language Finnish

Abstract

The Agenda 2030 action plan for sustainable development by the United Nations came into effect on the 1. January 2016. The Agenda 2030 consists of 17 goals and 169 targets of sustainable development to be achieved by 2030. This report outlines the overall picture of the current situation, challenges and opportunities and identifies key topics of primary concern regarding the implementation of Agenda 2030 in Finland. The assessment is based on international indicator-based country comparisons, results from national participatory stakeholder process and expert evaluations. The report aims to support the formulation of national level action plan for sustainable development.

Appendix 1 The development in Finland based on OECD indicators

Appendix 2 Finland in the selected recent country comparisons

Appendix 3 Participants of the stakeholder and expert workshops by the Avain2030-project

This publication is part of the implementation of the Government Plan for Analysis, Assessment and Research for 2016 (tietokaytoon.fi).

The content is the responsibility of the producers of the information and does not necessarily represent the view of the Government.

SISÄLLYS

Kiitokset	6
1. Johdanto: Avain2030-hanke viitoitti polkuja kestäväälle kehitykselle	7
2. Avain2030-hankkeen aineistot ja tutkimusmenetelmät	9
2.1 Hankkeen päävaiheet	9
2.2. Osatehtävien tarkempi kuvaus	10
3. Kyselytulokset Agenda 2030-toimintaohjelman toteutuksen tilanteesta valtionhallinnossa	13
3.1. Kyselyn tausta	13
3.2. Aineiston yleispiirteinen analyysi	14
3.3. Päätelmät ja suositukset kyselyvastausten perusteella	16
4. YK:n kestävän kehityksen indikaattorityön nykyvaihe ja kytkennät kansallisiin indikaattoreihin	18
4.1. YK:n ehdottamat kestävän kehityksen 2030 indikaattorit	18
4.2. YK:n indikaattoriehdotuksen nykytila	19
4.3. Alustava arvio tiedon saatavuudesta kansallisella tasolla	21
4.4. Kansainvälisten ja kansallisten indikaattoreiden liittymäkohdat	22
4.5. Päätelmiä ja suosituksia YK:n indikaattorityön pohjalta	23
5. Kestävän kehityksen tilannekuva Suomessa	25
5.1. Kansainväliset indikaattoripohjaiset vertailut	25
5.1.1. Suomi Agenda 2030-indikaattoreiden valossa	25
5.1.2. Suomi suhteessa muihin OECD-maihin	29
5.1.3. Suomi indeksipohjaisten kansainvälisten vertailujen valossa	32
5.2. Sidosryhmien ja asiantuntijoiden näkemykset.....	40
6. Päätelmät ja kootut suositukset	48
6.1. Yhteenveto Suomen kestävän kehityksen avainalueista	48
6.2. Suositukset kansallisen kestävän kehityksen toimintaohjelman toteutukselle	51
Lähteitä ja tausta-aineistoja	53

KIITOKSET

Avain2030-hanke kiittää lämpimästi sidosryhmien edustajia ja asiantuntijoita, jotka uhrasivat aikaansa ja jakoivat näkemyksiään kestävästä kehityksen painopistealueista ja niitä koskevien tavoitteiden toteuttamisesta Suomessa. Saimme teiltä runsaasti oivaltavia näkemyksiä ja lisätietoa. Saimme myös rakentavaa kritiikkiä, joka auttoi korvaamattomalla tavalla laajalajaisen aihepiirin hallinnassa.

Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana toimi Marja Innanen (valtioneuvoston kanslia) ja ohjausryhmään kuuluivat Annika Lindblom ja Taina Nikula (ympäristöministeriö), Heli Mikkola ja Sami Pirkkala (ulkoasianministeriö) sekä Katja Matveinen (maa- ja metsätalousministeriö). Ohjausryhmän lisäksi haluamme kiittää Eeva Hellströmiä (Sitra) ja Ari Tyrkköä (Tilastokeskus) kiinnostuksesta, kommentteista ja tuesta hankkeen aikana.

Hankkeen toteutusta avustivat Inka Lähteenaro, Ossi Korhonen, Mikko Annala ja Tuuli Kasinen (Demos Helsinki) sekä ja Matti Lindholm (Suomen ympäristökeskus). Infografiikoita hankkeelle tuotti Kirmo Kivelä. Maria Ruuska ja Vilja Pursiainen (Kaskas Media) avustivat hankkeen tuloksiin perustuvan policy briefin kirjoittamisessa.

Aivan täydellistä yksimielisyyttä kestävä kehityksen sisällöstä ja soveliaimmista indikaattoreista lienee mahdotonta saavuttaa. Kestävä kehitys on luonteeltaan dynaaminen, jatkuvasti muuttuva prosessi, jota tulee tarkastella monista eri näkökulmista. Toivomme, että raporttimme osaltaan edistää rakentavaa keskustelua siitä, millaiset näkökulmat ovat kestävyyskokonaisuuden kannalta kaikkein oleellisia.

1. JOHDANTO: AVAIN2030-HANKE VIITOITTI POLKUJA KESTÄVÄLLE KEHITYKSELLE

YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030 astui virallisesti voimaan vuoden 2016 alussa. Maailmanlaajuisen toimintaohjelman ytimenä ovat 17 yhteisesti hyväksytyä tavoitetta ja niiden 169 alatavoitetta, jotka koskevat yhtäläisesti kaikkia valtioita (UN 2016). Suomessa hallitus on määritellyt yhdeksi kivijalkahankkeeseen kansallisen toimintasuunnitelman laatimisen näiden tavoitteiden toimeenpanemiseksi Suomessa. Toimintasuunnitelma liittyy tiiviisti myös toiseen hallituksen kivijalkahankkeeseen, Suomen kehityspoliittiseen linjaukseen.

Agenda2030:n toteutuminen vaatii määrätietoista työtä niin globaalilla, kansallisella kuin paikallisellakin tasolla ja siihen liittyy paljon erilaisia avoimia kysymyksiä ja tiedontarpeita (Olekokop ym. 2016). Selvää kuitenkin on, että useimpien tavoitteiden toteuttamiseen tarvitaan nykyistä pontevampia toimia kaikilla alueellisilla tasoilla. Luultavasti monissa tapauksissa aiempia toimintatapoja täytyy myös korvata kokonaan uudella toiminnalla.

Kansainvälisesti asetettujen tavoitteiden ja niitä kuvaavien indikaattoreiden sovittaminen kansallisen ja paikallisen tason toimintaan on monin tavoin haasteellista. Yksi haaste on niin sanottu ”ohjaamoharha” (Hajer ym. 2015). Sen vallitessa huomio kiinnittyy tavoitteiden muotoiluun kansainvälisellä ylätasolla, ikään kuin lentokoneen ohjaamossa. Tällöin riskinä on, että tavoitteita konkreettisesti toteuttavien toimijoiden osallistuminen ja ruohonjuuritason aktiivisuus jäävät liian vähälle huomiolle.

Suomella on hyvät mahdollisuudet vastata ohjaamoharhan haasteeseen, sillä Agenda2030:n kansallisen toimeenpanon suunnittelun lähtökohta on koko valtionhallinnon ja laajojen sidosryhmien yhteistyö seuraavien 15 vuoden aikana.¹ Lisäksi Suomen kansalliseen kestävän kehityksen strategiaan liittyvä sitoumusprosessi osallistaa jo nyt laajasti eri toimijoita.² Suomi on myös menestynyt hyvin monissa kansainvälisissä kestävän kehityksen toteutuksen vertailuissa, kuten tämän raportin myöhemmistä luvuista ilmenee.

Tässä raportissa esitellään Avain2030-hankkeen (Kestävän kehityksen avainkysymykset ja toimintasuunnitelma 2030) keskeiset tulokset. Hankkeen tarkoituksena oli tukea kansallista kestävän kehityksen työtä rakentamalla analyttista ja neutraalia tietopohjaa Agenda2030:n toimeenpanoon. Hankkeen perustarkoituksena oli muodostaa kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa tukeva analyysi, jossa hahmotetaan kansallisesta näkökulmasta kestävän kehityksen kiireellisimmät ydinhaasteet sekä mahdollisuudet. Hankkeen alkuperäisessä työsuunnitelmassa määriteltiin seuraavat tavoitteet:

”Avain2030-hankkeen yleisenä tavoitteena on antaa kokonaiskuva Suomen lähtötilanteesta, haasteista ja mahdollisuuksista Agenda2030:n toimeenpanossa. Hanke tulee lisäksi osoittamaan Agenda2030 -seurantaindikaattoreiden keskeiset kehittämiskohteet kansainvälisen vertailun ja kotimaisten kokemusten perusteella.

¹ Kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030: <http://kestavakehitys.fi/agenda-2030>

² Kestävän kehityksen sitoumukset: www.sitoumus2050.fi

Hankkeen menetelmällisenä erityistavoitteena on testata infografiikan käyttöä kestävässä kehityksen viestinnässä ja vuorovaikutuksessa. Keskeiset tulokset visualisoidaan ja niistä viestitään infografiikan keinoin. Hanke pyrkii luomaan infografiikkaa, joka avaa Agenda2030:n toimeenpanon keskeiset sisällöt ja tavoitteet tuoreella, kiinnostavalla ja yllättävälläkin tavalla. Samalla hanke testaa infografiikan tuottamisen kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta erityisesti perinteiseen indikaattoripohjaiseen viestintään verrattuna.

Hanke antaa perustellut ehdotukset niistä teemoista, tavoitteista ja toimista, joihin Suomessa tulee kiinnittää erityistä huomiota. Näiden toiminnan painopistealueiden tunnistamisessa keskeisenä kriteerinä käytetään Suomen asemaa kansainvälisessä vertailussa eri aihealueilla. Hankkeessa selvitetään a) millä aihealueilla Suomella on eniten kirittävää muihin maihin verrattuna, b) mitkä aihealueet ovat Suomelle kriittisiä ja mistä syistä, c) millä alueilla Suomi on edelläkävijä ja millä edellytyksillä hyviä käytäntöjä voidaan monistaa muille aihealueille ja muiden toimijoiden käytettäväksi.”

Avain2030-hankkeen toteutuksesta vastasivat Suomen ympäristökeskus ja Demos Helsinki. Hanke oli osa valtioneuvoston vuoden 2016 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa. Hanke toteutettiin aikavälillä 1.3.–30.6.2016.

2. AVAIN2030-HANKKEEN AINEISTOT JA TUTKIMUSMENETELMÄT

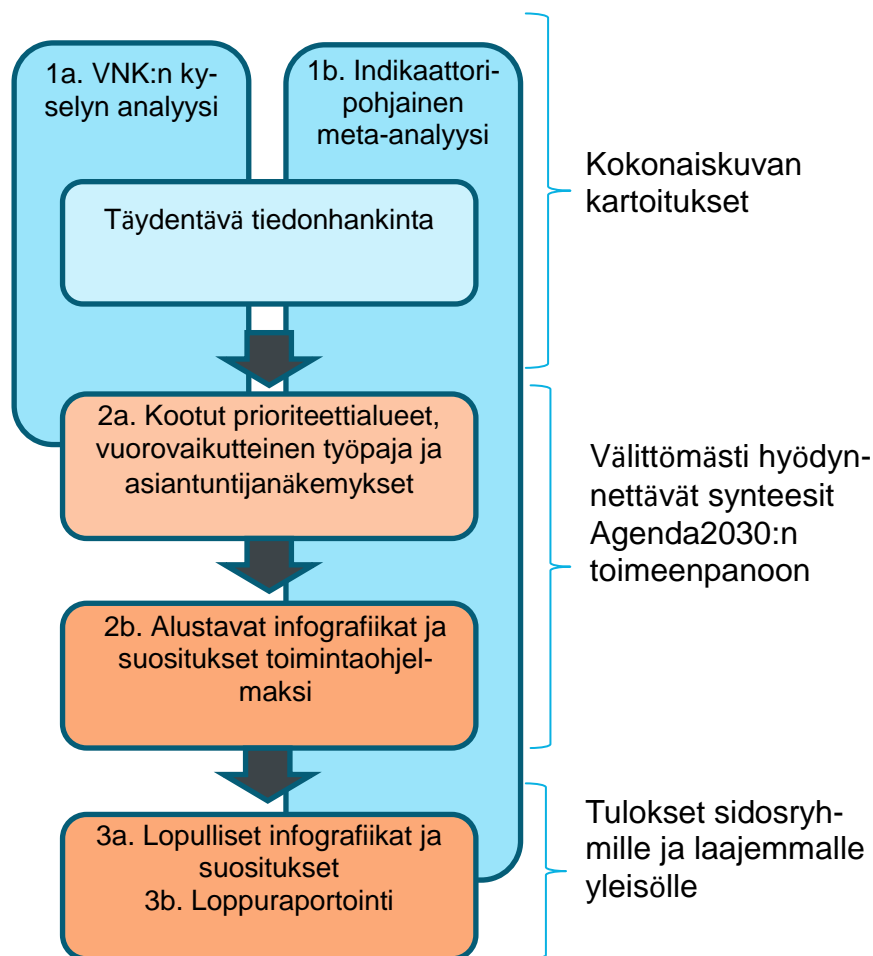
Tässä luvussa kuvataan hankkeessa käytetyt aineistot ja tutkimusmenetelmät. Aineistot koostuivat YK:n tilastoasiantuntijaryhmän tekemistä ehdotuksista kestävän kehityksen 2030-indikaattoreiksi, laajasta joukosta kansainvälisiä indikaattoripohjaisia maavertailuja, hankkeen järjestämästä sidosryhmäseminaarista ja asiantuntijatyöpajasta sekä kahdesta asiantuntijaseminaarista saadusta palautteesta sekä tutkimuskirjallisuudesta ja aiemmista analyyseistä saadusta tiedosta. Hanke oli luonteeltaan olemassa olevaa tietämystä kartoittava. Hankkeen päämenetelmänä oli laadullinen asiantuntija-arviointi, joka perustui eri tietolähteiden perustalta tehtyihin tulkintoihin kestävästä kehityksestä. Hankkeessa rajauduttiin kestävän kehityksen aihealueisiin YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelmassa muotoiltujen tavoitteiden ja alatavoitteiden antamassa viitekehyksessä.

2.1 Hankkeen päävaiheet

Avain2030-hanke oli luonteeltaan monitieteinen ja monialainen. Hanke yhdisti erilaisia aineistoja ja hyödynsi eri tieteiden tuloksia. Hanke pohjautui erityisesti indikaattori- ja arviointitutkimukseen ja hyödynsi yhteiskehittämistä, jossa tiedon käyttäjät otetaan vuorovaikutteisesti mukaan tiedon tuottamisprosessiin niin sanotun trans-disiplinäärisen tutkimusotteen mukaisesti (Huutoniemi & Tapio, 2014).

Hanke jakaantui kolmeen päävaiheeseen, jotka toteutettiin osittain ajallisesti päällekkäin hankkeen tiiviin aikataulun johdosta (Kuvio 1). Ensimmäisessä empiirisessä osiossa kartoitettiin alustavasti valtioneuvoston kanslian toteuttamaan kyselyyn (1a) ja indikaattoripohjaiseen meta-analyysiin (1b) perustuen Agenda2030:n toteuttamiseen liittyvät Suomen edelläkävijyy- ja puutealueet. Kartoitusta täydennettiin valikoidulla tutkimuskirjallisuudella. Näin saatiin kattava yleiskuva Suomen kannalta oleellisimmista ajankohtaisista kestävä kehityksen pää-tavoitteista. Näistä valikoitiin vuorovaikutteisesti yhdessä keskeisten Agenda2030-toimijoiden kanssa ehdotukset avainalueiksi, joihin on syytä kiinnittää erityistä huomiota kansallisella tasolla (2a).

Sidosryhmätyössä hyödynnettiin alustavien tulosten pohjalta tehtyjä infografiikoiden ensimmäisiä versioita. Näiden pohjalta tehtiin luonnokset tiiviistä ja yleistajuisesta kestävä kehityksen kansallisia avainalueita hahmottavista infografiikoista (2b). Lopullisten infografiikoiden (3a) tarkoituksena oli visualisoida Agenda2030:n toteuttamisen kipupisteet ja mahdollisuudet raikkaasti ja havainnollisesti. Infografiikoiden tavoitteena oli myös olla monikäyttöisiä siten, että niitä voidaan jatkossa hyödyntää monipuolisesti kestävä kehityksen viestinnässä verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa ja PowerPoint-esityksissä. Prosessin tuloksia vedettiin tämän raportin lisäksi yhteen tiiviissä policy brief -tyyppisessä loppuraportissa (3b). Hankkeen tuloksista koottiin yhteenvetoja hyödynnettäväksi Suomen kestävä kehityksen raportoinnissa YK:lle.

Kuvio 1. Hankkeen päävaiheet

2.2. Osatehtävien tarkempi kuvaus

Osatehtävä 1a: Olemassa olevien politiikkatoimien arviointi

Hankkeen ensimmäisen vaiheen osatehtävässä 1a arvioitiin hallinnon nykyisten ja suunnitella olevien politiikkatoimien kattavuutta ja riittävyttä Agenda2030:n toimeenpanemiseksi. *Osatehtävä oli luonteeltaan asiantuntijatietämystä kokoava synteesi.* Tietolähteenä oli valtioneuvoston kanslian toteuttama kysely eri hallinnonaloille. Analyysi toteutettiin suppeassa muodossa, koska aineistoon liittyi merkittäviä epävarmuuslähteitä.

Osatehtävä 1b: Suomen asemoituminen indikaattorivertailussa

Osatehtävässä 1b tunnistettiin kansainvälisiin indikaattorivertailuihin perustuen Agenda2030:n toimeenpanon kotimaiset edelläkävijyydet ja puutealueet. *Osatehtävä oli luonteeltaan meta-analyysi, joka kokosi yhteen laajasti tuoreinta tietämystä.* Keskeinen analyysin lähtökohta oli YK-prosessissa valittavat globaali-indikaattorit siinä muodossa missä ne olivat

saatavilla hankkeen alkaessa. Hankkeessa käytiin läpi YK:n asiantuntijaryhmän esitys alata-voitteita kuvaavista indikaattoreista, joita ei hankkeen toteutusvaiheessa oltu virallisesti hyväksytty. Hankkeessa arvioitiin alustavasti tiedon saatavuus näihin indikaattoreihin Suomen kansallisella tasolla sekä arvioitiin YK:n metatietolomakkeiden pohjalta indikaattoreiden kehitystilanne kansainvälisellä tasolla. Näiden tulosten perusteella arvioitiin, että YK:n ehdottamiin indikaattoreihin sisältyi tarkasteluhetkellä niin paljon epävarmuustekijöitä, ettei niitä voitu suoraan hyödyntää hankkeen tekemissä arvioissa Suomen kestävän kehityksen painopiste-alueista. Ehdotetut indikaattorit kuitenkin osaltaan ohjasivat muun arvioinnissa käytetyn tietoa-ineksen hyödyntämistä.

Arvioinnin varsinaiseksi tietopohjaksi valikoitiin laaja joukko relevantteja indikaattoripohjaisia maavertailuja sekä muuta tilastotietoa (erityisesti OECD:n maavertailut ja Findikaattori.fi-palvelu). Näitä täydennettiin muilla ajankohtaisilla tutkimuksilla ja selvityksillä (esim. Hoffrén ym. 2010; OECD 2015; 2016; Seppälä ym. 2016a; b; World Economic Forumin maavertailut). Eri tietolähteiden pääasiallisina valintakriteereinä käytettiin niiden 1) politiikkavaikuttavuutta, 2) kestävän kehityksen aihealueiden kattavaa ja ajantasaista huomiointia, 3) julkista näkyvyyttä ja 4) tieteellistä pätevyyttä. Analyysissä otettiin huomioon osatehtävä 1a:n tuottamat alustavat tulokset. Analyysi tuotti indikaattoritietoon perustuvan yleispiirteisen arvion Agenda 2030:n painopistealueista kestävän kehityksen päätavoitteiden mukaisesti jäsennehtynä.

Osatehtävissä 1a ja 1b hyödynnettiin asiantuntijanäkemyksien ja indikaattoritiedon lisäksi tuoreinta vertaisarvioitua tutkimustietoa sekä tutkijaryhmän laajaa osaamista ja aiempia omia tutkimuksia ja selvityksiä erityisesti politiikkatoimien arviointiin, indikaattoreihin ja yhteiskunnallisiin kokeiluihin liittyen (esim. Korhonen ym. 2015; Lyytimäki 2011; Rinne ym. 2013; Ritola ym. 2015). Tutkimustiedon avulla pyrittiin varmistamaan, että kestävän kehityksen kannalta oleelliset kysymykset tulivat kattavasti huomioiduksi.

Osatehtävä 2a: Painopistealueiden valikointi yhteiskehittämisprosessina

Hankkeen toisen vaiheen osatehtävässä 2a toteutettiin vuorovaikutteinen yhteiskehittämisprosessi, jota hyödynnettiin tarkennettaessa arvioita kotimaisista Agenda2030:n toimeenpanon edelläkävijyyksistä ja puutealueista. Osatehtävässä valikoitiin YK:n jäsentämiin 17 kestävän kehityksen tavoitteisiin rajautuen keskeiset Suomen edelläkävijyysalueet ja Suomelle kriittiset alueet. Yhteiskehittämisellä viitataan prosessiin, jossa vuorovaikutteisesti pyritään kohti yhteisesti hyväksytyjä hyviä ratkaisuja. Menetelmänä käytettiin vuorovaikutteista työpajaprosessia ja asiantuntijakomentointia. Sidosryhmä- ja asiantuntijatyöhön osallistuneet tahot koottiin tiiviissä yhteistyössä tutkimuksen tilaajan kanssa. Keskeisiä osallistujatahoja olivat kestävän kehityksen toimikunnan kansalaisjärjestöt, kestävän kehityksen asiantuntija-paneeli ja kestävän kehityksen koordinaatiosihteeristö.

Työpajan ensimmäisessä vaiheessa käytettiin reaaliaikaista sähköistä Screen.io-ohjelmaa. Sähköisen ohjelman avulla työpajan osallistujat arvioivat 17 kestävän kehityksen tavoitteen nykytilaa Suomen vahvuuksien ja heikkouksien näkökulmasta. Arvio tehtiin ensin numeerisesti asteikolla 1-5. Tämän jälkeen osallistujat kirjoittivat perusteluja arviolleen kunkin tavoitteen kohdalle. Kaikki näkivät koko ajan reaaliajassa toisten perustelut. Arvioinnin jälkeen käytiin yleinen ja avoin keskustelu. Työpajan toisessa vaiheessa syvennyttiin ensimmäisessä vaiheessa valikoituihin kolmeen kriittisimpään alueeseen. Osallistujat saivat valita kiinnostavimman ryhmän ja syventää tavoitteeseen liittyviä haasteita yhdessä muiden ryhmäläisten kanssa. Lopputuloksena syntyi rikkaampi kuva Suomen haasteista kyseisen tavoitteen toteutumisessa. Työpajan kolmannessa vaiheessa käytettiin menetelmänä keskustelemaa ryhmähaastattelua, johon osallistuivat keskeiset kestävän kehityksen asiantuntijat. Kolmannessa

vaiheessa ensimmäisten kahden vaiheen tuloksia arvioitiin ja syvennettiin. Menetelmä ja sen tulokset on kuvattu tarkemmin luvussa 5.2.

Osatehtävä 2b: Infografiikoiden muotoilu keskeisistä painopistealueista

Osatehtävässä 2b tuotettiin edellisten osatehtävien perusteella infografiikoita, jotka visuaalisivat ja kiteyttävät tärkeimmät Suomen kestävän kehityksen haasteet ja mahdollisuudet Agenda2030 ja sen tavoitteiden toimeenpanossa. Infografiikat tarkoitus oli tuoda tuoreella, konkreettisella ja helposti ymmärrettävällä tavalla esiin erityyppisiä teemoja ja niihin liittyvät toimia ja tavoitteita. Infografiikat toteutettiin siten, että ne voidaan nivota joustavasti monenlaisten viestinnän ja vuorovaikutuksen kokonaisuuksien osaksi. Jatkossa infografiikoita on mahdollista käyttää muussa kestävässä kehitykseen liittyvässä viestinnässä itsenäisesti tai yhdessä muun materiaalin kanssa. Niistä voidaan myös muokata eri kieliversioita.

Osatehtävä 3a: Viestintä ja laajennettu vuorovaikutus

Osatehtävässä 3a laajennettiin hankkeen vuorovaikutusta eri sidosryhmille ja tiedotettiin hankkeen tuloksista. Hankkeen alustavia tuloksia esiteltiin hankkeen eri vaiheissa infografiikoiden avulla keskeisille sidosryhmille, joilta saatujen kommenttien pohjalta muokattiin ulkoisessa viestinnässä käytettävät lopulliset infografiikat ja muu materiaali. Hankkeen tiedotuksessa hyödynnettiin sekä perinteisiä että sosiaalisen median kanavia. Tiedotus toteutettiin tiiviissä yhteistyössä kestävässä kehityksen vastuutahojen ja hankkeen rahoittajan kanssa. Hankkeen tiedotusta tuki Suomen ympäristökeskuksen viestintäyksikkö ja Demos Helsingin monipuolinen viestintäosaaminen. Tiedotuksessa ja laajennetussa vuorovaikutuksessa painotettiin infografiikoiden hyödyntämistä sosiaalisessa mediassa. Viestinnän ja vuorovaikutuksen onnistumista arvioitiin tutkijoiden oman seurannan ja osallistuvien organisaatioiden seurantojen avulla.

Osatehtävä 3b. Loppuraportointi

Hankkeen ydintulokset välitettiin jokaisen osatehtävän kohdalla erikseen tutkimuksen tilaajalle ja tilannekohtaisesti harkiten muille kohderyhmille heti tulosten valmistuttua. Tulokset koottiin hankkeen verkkosivuille. Hankkeen tuottama viestinnällinen materiaali koottiin avoimesti saataville tai linkitettiin hankkeen verkkosivulle (<http://www.syke.fi/hankkeet/avain2030>). Hankkeen päättyä nämä materiaalit jäävät vapaasti saataville.

3. KYSELYTULOKSET AGENDA 2030-TOIMINTAOHJELMAN TOTEUTUKSEN TILANTEESTA VALTIONHALLINNOSSA

Tässä luvussa esitellään analyysi valtionhallinnon toimijoille lähetetystä kyselystä, jolla valtioneuvoston kanslia selvitti alustavasti YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman toteutuksen tilannetta Suomessa Toimintaohjelmassa määriteltyjen pää- ja alatavoitteiden toteuttamiseen tähtäävät toimet ovat Suomessa laajasti käynnissä. Näitä tavoitteita toteutetaan muiden, kansallisesti määriteltyjen poliittisten tavoitteiden toteutuksen kautta. Ministeriöille tehdyn kyselyn tulosten perusteella valtionhallinnossa on kuitenkin vaikea hahmottaa, millaiset toimenpiteet ovat keskeisimpiä kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta. Noin kolmannekseen alatavoitteista ei toistaiseksi ole hahmotettu lainkaan niitä toteuttavia toimenpiteitä. Ympäristö- ja luonnonvarakysymyksiin keskittyvien ministeriöiden toimialoilla toimia on kirjattu aktiivisimmin. Kyselyvastaukset eivät välttämättä kuvaa suoraan toimenpiteiden määrää eri hallinnonaloilla, vaan heijastelevat ainakin osittain eri sektoreiden edustajien vastausaktiivisuutta. Myös vastausten yksityiskohtaisuuden taso vaihteli. Kerätty aineisto antaa pohjaa tavoitteiden toteutumisen seurannalle, mutta aineistoa tulisi täydentää edelleen. Erillinen selvitys toimenpiteiden yhteis- ja sivuvaikutuksista on suositeltava. Tämä selvitys tulisi kohdentaa kansallisia prioriteettitavoitteita toteuttaviin toimiin.

3.1. Kyselyn tausta

YK:n kestävä kehityksen 2030 toimintaohjelmaan sisältyy 17 päätavoitetta ja niitä täsmentävät 169 alatavoitetta³. Tavoitteet koskevat laaja-alaisesti politiikan eri lohkoja ja niiden toteuttamiseen tarvitaan toimia eri sektoreilla. Tavoitteet on muotoiltu kestävä kehityksen globaalista näkökulmasta ja niiden toteuttamisvastuu on kaikilla valtioilla. Avain2030-hankkeessa vedettiin yhteen tuloksia kyselystä, joka kartoitti erityisesti alatavoitteiden toteuttamiseen tähtääviä toimia Suomessa.

Agenda 2030 -alatavoitteiden toteuttamista kartoittava kysely lähetettiin valtioneuvoston kanslian toimesta 11.2.2016 sähköpostitse eri ministeriöiden kirjaamoihin (MMM, PLM, TEM, VNK, YM, LVM, OKM, OM, SM, STM, UM, VM). Vastaaajia pyydettiin kirjaamaan valtionhallinnon yhteisessä VYVI -palvelussa olleeseen tiedostoon eri ministeriöiden tiedossa olevat toimet koskien YK:n globaalista kestävä kehityksen ohjelmaa. Kyselyn pohjana oli englanninkielinen listaus 169 alatavoitteesta ryhmiteltyinä 17 päätavoitteen mukaisesti. Avain2030-hankkeen tutkijat eivät olleet mukana kyselyn laadinnassa tai lähettämisessä.

Kyselyn liitteenä oli saatekirje ”Hallinnon toimet globaalista kestävä kehityksen toimintaohjelman (Agenda 2030) toteuttamiseksi”, joka sisälsi mallin täydennettävästä materiaalista. Saatteessa pyydettiin kaikkia hallinnonaloja kirjaamaan omat tiedossa olevat olennaiset kansalliset ja kansainväliset toimet (VNP:t, sopimukset, strategiat, linjaukset, muut konkreettiset toi-

³ YK:n Agenda 2030-päätöslauselman suomennos:
http://kestavakehitys.fi/documents/2167391/2186383/Agenda2030_ep%C3%A4virallinen-suomennos.pdf/707fe444-6540-49d6-86a3-fd6bee1cf345

met jne.), mahdolliset määrärahat (momentti), muut relevantit asiat sekä tahot tavoitteen toteuttamiseksi. Saatteessa todettiin, että Agenda2030:n toimeenpano perustuu hallituksen politiikka- ja lainsäädäntötoimille sekä Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten ja strategioiden toimeenpanolle. Lisäksi vastaajia motivoitiin toteamalla, että hallinnon toimien yhteen kerääminen on välttämätöntä kokonaiskuvan muodostamiseksi sekä toimeenpanon mahdollisten aukkojen tunnistamiseksi. Saatteessa myös ilmoitettiin kestävän kehityksen koordinaatioverkoston kokoonpano. Vastaukset pyydettiin 11.3.2016 mennessä.

Aineistoa oli mahdollista täydentää vastauspäivämäärän jälkeen. Tässä tarkastellaan 14.4.2016 saatavilla ollutta aineistoa. Tarkkaa tietoa vastaajien määrästä tai heidän edustamistaan ministeriöistä ei ollut käytettävissä.

3.2. Aineiston yleispiirteinen analyysi

Aineistossa on mainittu toimenpiteitä valtaosaan Agenda2030:n alatavoitteista. Osaan alatavoitteista oli merkitty useita toimenpiteitä. Kirjatut toimet ovat hyvin erityyppisiä. Mukana on ohjelmia, lakeja, toimintaohjelmia, strategioita ja yksityiskohtaisia toimenpiteitä. Toimien toteuttamisen aikajänne vaihtelee suuresti. Osa toimista on kertaluonteisia, osa määräaikaisia ja osa jatkuvaluonteisia. Valtaosa toimista on kansallisella tasolla toteutettavia ja lähtökohtaisesti kaikkia kansalaisia koskevia, mutta mukana on myös sektorikohtaisesti, alueellisesti tai tiettyyn ihmisryhmään kohdennettuja toimia. Toimien sitovuus vaihtelee lakiperustaisesta ja sitovasta sääntelystä vapaaehtoisesti toteutettaviin suosituksiin ja tietoisuuden lisäämiseen.

Aineiston perusteella vastuu Agenda2030:n alatavoitteisiin liittyvistä toimista jakautuu epätasaisesti eri hallinnonaloille. Aineistoon kirjatusta toimeenpanon vastuuministeriöistä korostuivat erityisesti ympäristöministeriö sekä maa- ja metsätalousministeriö. Huomionarvoista on, että sisäministeriö ja valtiovarainministeriö mainitaan vastuutahona vain harvoissa alatavoitteissa (YM 117 mainintaa toimenpiteistä, MMM 68, TEM 37, STM 34, OKM 22, OM 19, UM 13, LVM 12, PLM 7, VNK 6, SM 2, VM 1). Aineiston perusteella sen määrittelyssä, mitkä toimet tulisi laskea Agenda 2030 piiriin kuuluviksi, on merkittävää häilyvyyttä. Tämä johtuu osittain siitä, että alatavoitteiden muotoilun täsmällisyydessä ja yksityiskohtaisuudessa on suuria eroja. Osa tavoitteista on muotoiltu yleisellä tasolla, jolloin niitä toteuttaviksi voidaan luokitella hyvin laaja joukko yhteiskunnan toimia. Toisaalta kyselyn muotoilussa vastaajille oli annettu mahdollisuus määritellä vapaasti haluamansa toimet. Eri vastuutahojen kirjaamistapa vaihteli aineistossa. Esitetyt luvut kuvaavat siksi suuruusluokkia ja niihin sisältyy runsaasti tulkinnallista epävarmuutta

Valtioneuvoston ulkopuolisia vastuutahoja oli mainittu hajanaisesti. Muut mainitut tahot edustivat hyvin laajasti tutkimuslaitoksia, yliopistoja, oppilaitoksia ja muita asiantuntijaorganisaatioita, yksityisen sektorin toimijoita, kuntia, yhdistyksiä, etujärjestöjä, yrityksiä, viranomaisia ja erilaisia verkostoja. Toimijoiden määrittelytaso vaihteli eri alatavoitteissa suuresti, yleisen tason toimijoista (esim. kunnat, elinkeinoelämä) tarkasti eriteltyihin toimijoihin (esim. Maatilan ry eläingeenivarojen säilyttäjä).

Aineistosta löytyi yhteensä 53 alatavoitetta, joihin ei ollut merkitty mitään valtiotason toimenpidettä (35 % kaikista tavoitteista, Kuvio 2). Osa näistä alatavoitteista on sellaisia, jotka eivät ole suoraan relevantteja Suomessa toteutettavien toimien kannalta. Näihin kuuluvat tavoitteet, jotka ovat jo toteutuneet Suomessa (esim. äärimmäisen köyhyyden poistaminen mitat-

tuna alle 1,25\$ vuorokaudessa elävien määrällä) tai jotka ovat esim. maantieteellisistä syistä Suomelle epärelevantteja.

Päätavoitteissa 6 (puhdas vesi ja sanitaatio) ja 15 (maanpäällinen elämä) jokaisen alatavoitteen kohdalle oli merkitty vähintään yksi toimenpide. Eniten puuttuvia alatavoitteita löytyi päätavoitteista 10 (Eriarvoisuuden vähentäminen, 8 kpl) ja 17 (Yhteistyö ja kumppanuus 13 kpl). Muissa päätavoitteissa toimenpidemerkinnät puuttuivat 1–4:stä alatavoitteesta. Toimenpidemerkintöjen puuttuminen johtuu todennäköisesti siitä, että asianomaisen hallinnonalan edustajat eivät ole vastanneet kattavasti kyselyyn. Tämän takia aineiston perusteella ei voi vetää luotettavia johtopäätöksiä siitä, puuttuuko Suomesta Agenda2030 alatavoitteita toteuttavia toimenpiteitä. Kyselyssä ei myöskään pyydetty vastaajia ottamaan kantaa siihen, onko tietty alatavoite mahdollisesti jo saavutettu Suomen osalta, jolloin tarvetta lisätoimenpiteille ei välttämättä ole.

Avain 2030-hankkeessa hahmotettiin sidosryhmätyöskentelyn ja indikaattoripohjaisten vertailujen avulla Suomen kestävä kehityksen kriittisiä aihealueita (ks. luku 5). Näihin kuuluivat päätavoitteet 8 (Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja) ja 13 (Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan). Seuraavassa on tarkasteltu lähemmin näitä päätavoitteita koskeneita vastauksia.

Taloudellista kehitystä koskevan päätavoitteen (8) kohdalla toimenpidemerkintä puuttui neljästä alatavoitteesta, jotka ovat keskenään hyvin eri tyyppisiä. Nämä olivat

- 8.1 Ylläpitää kaikkia koskevaa talouskasvua kansallisten olosuhteiden mukaisesti ja erityisesti vähintään 7 % BKT:n vuosittaista kasvua vähiten kehittyneissä maissa.
- 8.10 Tukea kotimaisten rahoituslaitosten kykyä tarjota pankki-, vakuutus- ja rahoituspalveluja kaikille.
- 8.a Lisätä kauppaa tukevaa kehitysapua kehitysmaille, erityisesti vähiten kehittyneille maille, esimerkiksi vähiten kehittyneille maille suunnattua kauppaan liittyvää teknistä apua koskevan laajennetun integroidun toimintakehyksen kautta.
- 8.b Kehittää ja ottaa vuoteen 2020 mennessä käyttöön maailmanlaajuinen strategia nuorten työllistämiseksi ja panna ILO:n kansainvälinen työllisyys sopimus täytäntöön.

Alatavoite 8.1. on muotoilultaan varsin yleisellä tasolla ja se liittyy suoraan kansallisen politiikan keskeisimpinä pidettyihin tavoitteisiin. Toimenpidemerkintöjen puuttumista voidaan pitää yllättävänä vaikkakin päätavoitteen 8 kohdalle merkittyjen vastausten voidaan tulkita kattavan myös alatavoitteen 8.1. Alatavoitteessa 8.10 on epämääräinen termi ”tukea”, joka mahdollistaa hyvin erityyppisten toimien kirjaamisen. Alatavoitetta voidaan pitää Suomelle oleellisena, sillä Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksen mukaan verkkopankkitunnukset puuttuvat arviolta noin 400 000 suomalaiselta (Raijas & Saastamoinen 2015) ja valtiovarainministeriö on valmistelemassa EU:n maksutilidirektiivin mukaista lainsäädäntöä, jossa verkkopankkitunnukset määritellään peruspankkipalveluksi. Alatavoitteen 8.a. mukainen selkeä rahoituksen lisäämisvaatimus on nykytilanteessa Suomelle todennäköisesti vaikea toteuttaa kehitysapuun suunnattujen rahoitusleikkausten takia. Alatavoite 8.b. on muotoilultaan melko täsmällinen, mutta viittaa toimeenpanoon globaalilla tasolla sekä tietyn kansainvälisen sopimuksen toimeenpanoon kotimaassa. Todennäköisesti vastauksen puuttuminen johtuu siitä, ettei asianomaista vastaajaa ole tavoitettu. Kahdeksan muun alatavoitteen toteutumiseksi ilmoitettujen

toimenpiteiden määrä vaihteli yhden ja yhdeksän välillä. Toimenpiteet olivat eri tyyppisiä ja eri tasoisia.

Ilmastonmuutosta koskevan päätavoitteen (13) viidestä alatavoitteesta kolmen kohdalla oli lueteltu suuri määrä toimia. Kahden alatavoitteen kohdalle toimia ei ollut kirjattu. Kumpikin näistä liittyy taloudellisesti vauraiden maiden toimenpiteisiin köyhimpien maiden auttamiseksi:

- 13.a Panna täytäntöön YK:n ilmastonmuutosta koskevaan puitesopimukseen osallistuvien kehittyneiden maiden lupaus mobilisoida vuoteen 2020 mennessä vuosittain 100 miljardia dollaria kehitysmaiden ilmastotoimiin ja varmistaa vihreän ilmatorahaston läpinäkyvä täytäntöönpano ja toiminnan aloittaminen pääomittamisen kautta mahdollisimman pian.
- 13.b Edistää mekanismeja, joilla lisätään tietoisuutta tehokkaasta ilmastonmuutokseen liittyvästä suunnittelusta ja hallinnasta vähiten kehittyneissä maissa ja pienissä kehittyvissä saarivaltiossa, painopisteinä erityisesti naiset, nuoret ja paikalliset sekä marginalisoituneet yhteisöt.

3.3. Päätelmät ja suositukset kyselyvastausten perusteella

Keskeinen päätelmä on, että aineiston perusteella ei vielä ole mahdollista saada luotettavaa kokonaiskuvaa Agenda2030:n kansallisen toimeenpanon tilanteesta. Toimenpidemerkintä puuttui kokonaan yli kolmanneksesta 169:stä alatavoitteesta, mutta tämä todennäköisesti johtuu ennen muuta puuttuvista vastauksista.

Miltei kahteen kolmannekseen alatavoitteita oli kirjattu vähintään yksi toimenpide. Kirjattujen toimenpiteiden ominaispiirteet vaihtelivat hyvin paljon, laaja-alaisista ohjelmista tarkasti rajattuihin yksittäisiin toimiin. Aineistosta ei suoraan ilmene, ovatko kirjatut toimenpiteet riittäviä Agenda2030-alatavoitteiden toteuttamiseksi. Yksittäisten toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi ei ollut mahdollista käytettävissä olevilla resursseilla, eikä myöskään kokonaiskuvaa toimien riittävyydestä Agenda2030 tavoitteiden toteutumiseksi ole siksi mahdollista arvioida tässä yhteydessä.

Lisähaasteen toimenpiteiden kirjaamiselle ja niiden vaikuttavuuden arvioinnille tuo se, että 17 päätavoitetta ja suuri osa 169 alatavoitteesta on määritelty varsin yleisluonteisiksi. Niitä toteuttavien toimenpiteiden joukko kasvaa herkästi erittäin suureksi, riippuen lähinnä siitä, miten aktiivisesti eri toimijat kirjaavat toimenpiteitä. Tällaisen tiedon kokoaminen, toimenpiteiden toteutumisen seuranta ja vaikutusten arviointi voi muodostua hyvin työlääksi.

Kyselyn tuottama taulukkomuotoinen tietokanta antaa monipuolisen pohjan jatkotyölle, mutta sen täysimittainen hyödyntäminen edellyttää nykyistä kattavampaa ja mutta kohdennettua tiedonkeruuta. Suosituksena on, että tiedonkeruuta kestävä kehityksen tavoitteita toteuttavista toimista jatketaan varsinkin niiden alatavoitteiden osalta, joista puuttuu toimenpidemerkintä. Tämän jälkeen on mahdollista ryhmitellä toimet siten, että mahdollisten aitojen puutealueiden luotettava tunnistaminen on mahdollista. Ryhmittely voi tapahtua esimerkiksi jaotteleamalla toimet niiden ajallisen keston, maantieteellisen kohdentumisen, päävastuullisten toimijoiden tai toimien sitovuuden asteen mukaisesti. Ryhmittelyn jälkeen tietokantaa on mahdollista täydentää jatkuvaluonteisesti oleellisimmiksi katsottujen tavoitteiden ja toimien osalta ilman, että tähän kuluu kohtuuttomasti voimavaroja.

Yksittäisten tavoitteiden ja alatavoitteiden toteutumista tukevien toimenpiteiden mahdollisimman kattavaa listaamista ei voida pitää ensisijaisena tavoitteena. Kun riittävän luotettava yleisluonteinen kokonaiskuva erityyppisistä toimenpiteistä on saatu, tulisi tunnistaa sellaiset keskeisimmät toimenpiteet, jotka samanaikaisesti vaikuttavat myönteisesti useiden eri pää- tai alatavoitteiden toteutumiseen. Erityisen tärkeää on tunnistaa mahdolliset toimenpiteiden sivuvaikutukset, jotka vaikuttavat kielteisesti muiden tavoitteiden toteutumiseen.

Tiedonkeruun vaikuttavuuden kannalta on keskeistä, että toimenpiteitä koskeva tietokanta asetetaan avoimesti ja julkisesti saataville sen jälkeen kun sitä on täydennetty riittävästi ja jäsennelly tarpeenmukaisesti.

Suomen kannalta olennaisimpien tavoitteiden muotoilujen täsmentäminen on suositeltavaa, koska joissakin pää- ja alatavoitteissa muotoilut ja käytetyt käsitteet ovat epämääräisiä ja osin tulkinnanvaraisia. Tämä voi johtaa siihen, että eri tahot tulkitsevat niitä eri tavoilla, erityisesti kun globaalitason tavoitteiden toteutumista arvioidaan kansallisella tasolla. Englanninkielisten käsitteiden määrittely ja ilmausten sävy käännöksissä voivat vaikuttaa huomattavasti siihen, miten tavoitteita tulkitaan. Kansallisiin erityispiirteisiin sovitettuna, mahdollisimman selkeät alatavoitteiden käännökset ovat yksi tärkeä tapa välttää tarpeettomia epäselvyyksiä. Kansallisten lisätäsmennysten määrittely on myös yksi mahdollinen tapa lisätä kestävä kehityksen työn politiikkarelevanssia ja yhteiskunnallista näkyvyyttä. Epävirallinen suomenkielinen käännös koko Agenda 2030 toimintaohjelmasta tuli saataville huhtikuussa 2016 kestävä kehityksen sivustolle.⁴ Suomentoksessa on seurattu englanninkielisten alkuperäistekstien muotoiluja.

⁴Kestävä kehityksen toimintaohjelma:

http://kestavakehitys.fi/documents/2167391/2186383/Agenda2030_ep%C3%A4virallinen-suomennos.pdf/707fe444-6540-49d6-86a3-fd6bee1cf345

4. YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN INDIKAATTORI- TYÖN NYKYVAIHE JA KYTKENNÄT KANSALLISIIN INDIKAATTOREIHIN

Tämän luvun tarkoituksena on luoda yleiskuva siitä, miten hyvin nykyisin saatavilla olevat indikaattorit kuvaavat kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista. Luvussa esitellään YK:n kestävä kehityksen indikaattoreiden tilastoasiantuntijaryhmän ehdottamia kestävä kehityksen indikaattoreista ja arvioidaan niiden käyttökelpoisuutta kansallisella tasolla.

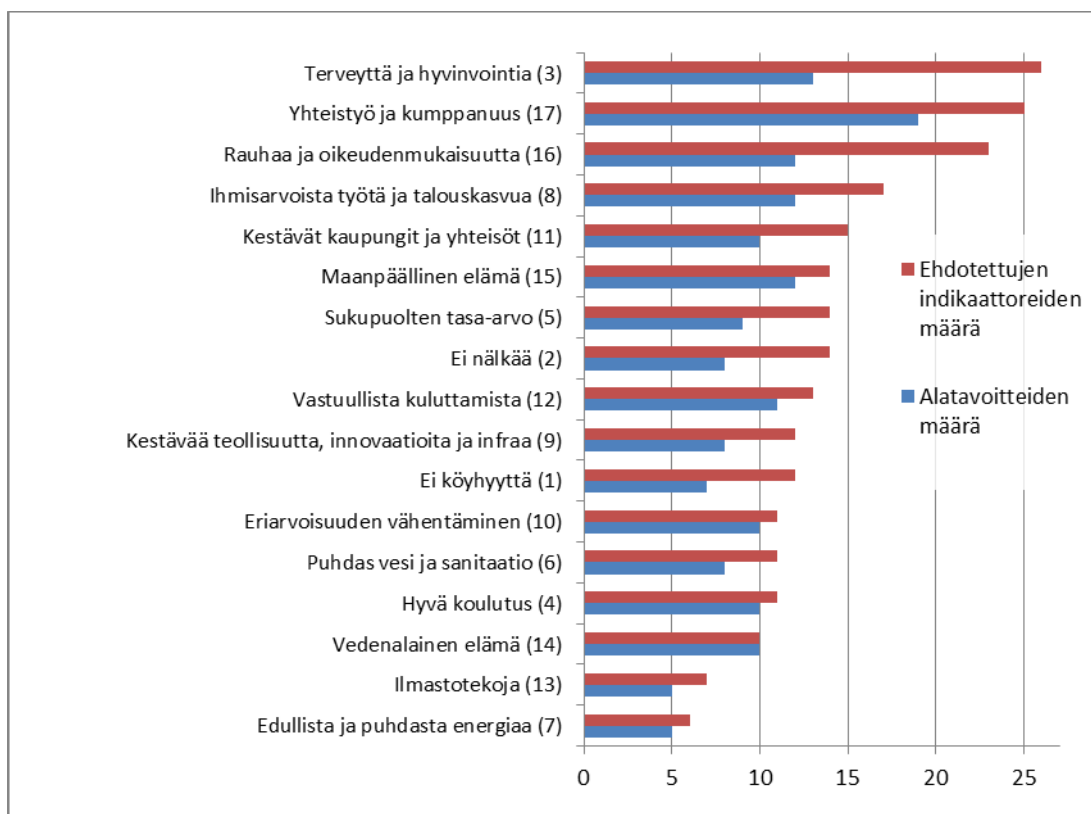
4.1. YK:n ehdottamat kestävä kehityksen 2030 indikaattorit

YK on kehittämässä indikaattoreita, joiden avulla on tarkoitus seurata kestävä kehityksen 17 päätavoitteen ja 169 alatavoitteen toteutumista. Indikaattoreiden kehitystyö on ollut käynnissä Inter-Agency and Expert Group (IAEG) -asiantuntijaryhmässä. IAEG-ryhmän verkkosivuilta löytyy ajantasainen tieto indikaattorityön tilanteesta.⁵

Ryhmä on tuottanut keväällä 2016 julkaistun ehdotuksen 231 indikaattorista kestävä kehityksen alatavoitteiden mittaamiseen. Osaa indikaattoreista käytetään useamman kuin yhden alatavoitteen kuvaamiseen, joten yhteensä ehdotettuja indikaattoreita on eri tavoitteiden kuvauksissa käytössä 240 kappaletta.

Kutakin alatavoitetta kuvataan keskimäärin noin 1,4 indikaattorilla (Kuvio 2). Suurin suhteellinen (2 indikaattoria/alatavoite) ja absoluuttinen (26 kpl) ehdotettujen indikaattoreiden määrä on ihmisten terveyttä ja hyvinvointia koskevassa päätavoitteessa. Vesiympäristön tilaa koskeva päätavoite on ainoa, jossa kutakin alatavoitetta pyritään kuvaamaan vain yhdellä indikaattorilla.

⁵ IAEG-ryhmä: <http://unstats.un.org/sdgs/iaeg-sdgs/>

Kuvio 2. Kestävän kehityksen alatavoitteiden ja niitä kuvaavien ehdotettujen indikaattoreiden määrä Agenda 2030 -pää tavoitteiden mukaisesti. Suluissa esitetyt numerot ovat pää tavoitteiden järjestysnumeroita.

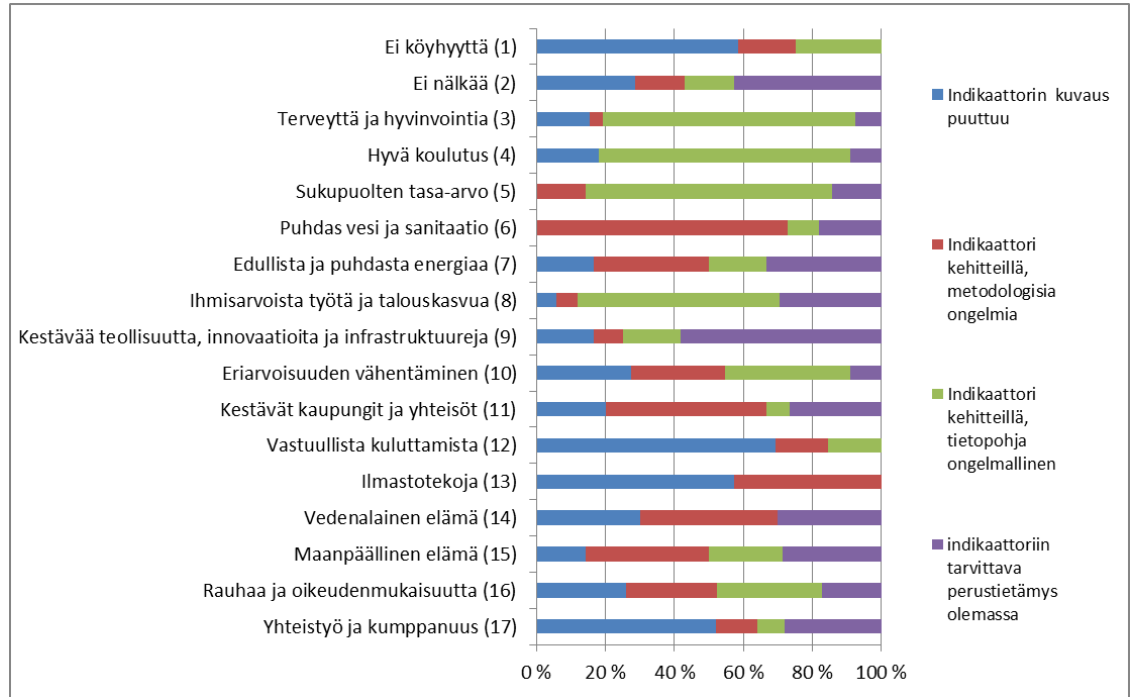
4.2. YK:n indikaattoriehdotuksen nykytila

YK:n asiantuntijaryhmä on alustavasti luokitellut indikaattorit eri valmiustasoille (engl. tiers) sen mukaan, miten selkeä indikaattorin metodologinen pohja on, ja miten vakiintunutta tiedontuotanto on kansallisella tasolla. Ehdotettujen indikaattoreiden käyttökelpoisuutta arvioitiin sen mukaan, millaiset käytännön valmiudet indikaattorin tuottamiseen on kansainvälisellä tasolla. Arvio pohjautui toukokuussa 2016 saatavilla olleisiin indikaattoreiden metatietokuvauksiin.

Metatietokuvausten perusteella vain noin 50 indikaattorin kohdalla on olemassa riittävät valmiudet indikaattorin konkreettiseen tuottamiseen kansainvälisellä tasolla. Muista indikaattoreista metatietokuvauksia ei ole saatavilla, tai indikaattoreissa on merkittäviä puutteita joko riittävän kattavan kansainvälisen tiedon saatavuudessa tai indikaattoreiden taustalla olevassa metodologiassa tai kummassakin (Kuvio 3). Tämä arvio perustuu metatietolomakkeissa ilmoitettuihin tietolähteisiin ja niissä kuvattuihin menetelmiin indikaattorin tuottamiseksi ja raportoimiseksi.

Metatiedot ovat pääosin peräisin tietoa kerääviltä tai tuottavilta kansainvälisiltä organisaatioilta. Metatietojen kuvailun tarkkuus ja laatu vaihtelivat huomattavasti, joten tulkintaan sisältyy merkittävää epävarmuutta. Joidenkin indikaattoreiden kohdalla metatietojen toimittajat ovat ehdottaneet myös uusia otsikoita indikaattoreille (esim. indikaattori 11.6.1.). Osa ehdotetuista

indikaattoreista on selvästi päällekkäisiä, esimerkiksi terveyttä kuvaavan päätavoitteen (2) indikaattoreissa on useita aliravitsemukseen liittyviä indikaattoreita, jotka kuvaavat samaa ilmiötä hieman eri näkökulmista (ks. myös esim. indikaattorit 9.5.1. ja 9.5.2.).

Kuvio 3. Arvio YK:n asiantuntijaryhmän ehdottamien indikaattoreiden valmiusasteesta kansainvälisen tason kehityksen kuvaamiseen.
 Kuvio perustuu toukokuussa saatavilla olleisiin YK:n asiantuntijaryhmän julkistamiin indikaattoreiden metatietolomakkeisiin. Suluissa esitetyt numerot ovat päätavoitteiden järjestysnumeroita.

Metatietolomakkeiden perusteella tehty arvio antaa yleiskuvan indikaattoreiden kehitystilanteesta alkuvuonna 2016. Arvio saattaa antaa liioitella indikaattoreihin liittyviä puutteita, koska metatietolomakkeisiin ei välttämättä ole talletettu kaikkea relevanttia tietoa. Lisäksi indikaattoreiden kehitystyö etenee koko ajan sekä kansainvälisellä että kansallisella tasolla. Esimerkiksi Institute for Economics & Peace (IEP 2016) on arvioinut tiedon saatavuutta tavoitetta 16 kuvaavien indikaattoreiden osalta. IEP:n arvon mukaan tiedon saatavuuteen, luotettavuuteen, ajantasaisuuteen ja objektiivisuuteen liittyy huomattavia rajoituksia. Tavoitetta kuvataan 23:n indikaattorin avulla. IEP arvioi, että kansainvälisistä tietolähteistä löytyy data 15 indikaattoriin. Vain kahteen indikaattoriin dataa on saatavilla välittömästi YK:n kaikkien kriteerien mukaisesti. Kahdeksaan indikaattoriin ei ole suoraan saatavilla tietoa olemassa olevista tietolähteistä. IEP arvioi, että tavoitteen 16 indikaattoripohjaisen seurannan kehittämiseen tarvitaan vielä runsaasti aikaa ja lisäresursseja kansallisille tilastoinnista vastaaville organisaatioille. Lisäksi IEP arvioi, että lisätiedon tuottamiseen ja tiedon luotettavuuden arviointiin tarvitaan riippumattomien ulkopuolisten tahojen osallistumista.

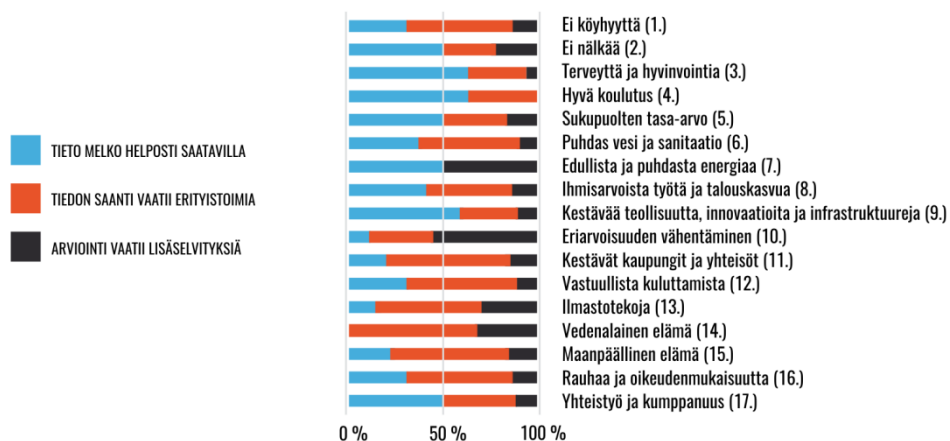
4.3. Alustava arvio tiedon saatavuudesta kansallisella tasolla

YK on asettanut indikaattoreille hyvin kunnianhimoiset laadulliset tavoitteet. Indikaattoreiden tulisi kuvata kehitystä ajallisesti riittävän pitkällä aikavälillä ja kaikissa maailman maissa. Lisäksi indikaattoreiden tulisi pystyä kuvaamaan kehitystä erityisesti haavoittuvimpien väestöosien kohdalla esimerkiksi iän ja sukupuolen mukaan. Varsinkin kansainvälisellä tasolla tällaisen tiedon hankkiminen on monien indikaattoreiden kohdalla vaikeaa.

Avain2030-hankkeessa arvioitiin YK:n ehdottamien indikaattoreiden mukaisen tiedon saatavuutta kansallisella tasolla. Arvio perustui hankkeen tutkijoiden asiantuntijanäkemykseen indikaattoriin tarvittavan kvantitatiivisen tiedon olemassaolosta ja sen löydettävyydestä kotimaisista tietolähteistä. Arvio on luonteeltaan alustava ja siihen sisältyy huomattavaa epävarmuutta. Arvion perustana käytettiin toukokuussa 2016 saatavilla olleita tietoja ehdotetuista indikaattoreista. Arviossa otettiin huomioon kestävän kehityksen alatavoitteiden muotoilut varsinkin niissä tapauksissa, joissa indikaattorin muotoilu on tulkinnanvarainen.

Arvion perusteella Suomen kehitystä kuvaavan tiedon saatavuudessa on merkittäviä ongelmia (Kuvio 4). Noin sataan indikaattoriin tarvittava Suomea kuvaava tieto on alustavan arvion mukaan melko helposti saatavilla olemassa olevista kotimaisista tietolähteistä, kuten Tilastokeskuksen, Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen sekä muiden tiedontuottajien tilastoista. Osa näistä indikaattoreista on laadullisia mittareita, jotka kuvaavat sitä, onko tietty maa täyttänyt tietyn veloitteen vai ei. Lisäksi osa näistä indikaattoreista on sellaisia, joiden relevanssi Suomen näkökulmasta on vähäinen, mutta joihin tieto on saatavilla (esim. eräiden trooppisten tautien esiintyminen).

ARVIO TIEDON SAATAVUUDESTA YK:N EHDOTTAMIIN KANSAINVÄLISIIN INDIKAATTOREIHIN SUOMESSA.

Kuvio 4. Karkea arvio tiedon saatavuudesta YK:n ehdottamiin kansainvälisiin indikaattoreihin Suomen kehityksen osalta.

Kuvio on suuntaa-antava. Suluissa esitetyt numerot ovat päätavoitteiden järjestysnumeroita.

Noin sadan indikaattorin kohdalla riittävän tiedon saanti vaatii hankkeessa toteutetun alustavan arvion mukaan erillistä panostusta lisätiedon hankintaan tai käsittelyyn. Noin kolmekymmenen indikaattoriehdotuksen arviointi ei ollut mahdollista joko siksi, että riittävän yksise-

litteistä määritelmää indikaattorista ei ollut saatavilla tai siksi, että luotettavaa arviota tietolähteistä ei pystytty tekemään Avain2030-hankkeen puitteissa.

4.4. Kansainvälisten ja kansallisten indikaattoreiden liittymäkohdat

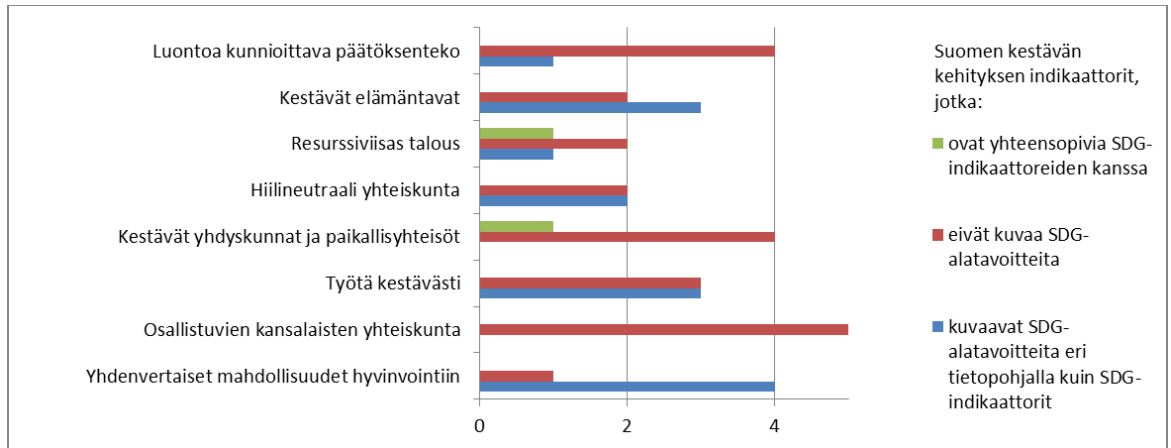
Kansainvälisten kestävä kehityksen päätavoitteiden ja kotimaassa käytössä olevien kestävä kehityksen aihealueiden välillä on runsaasti päällekkäisyyksiä (Kuvio 5). Indikaattoreiden kuvaamat aihealueet ovat siis pitkälti samoja. Poikkeuksena on puhtaan veden saatavuutta ja sanitaatiota käsittelevä YK-tavoite 6, joka saa huomiota kotimaisessa indikaattorikokoelmassa vain välillisesti.

Suomen kestävä kehityksen indikaattoreiden aihealueet	YK:n kestävä kehityksen päätavoitteet
	1. Ei köyhyyttä
	2. Ei nälkää
Yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvinvointiin	3. Terveyttä ja hyvinvointia
	4. Hyvä koulutus
Osallistuvien kansalaisten yhteiskunta	5. Sukupuolten tasa-arvo
	6. Puhdas vesi ja sanitaatio
Työtä kestävästi	7. Edullista ja puhdasta energiaa
	8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua
Kestävät yhdyskunnat ja paikallisyhteisöt	9. Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja
	10. Eriarvoisuuden vähentäminen
Hiilineutraali yhteiskunta	11. Kestävät kaupungit ja yhteisöt
	12. Vastuullista kuluttamista
Resurssiviisas talous	13. Ilmastotekoja
	14. Vedenalainen elämä
Kestävät elämäntavat	15. Maanpäällinen elämä
	16. Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta
Luontoa kunnioittava päätöksenteko	17. Yhteistyö ja kumppanuus

Kuvio 5. Arvio YK:n ja Suomen kestävä kehityksen aihealueiden välisistä yhteyksistä.

Kuvio on suuntaa-antava. Viivan paksuus kuvaa aihealueiden välisen yhteyden voimakkuutta.

Hieman yllättäen ehdotetuilla kansainvälisillä kestävä kehityksen indikaattoreilla on vain vähän suoria liittymäkohtia kotimaisiin kestävä kehityksen indikaattoreihin. Avain2030-hankkeessa tehty indikaattoreiden vertailu osoitti, että vain kaksi Suomessa käytössä olevaa kestävä kehityksen indikaattoria sisältyy suoraan kansainväliseen indikaattoriehdotukseen. Nämä ovat "laajakaistapalvelut" (indikaattori 17.6.2.) ja "uusiutuvan energian osuus kokonaisloppukulutuksesta" (indikaattori 7.2.1). Yli kolmannes kansallisista kestävä kehityksen indikaattoreista kuvaa samoja aihepiirejä kuin kansainväliset kestävä kehityksen alatavoitteet, mutta käyttäen eri aikasarjoja indikaattoreiden pohjana (Kuvio 6). Varsinkin Suomen kestävä kehityksen aihealue "osallistuvien kansalaisten yhteiskunta" sisältää indikaattoreita, joille ei ole vastineita kansainvälisessä indikaattoriehdotuksessa.

Kuvio 6. YK:n indikaattoriehdotuksen ja Suomen kansallisten kestävän kehityksen indikaattoreiden liittymäkohdat.

4.5. Päätelmiä ja suosituksia YK:n indikaattorityön pohjalta

YK:n ehdottamat kansainväliseen vertailuun suunnatut indikaattorit muodostavat laajan kokonaisuuden, joka mahdollistaa Agenda 2030-tavoitteiden monipuolisen seurannan. Indikaattoreiden operationalisointiin kansallisella tasolla liittyy kuitenkin merkittäviä haasteita ja kehitystarpeita. Nämä liittyvät indikaattoreiden määrään, tietoperustaan, aihealueisiin, käytettävyyteen ja politiikkarelevanssiin.

YK:n asiantuntijaryhmän ehdottamien indikaattoreiden kokonaismäärä on varsin suuri. Tämä luo merkittäviä haasteita indikaattoreiden kehittämiseksi, päivittämiseksi ja viestinnälle (Rosenström 2009; Lyytimäki 2014). Indikaattoreiden suuri määrä johtaa väistämättä merkittävään resurssitarpeeseen indikaattoreiden muotoilussa, tiedonkeruussa ja ylläpidossa.

Indikaattoriehdotusta ei ole toistaiseksi (toukokuu 2016) hyväksytty virallisesti. Ehdotetut indikaattorit ovat valtaosin keskeneräisiä, ja moniin indikaattoreihin liittyy selviä tiedon saataavuuteen tai metodologiaan liittyviä puutteita. Kestää todennäköisesti vuosia, ennen kuin ehdotetun indikaattorikokoelman avulla voidaan konkreettisesti seurata kestävän kehityksen edistymistä globaalilla tasolla. Indikaattorien ja kokoelman kehittämisprosessilla on kuitenkin merkittävä vaikutus jo itsessään. Parhaimmillaan se motivoi maita jo pohtimaan omia indikaattoritarpeitaan ja luomaan kansallisella tasolla kehitetyistä indikaattorikokoelmista vertailupohjaa lopulliselle kansainväliselle kokoelmalle. Oleellista on indikaattorikokoelmien soveltaminen kulloisenkin käyttöyhteyden ja käyttäjien tarpeiden mukaiseksi.

Tiedon kokoamista ja olemassa olevien raportointimekanismien hyödyntämistä vaikeuttaa se, että kuvattavat ilmiöt sijoittuvat laajasti hallinnon eri sektoreille. Ehdotettuihin kansainvälisiin indikaattoreihin liittyy merkittäviä kansallisen tason tiedonkeruun haasteita, eikä kaikkiin ehdotettuihin indikaattoreihin ei ole helposti saatavilla olevaa tietopohjaa edes Suomen kaltaisissa maissa, joissa tilastojärjestelmät ovat erittäin kehittyneitä ja kattavia.

Avain2030-hankkeen arvio on, että YK:n ehdottamien kansainväliseen käyttöön tarkoitettujen seuranta-indikaattoreiden soveltuvuudessa kestävän kehityksen 17 päätavoitteen seurantaan kansallisella tasolla on huomattavia rajoitteita. Tämän takia päätavoitteiden seurantaan on

tarpeen kehittää täydentävä tai erillinen kansallisen tason mekanismi. Tämä voi perustua useisiin erityyppisiin lähestymistapoihin:

1. Kehitetään uusi kansallinen kestävän kehityksen indikaattorikokoelma, jossa käytetään YK:n ehdottamia indikaattoreita. Tämä vaatii todennäköisesti merkittävää resursointia tiedon kokoamiseen ja koordinointiin. Riskinä on heikko kotimainen politiikka-relevanssi, sillä merkittävä osa ehdotetuista kansainvälisistä indikaattoreista ei ole kansallisesti relevantteja. Lisäksi riskinä on kaksinkertainen työ, mikäli kansallinen raportointi YK:lle tapahtuu pääasiassa eri kansainvälisten järjestöjen kautta, joille Suomi raportoi joka tapauksessa erikseen tai jotka keräävät itse tiedot kansalliselta tasolta.
2. Kehitetään päivitetty kansallinen kestävän kehityksen indikaattorikokoelma, jossa huomioidaan paitsi uudet tavoitteet, myös mahdollisimman kattavasti YK-prosessissa ehdotetut indikaattorit, mutta tukeudutaan ensisijassa kotimaassa jo käytössä oleviin ja jatkuvaluonteisesti ylläpidettävään tiedontuotantoon ja indikaattoreihin. Indikaattorityön kustannustehokkuutta on mahdollista parantaa ja vaikuttavuutta lisätä, jos työssä hyödynnetään kansallisesti jo vakiintuneita ja jatkuvaluonteisesti ylläpidettäviä mittareita. Riskinä on indikaattorityöhön tarvittavien resurssien pitkäjänteinen turvaaminen.
3. Luovutaan kestävää kehitystä koskevan erillisen kotimaisen indikaattorikokoelman ylläpidosta ja siirretään kestävän kehityksen kansallisen työn painopiste integroinniksi, jossa kestävän kehityksen aihepiireistä viestitään kytkemällä Agenda2030 -näkökulmasta kulloinkin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin keskusteluihin. Tämä mahdollistaa ajantasaisen ja yhteiskunnallisesti vaikuttavan ajankohtaisiin kysymyksiin pureutuvan viestinnän ja vuorovaikutuksen. Ilmeinen riski on kestävän kehityksen näkökulman jääminen hahmottomaksi ja hukkuminen muuhun viestintään.

Kansallisesta näkökulmasta oleellista on, että ehdotetut indikaattorit eivät kuvaa suoraan kestävän kehityksen 17 päätavoitetta, vaan näitä tarkentavia alatavoitteita. Alatavoitteiden kansallisessa relevanssissa on huomattavasti enemmän eroja kuin yleisen tason päätavoitteiden relevanssissa. Huomionarvoista on myös se, että joidenkin päätavoitteiden kohdalla ehdotetut indikaattorit kuvaavat selvästi puutteellisesti niitä päätavoitteita, joiden alle alatavoitteet on sijoitettu. Tämä näkyy varsinkin ilmastonmuutoksen hillintää ja muutoksiin sopeutumista koskevan päätavoitteen 13 kohdalla. Tätä päätavoitetta koskevien alatavoitteiden ja indikaattoreiden muotoilussa on haluttu välttää päällekkäisyyttä YK:n kansainvälisen ilmastosopimuksen ja sen toimeenpanon kanssa. Esimerkiksi kasvihuonekaasujen päästöjä kuvaava indikaattoria ei ole otettu lainkaan mukaan indikaattoriehdotuksiin. Tämä tuo indikaattorikokoelmaan selvää epäloogisuutta, sillä muiden tavoitteiden kohdalla vastaavaa poissulkemista ei ole tehty, vaikka käytännössä kaikkiin muihinkin tavoitteisiin liittyy rinnakkaisia kansainvälisiä sopimusprosesseja.

Ehdotettuihin indikaattoreihin sisältyy merkittäviä rakenteellisia kysymyksiä. Indikaattorikokoelma ei muodosta teoreettisesti hyvin perusteltua kokonaisuutta, jossa indikaattorit olisivat ryhmitelty esimerkiksi syitä ja seurauksia kuvaaviin mittareihin. Sen sijaan indikaattorit kuvastavat neuvotteluprosessien aikana tehtyjä poliittisten prioriteettien pohjalta muotoutuneita käytännön kompromisseja, joiden avulla suuri joukko maita saatiin sopuun yhteisistä tavoitteista ja alatavoitteista. Indikaattoreissa on esimerkiksi selviä päällekkäisyyksiä, jotka todennäköisesti kuvastavat sitä, että neuvotteluissa eri maat ovat halunneet mukaan juuri itselleen tärkeitä asioita.

5. KESTÄVÄN KEHITYKSEN TILANNEKUVA SUOMESSA

Tässä luvussa luodaan kokonaiskuva Suomen lähtötilanteesta, haasteista ja mahdollisuuksista Agenda2030:n toimeenpanossa sekä hahmotetaan kestävä kehityksen kohtimaiset avainalueet indikaattorivertailujen, osallistavan sidosryhmäprosessin ja asiantuntija-arvioiden avulla. Analyysissä asemoidaan Suomea yleisesti globaalissa mitta-kaavassa ja tarkemmin verrokkimaihin (erityisesti OECD-maat) nähden. Eri tietolähteiden perusteella pyritään tunnistamaan keskeiset kansalliset vahvuudet ja heikkoudet, joihin on syytä kiinnittää erityishuomioita lähitulevaisuudessa kestävä kehityksen globaalitavoitteiden toteuttamisessa Suomen osalta.

5.1. Kansainväliset indikaattoripohjaiset vertailut

5.1.1. Suomi Agenda 2030-indikaattoreiden valossa

YK:n asiantuntijaryhmä on ehdottanut kestävä kehityksen alatavoitteiden mittaamiseen laajaa indikaattoreiden joukkoa. Nämä indikaattorit ovat toistaiseksi kehitteillä, eikä niihin perustuvia maavertailuja ole vielä ole saatavilla. Ehdotettuihin indikaattoreihin liittyy runsaasti sekä tietopohjaan että metodologiaan liittyviä avoimia kysymyksiä, joten on todennäköistä että näiden indikaattoreiden valmistuminen kestää vielä vuosia. Lisäksi monet ehdotetut kansainväliset indikaattorit soveltuvat heikosti kuvaamaan kansallisen tason kehitystä. Tämän takia tilannekuva kansallisista kestävä kehityksen avainalueista on hahmotettava muiden tietolähteiden avulla. Ruotsi toteutti vastaavan kansallisia lähtökohtia painottavan selvityksen vuonna 2015 (Weitz ym. 2015).

Suomen tilanteen asemoinnin lähtökohtana Avain2030-hankkeessa hyödynnettiin kahta saatavilla ollutta indikaattoripohjaista vertailua, jotka perustuvat suoraan YK:n 17 kestävä kehityksen päätavoitteen muodostamalle viitekehykselle (Sachs ym. 2016, Kroll 2015). Tuorein vertailu on Jeffrey Sachsin (2016) johtaman työryhmän keväällä 2016 julkaisema alustava ja epävirallinen kestävä kehityksen indeksi (Preliminary Sustainable Development Goal (SDG) Index). Avain2030-hankkeessa saatavilla oli indeksin työversio, jonka pohjalta julkaistaan myöhemmin lopullinen versio. Työversiossa oli mukana 147 maata, joita vertaillaan 39 indikaattorin avulla. Indikaattorit on pyritty valikoimaan YK:n ehdottamien indikaattoreiden joukosta, ja mukaan on kelpuutettu ne indikaattorit, joiden tietopohja on arvioitu riittävän kattavaksi ja luotettavaksi kansainväliseen vertailuun. Indikaattoreiden valikoinnissa on huomioitu myös Bertelsmann-säätiön vuonna 2015 julkaisemassa vertailussa olleet indikaattorit (Kroll 2015). Tämä vertailu keskittyy OECD-maihin ja siinä kutakin 17 kestävä kehityksen päätavoitetta arvioitiin kahden indikaattorin avulla. Myös alustavassa kestävä kehityksen indeksissä on tehty erillinen vertailu OECD-maista, joita koskeva tietopohja on laajempi ja laadukkaampi kuin maailmanlaajuinen tietopohja.

Tässä esitetyt tulokset perustuvat helmikuussa 2016 julkaistuu vertailuun versioon alustavasta kestävä kehityksen indeksistä (Sachs ym. 2016). Indeksien pohjalta eri maille on laskettu paremmuusjärjestys kestävä kehityksen toteuttamisessa. Paremmuusjärjestys on las-

kettu kolmella erilaisella tavalla, jotka kuvastavat erilaisia näkemyksiä kestävyydestä (ks. Neumayer 2003). Niin sanotun heikon kestävyuden mukainen laskentatapa perustuu indikaattoreiden aritmeettisiin keskiarvoihin. Tämä laskentatapa kuvaa paremmuusjärjestystä silloin, kun oletetaan että huono kehitys yhdellä osa-alueella voidaan kompensoida täysin hyvällä menestyksellä toisella osa-alueella. Geometrisiin keskiarvoihin perustuva laskentatapa olettaa, että eri osa-alueiden välillä on ainakin jossain määrin korvaavuutta. Niin sanottuun Leontieffin funktioon perustuva laskentatapa olettaa, että eri tavoitteiden välillä ei ole lainkaan korvaavuutta, jolloin esimerkiksi heikkoa menestystä sukupuolten tasa-arvossa ei voida kompensoida esimerkiksi hyvällä menestyksellä taloudellisessa kehityksessä tai ympäristöasioiden hoidossa.

Taulukossa 1 on esitetty tulokset Suomen ja kymmenen parhaan maan osalta eri laskentatavoilla. Suomi ja muut pohjoismaat menestyvät vertailussa hyvin, erityisesti jos painotetaan heikon kestävyuden mukaista arviointitapaa. Sen sijaan vahvan kestävyuden mukaisessa arvioinnissa Suomi on vasta sijalla 28. Tämä johtuu siitä, että tällä laskentatavalla sijoitusta määrittävät ennen muuta ne osa-alueet, joissa maa menestyy heikoiten. Varsinkin Ruotsin hyvää menestystä selittää tasaisen hyvä suoriutuminen kaikilla osa-alueilla. Sen sijaan Suomella näyttää vertailun valossa olevan joitakin kestävä kehityksen osa-alueita, joilla menestys on selvästi verrokkimaita heikompaa. Maailman kaikkia maita vertailtaessa Suomi menestyy kuitenkin varsin hyvin kaikilla vertailutavoilla.

Taulukko 1. Maailman kymmenen parhainta maata kestävyiden erilaisten tulokintojen mukaan jaoteltuna
(Lähteet: Kroll 2015; Sachs ym. 2016).

	Heikko kestävyys: täydellinen korvaavuus		Osittainen korvaavuus	Vahva kestävyys: ei korvaavuutta
	<i>Kroll 2015</i>	<i>Sachs ym. 2016</i>	<i>Sachs ym. 2016</i>	<i>Sachs ym. 2016</i>
1	Ruotsi	Ruotsi	Ruotsi	Ruotsi
2	Norja	Tanska	Tanska	Espanja
3	Tanska	Norja	Norja	Portugali
4	Suomi	Suomi	Suomi	Ranska
5	Sveitsi	Islanti	Islanti	Unkari
6	Saksa	Itävalta	Itävalta	Norja
7	Alankomaat	Sveitsi	Saksa	Tanska
8	Belgia	Saksa	Sveitsi	Iso-Britannia
9	Islanti	Alankomaat	Iso-Britannia	Tunisia
10	Ranska	Uusi Seelanti	Ranska	Irlanti
				Suomi (28)

Alustavassa kestävä kehityksen indeksissä (Sachs ym. 2016) kullekin indikaattorille on määritelty raja-arvot, joiden avulla voidaan muodostaa yhteismitallinen, mutta karkea yleiskuva eri maiden tilanteesta kunkin kestävä kehityksen tavoitteen osalta. Raja-arvojen perusteella on määritelty maiden menestystä osoittava yksinkertaistettu mittaristo, joka koostuu kolmesta luokasta. Niitä kuvataan värikoodein. Vihreä väri osoittaa, että maa on jo saavuttanut kestävä kehityksen tavoitteen tai että tavoite on saavutettavissa melko vähäisten parannusten jälkeen. Keltainen väri osoittaa, että tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan merkittäviä toimia. Punainen väri osoittaa, että maa on vielä kaukana tavoitteen saavuttamisesta.

Suomen osalta päätavoitteiksi, joissa on edistytty heikoimmin osoittautuvat tässä tarkastelussa tavoitteet 8 (Edistää kaikkia koskevaa kestäväää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja) ja 13 (Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan). Taulukossa 2. on esitetty indikaattorikohtaiset tulokset Suomen osalta.

Tavoitteen 3 lääkäreiden määrää koskeva indikaattori puuttui Suomen osalta alkuperäislähteestä, jossa tietolähteenä käytettiin WHO:n tilastoja (Sachs ym. 2016). Taulukkoa 2 on tässä täydennetty OECD:n tiedoilla (ks. Liite 1), joiden perustella lääkäreiden määrä Suomessa tuhatta asukasta kohden on jäänyt tavoitearvoksi määritellyn kolmen alapuolelle.

Indikaattoreiden tulkintaan liittyy runsaasti arvovalintoja ja vertailun tekijät korostavat itsekin, että tähänastiset tulokset ovat alustava lähtökohta keskustelulle (Sachs ym. 2016). Tärkein arvovalinta on indikaattorin valinta. Eri indikaattoreiden soveltuvuudessa kunkin maan tilanteen kuvaamiseen on suuria eroja ja indikaattoreiden melko suppea määrä jättää monia kansallisesti tärkeitä kysymyksiä huomiotta.

Vertailun tulosten viestinnässä käytetty karkea jako kolmeen luokkaan voi korostaa maiden välisiä eroja suhteettomasti tai peittää hienopiirteistä vaihtelua. Esimerkiksi tavoitteessa 15 metsäpinta-alan muutosta kuvaava indikaattori osoittaa tilanteen Suomessa olevan hyvä, vaikka joissakin muissa vertailuissa Suomen menestystä heikentää nimenomaan se, että metsäalamme on vähentynyt viime vuosina lievästi. Tässä vertailussa Suomen muutokset ovat niin vähäisiä, etteivät ne korostu tulkinnassa. Metsäpinta-alan muutosta kuvaavan indikaattorin osalta kaikki muutkin OECD-maat sijoittuvat parhaaseen luokkaan, jota kuvataan vihreällä värillä.

Taulukosta 2 ei ilmene, mihin indikaattoreihin värikoodit perustuvat. Tämä voi herättää hämmennystä erityisesti silloin, kun esitetty arvio ei vastaa ennako-oletuksia. Esimerkiksi tavoitteen 15 maaekosysteemien suojeluun liittyvä alatavoite on vertailussa merkitty Suomen kohdalla keltaisella värillä, vaikka suojeltujen alueiden pinta-alalla mitattuna Suomi sijoittuu Euroopan kärkimaihin ja suojelualueiden pinta-alan jo nyt arvioitu ylittävän kansainvälisesti tavoitteeksi asetetun 17 prosentin osuuden (Ahokumpu ym. 2015). Keltainen väri selittyy sillä, että vertailussa tietolähteenä ei ole käytetty suojelualueiden pinta-alaa kuvaavia tilastoja, vaan vuonna 2015 julkaistua tutkimusta (Butchart ym. 2015). Tässä tutkimuksessa pääasiallisena tietolähteenä käytettiin kahta kansainvälisesti vertailukelpoisena pidettyä tietokantaa (Important Bird and Biodiversity Areas (IBA) & Alliance for Zero Extinction Sites).

Kansainvälisiin vertailuihin on vaikeaa saada ajantasaista tietoa. Esimerkiksi tavoitteen 12 jätehuoltoa koskeva indikaattori kuvaa vuosia 2009–2013. Suomessa yhdyskuntajätteen käsittelyssä on tapahtunut viime vuosina huomattava muutos, kun jätteen kaatopaikkasijoituksesta on siirrytty nopeasti jätteen hyödyntämiseen energiana (Seppälä ym. 2016b).

Kuviossa 7. on esitetty tulokset laskettuna yksittäisten päätavoitteiden tasolle. Tällöin Suomen menestys näyttäytyy heikoimpana tavoitteiden 8 ja 13 osalta, sillä näitä tavoitteita on kuvattu indikaattoreilla, jotka Suomen osalta on luokiteltu keltaisiksi tai punaisiksi. Päätavoitteiden 14 ja 12 koskevat heikkoa ja hyvää menestystä osoittavat indikaattorit kompensoivat toisiaan, mikä vaikeuttaa kriittisimpien aihealueiden tunnistamista päätavoitteiden tasolla.

Taulukko 2. Alustavaan kestäväan kehityksen indeksiin valikoitujen indikaattoreiden mukainen arvio Suomen tilanteesta Agenda 2030-tavoitteiden toteuttamisessa (Lähde: Sachs ym. 2016; indikaattoreiden otsikot alkuperäiskielellä).

Kestävän kehityksen tavoite	Indikaattorit	Arvio Suomen kehityksestä
1	Poverty rate after taxes and transfers, Poverty line 50%	
2	Prevalence of obesity, BMI ≥ 30 (% of adult population)	
	Cereal yield (kg/ha)	
3	Physician density (per 1,000 people) [arvio lisätty Avain2030-hankkeessa]	
	Healthy life expectancy at birth, total (years)	
	Subjective Wellbeing (average ladder score)	
4	Expected years of schooling	
	Population aged 25-64 with tertiary education (%)	
	PISA score	
5	Proportion of seats held by women in national parliaments (%)	
	Gender wage gap (Total, % of male median wage)	
	Gender Inequality Index	
6	Water Stress Score	
7	Alternative and nuclear energy (% of total energy use)	
8	Unemployment (% of total labor force)	
	Real GDP Growth (%)	
9	Mobile broadband subscriptions per 100 inhabitants	
	Proportion of the population using the internet (%)	
	Patent applications filed under the PCT in the inventor's country of residence	
	Research and development expenditure (% of GDP)	
10	PISA Social Justice Index	
	Gini index	
11	Mean annual concentration of PM2.5 in urban areas	
	Rooms per person	
12	Municipal Waste Recycled (%)	
	Percentage of anthropogenic wastewater that receives treatment (%)	
13	CO2 emissions/GDP, PPP (tCO2/'000\$)	
	CO2 emissions per capita (tCO2/capita)	
14	Ocean Health Index	
	Percentage of marine sites important to biodiversity that are completely protected	
15	Weighted Red List Change per year	
	Annual change in forest area (%)	
	Percentage of terrestrial sites important to biodiversity that are completely protected	
16	Homicides per 100,000 population	
	Prison population per 100,000 people	
	Proportion of the population who feel safe walking alone at night in the city or area where they live.	
	Corruption Perception Index	
17	For high-income and all OECD DAC countries: International concessional public finance, including official development assistance (% GNI)	

AGENDA 2030-TAVOITTEET JA SUOMEN LÄHTÖTASO

1. Ei köyhyyttä
2. Ei nälkää
3. Terveyttä ja hyvinvointia
4. Hyvä koulutus
5. Sukupuolten tasa-arvo
6. Puhdas vesi ja sanitaatio
7. Edullista ja puhdasta energiaa
8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua
9. Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja
10. Eriarvoisuuden vähentäminen
11. Kestävät kaupungit ja yhteisöt
12. Vastuullista kuluttamista
13. Ilmastotekoja
14. Vedenalainen elämä
15. Maanpäällinen elämä
16. Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta
17. Yhteistyö ja kumppanuus

Source: Sachs et al. 2016. Preliminary Sustainable Development Goal (SDG) – Finland

Kuvio 7. Alustavan kestävän kehityksen indeksin kokonaisarvio Suomen tilanteesta kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa (Lähde Sachs ym. 2016).

5.1.2. Suomi suhteessa muihin OECD-maihin

Tähän mennessä julkaistut kestävän kehityksen tavoitteiden mukaan ryhmitellyt globaalit indikaattorivertailut antavat vain yleispiirteisen kuvan eri maiden tilanteesta. Eri maita vertailevaa lisätietoa on saatavilla runsaasti erityisesti taloudellisesti vauraiden maiden osalta. Liitteessä 1 esitetään OECD:n indikaattoritietokannasta (<https://data.oecd.org/>) poimittuja valikoituja tilastovertailuja YK:n kestävän kehityksen 17 päätavoitteen antaman jäsenyyden mukaisesti. Aineisto toimii taustamateriaalina Avain2030-hankkeen arvioille Suomelle olennaisimmista kestävän kehityksen aihealueista. Lisäksi aineisto tukee hankkeen analyysijä indikaattoritiedon kansainvälisestä saatavuudesta.

OECD:n keräämät tietokannat otettiin tarkastelun lähtökohdaksi, koska vertailussa haluttiin asemoida Suomen kehitystä nimenomaan muihin kehittyneisiin ja vauraisiin maihin nähden. Lisäksi OECD:n tilastotyötä voidaan yleisesti pitää luotettavana ja OECD:n keräämän tiedon politiikkavaikuttavuutta merkittävänä.

Tilastotietojen lisäksi OECD on julkaissut lukuisia sektorikohtaisia arvioiteja ja maakatsauksia. Tuoreen yleiskuvan Suomen tilanteesta antaa julkaisu ”OECD360 Suomi 2015. Kuinka Suomi sijoittuu vertailussa?” (OECD 2015) Talouskysymyksistä tuoreen yleiskuvan antaa julkaisu ”OECD Economic Surveys: Finland 2016” (OECD 2016). OECD on koonnut tietoja myös eri maiden maaprofiileihin, jotka tarjoavat helppokäyttöisen käyttöliittymän (<http://www.oecd.org/finland/>) maakohtaiseen tietoon.

Avain2030-hankkeen tarkasteluun otettiin mukaan vain OECD:n indikaattoreiksi nimeämiä aikasarjoja. OECD:n tietokantaan on koottu 245 indikaattoria. Indikaattorit koostuvat eri maita kuvaavasta tilastotiedosta sekä indikaattorin kuvauksesta. Tiedot on mahdollista esittää kartta- tai diagrammimuodossa. Käyttäjä pystyy valitsemaan indikaattoreista eri ajanjaksoja ja rajaamaan tarkastelun tiettyihin valtioita tai valtioryhmiin. Indikaattorit on ryhmitelty 12 teemaattiseen alueeseen. Indikaattorit eivät sisällä laadullista tulkintaa kehitystrendeistä, niiden syistä tai seurauksista.

OECD:n tarjoamat tiedot muodostavat varsin laajan kokonaisuuden, mutta yhteen tietolähteeseen nojautuminen lisää vääjäämättä riskiä analyysin vinoutumisesta. Tässä yhteydessä yhteen tietolähteeseen keskittyvä analyysi oli kuitenkin välttämätöntä hankkeen rajattujen resurssien takia.

OECD:n tietokantojen lisäksi kansainvälisiä vertailuja on mahdollista tehdä monien muidenkin tahojen kokoaman tiedon avulla. Esimerkiksi Maailmanpankki (<http://data.worldbank.org/topic>) on koonnut laajat tietoaaineistot, jotka kattavat mahdollisimman laajasti maailman eri maat. Gapminder -järjestö on koonnut yli 500 aikasarjaa, joiden avulla on mahdollista vertailla eri maiden kehitystä dynaamisten visualisatioiden avulla (<http://www.gapminder.org/>). Eri aihepiireihin keskittyviä tai sektorikohtaisia indikaattoripohjaisia vertailuja on koottu ja ylläpidetään esimerkiksi YK:n alajärjestöjen toimesta.

Liitteessä 1 on esitetty OECD:n sivustolta poimitut, Suomen näkökulmasta oleellisimmiksi arvioitut indikaattorit kunkin kestävän kehityksen päätavoitteen mukaisesti. Valikoinnissa on huomioitu mahdollisimman kattavasti myös kestävän kehityksen alatavoitteet ja niitä kuvaavat indikaattoriehdotukset. Mukaan on otettu myös sellaisia indikaattoreita, jotka on arvioitu oleellisiksi päätavoitteen saavuttamisen kannalta, vaikka niitä ei alatavoitteiden kuvauksissa olisi mainittu. Indikaattoreiden yhteydessä on ilmoitettu havaitut liittymäkohdat YK:n ehdottamiin indikaattoreihin.

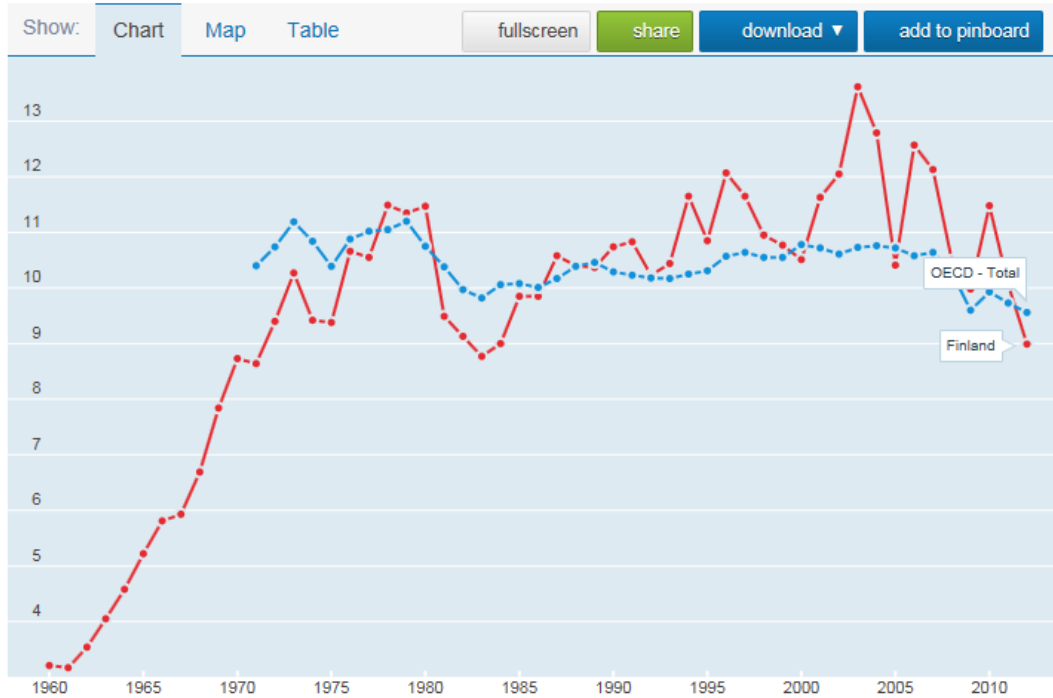
OECD:n käyttämät ja YK:n ehdottamat indikaattorit eroavat toisistaan huomattavasti ja täysin yhteneväisten indikaattoreiden määrä jää varsin vähäiseksi. Lisäksi OECD:n indikaattoreiden kattavuus kestävän kehityksen päätavoitteita kuvaamisessa vaihtelee huomattavasti. OECD:llä on käytössä erityisesti talouteen liittyviä indikaattoreita, kun taas YK:n indikaattoriehdotukset painottavat laajemmin ihmisten terveyttä ja hyvinvointia sekä sosiaalisia kysymyksiä. Erityisesti kestävän kehityksen päätavoitteisiin 11–13 liittyvää tietoa OECD:n indikaattoreista löytyy vain niukasti.

Osa OECD:n indikaattoreista kuvaa selvästi samoja aihepiirejä kuin YK:n kestävän kehityksen päätavoitteet (Liite 1). OECD:n tietolähteet ja rajaukset ovat kuitenkin useimmissa tapauksissa erilaisia kuin YK:n alatavoitteissa ja indikaattoreissa kuvatut aihepiirit ja lähestymistavat. Huomionarvoista on, että YK:n ehdottamat indikaattorit pyrkivät miltei kaikissa tapauksissa huomattavasti detaljoidumpaan tiedon tasoon kuin OECD:n indikaattorit, vaikka OECD:n indikaattoreiden kattamista vauraista maista tiedon saatavuus on tyypillisesti parempi kuin maailman kaikista maista.

Useimmat OECD:n indikaattorit ulottuvat korkeintaan muutamien vuosikymmenien taakse. Tämä on ongelmallista pitkäkestoisten kehityskulkujen tarkastelun kannalta. Jotkut indikaattorit mahdollistavat kuitenkin pitempiä aikaisia tarkastelun ainakin tiettyjen maiden osalta. Esimerkiksi Suomen hiilidioksidipäästöjä kuvaava indikaattori ulottuu 1960-luvun alkuun, mutta kattava vertailu muihin OECD-maihin on indikaattorin pohjalta mahdollista vasta 1970-luvulta lähtien (Kuvio 8). Puuttuvien tietojen takia indikaattorista ei ilmene esimerkiksi se, että Suomen teollistuminen tapahtui useimpia muita OECD-maita myöhemmin. Indikaattori kuitenkin

auttaa suhteuttamaan Suomen viimeaikaisen päästöjen vähentymisvauhdin 1960-luvulla tapahtuneeseen päästöjen nopeaan kasvuun.

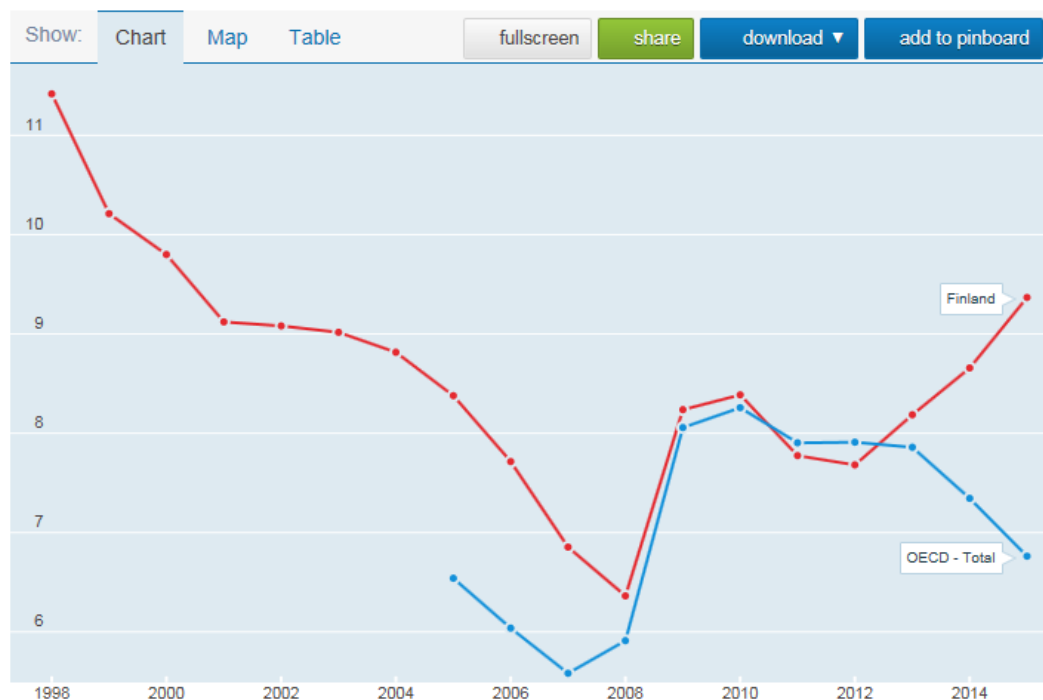
Air and GHG emissions Carbon dioxide (CO₂), Tonnes/capita, 1960 – 2012 Source: Indicators for CO₂ emissions

Kuvio 8. Ilmakehään kohdistuvia päästöjä kuvaava OECD-indikaattori. (Lähde: OECD 2016, Air and GHG emissions (indicator). doi: 10.1787/93d10cf7-en (Accessed on 02 June 2016) <https://data.oecd.org/air/air-and-ghg-emissions.htm>)

Kattavimmin tietoa on saatavilla 2000-luvulta. Esimerkiksi työttömyyttä kuvaava OECD-indikaattori tuo esiin Suomen viime vuosien heikon kehityksen verrattuna muihin OECD-maihin (Kuvio 9). Indikaattori osoittaa selvästi, että Suomessa työttömyystilanne on heikentynyt vuoden 2013 jälkeen, vaikka OECD-maat keskimäärin ovat toipuneet vuonna 2008 alkaneesta työllisyyden heikentymisestä.

Työttömyyttä kuvaava indikaattori osoittaa, että tiedon saatavuus vaihtelee merkittävästi maittain. Yhdysvalloista, Kanadasta ja Japanista työttömyyttä kuvaava aikasarja on saatavilla 1950-luvulta alkaen, mutta Suomen osalta OECD:n indikaattorin tiedot alkavat vasta 1990-luvun lopulta. Kattavat vertailutiedot kaikista OECD-maista alkavat 2000-luvulta.

Kuvio 9. Työttömyyttä kuvaava OECD:n indikaattori.

(Lähde: OECD (2016), Unemployment rate (indicator). doi: 10.1787/997c8750-en (Accessed on 02 June 2016) <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm>)

Pelkästään OECD:n ylläpitämien indikaattoreiden avulla ei ole mahdollista kuvata Suomen kehitystä systemaattisesti kaikkien kestävä kehityksen päätavoitteiden tasolla. Yksittäisten kysymysten kohdalla OECD:n indikaattorit antavat kuitenkin parhaimmillaan hyvän vertailupohjan Suomen ja muiden vauraiden maiden väliselle vertailulle.

5.1.3. Suomi indeksipohjaisten kansainvälisten vertailujen valossa

Avain2030 -hankkeessa Suomen tilannekuvaa hahmotettiin myös monipuolisemmin keräämällä tiedot yli 40:stä erilaisesta maavertailusta ja tarkastelemalla Suomen kehitystä valikointujen vertailujen valossa. Vertailujen tunnistamisessa ja valikoinnissa käytettiin seuraavia kriteereitä:

- Vertailu perustuu luotettavaan tietoon ja se kuvaa maailman eri maita mahdollisimman kattavasti.
- Vertailun aihepiirit ja siinä käytetyt indikaattorit kuvaavat mahdollisimman kattavasti nimenomaan tietyn kestävä kehityksen päätavoitteen aihepiiriä.
- Vertailu on julkaistu äskettäin ja se perustuu mahdollisimman tuoreeseen tietoon.

- Vertailun tulokset ja kuvaukset vertailun tietolähteistä ja metodologiasta ovat avoimesti saatavilla.
- Vertailu toteutetaan toistuvasti ja sen avulla on mahdollista seurata valtioiden kehitystä ajallisesti sekä suhteellisesti toisiin valtioihin verrattuna että absoluuttisesti kunkin valtion sisällä.
- Vertailu on Suomen näkökulmasta yhteiskunnallisesti kiinnostava tai se on herättänyt laajaa julkista keskustelua.

Lisäksi kriteerinä käytettiin sitä, että vertailut sisältävät mahdollisimman vähän päällekkäisyyksiä. Tämä oli kuitenkin toissijainen kriteeri, koska kestävän kehityksen tavoitteisiin sisältyy runsaasti päällekkäisyyksiä, joiden kuvaaminen myös vertailujen kautta on perusteltua. Vertailujen valikoinnissa pyrittiin siihen, että eri vertailujen kokonaisuus muodostaa mahdollisimman monia eri tiedontuottajia ja taustaorganisaatioita edustavan kokonaisuuden, jolloin kestävään kehitykseen liittyvät erilaiset arvopohjat ja tietolähteet tulevat mahdollisimman kattavasti edustetuiksi.

Osa valikoiduista vertailuista ei täytä kaikkia kriteerejä, sillä saatavilla olevien vertailujen määrä on rajallinen. Selvitystyöhön käytössä olleet resurssit asettivat myös rajoituksia vertailujen etsimiselle ja tunnistamiselle. Tuloksinassa tulee huomioida että vertailuissa ei pääsääntöisesti ole huomioitu YK:n tavoitteenasetteluja, vaan ne on tehty kunkin taustaorganisaation omien tavoitteiden, tietolähteiden, rajausten ja kohderyhmien mukaisesti. Indikaattoreiden käyttäjien näkökulmasta nämä rajaukset ovat usein vaikeasti hahmotettavia (Bell & Morse 2011; Hoffrén ym. 2010). Lisäksi vertailujen tuloksinassa tulee huomioida ainakin seuraavat epävarmuustekijät:

- Kansainväliset eri maiden vertailut antavat yleispiirteisen kokonaiskuvan, joka peittää alleen pienipiirteisemmän vaihtelun. Vertailut perustuvat indikaattoreihin, jotka eivät täysimääräisesti ota huomioon eri maiden erilaisia taloudellisia, kulttuurisia tai maantieteellisiä oloja ja erityispiirteitä.
- Eri mailla on erilainen tietopohja. Vertailuihin sisältyy varsinkin kehittyvien maiden osalta tietopuutteita, joita mahdollisesti on pyritty korvaamaan esimerkiksi asiantuntijanjärkemyksiin perustuvilla arvioilla, mitattavaa asiaa välillisesti kuvaavilla ns. proxy-indikaattoreilla tai perustamalla vertailu muita maita kapeampaan tietopohjaan.
- Vertailut eivät tyypillisesti kuvaa nykytilaa, vaan tilannetta useita vuosia ennen vertailun julkaisuhetkeä. Joissakin aikasarjoissa tiedontuotannon hitaudesta johtuvat viiveet voivat olla jopa vuosikymmenen luokkaa (Lyytimäki 2012).
- Vertailut sisältävät päällekkäisyyksiä. Maailmanlaajuisesti vertailukelpoisia tietosarjoja on tarjolla vain rajallinen määrä. Tämän takia jopa eri asioita kuvaavat vertailut voivat käyttää samoja tietolähteitä, joita yhdistellään ja painotetaan eri tavoin kunkin vertailun tavoitteiden mukaisesti.
- Erot erityisesti vertailujen kärkimaiden välillä ovat tyypillisesti pieniä, joten käytännössä hyvin vähäinenkin muutos voi vaikuttaa huomattavasti maan suhteelliseen sijoitukseen muihin kärkimaihin nähden. Erityisesti julkisessa keskustelussa maan suhteellisen sijoituksen muutokset tunnetuimmissa indekseissä ylikorostuvat herkästi (Morse 2016).

Kuvioon 10 on valikoitu 17 kansainvälistä vertailua, jotka on valittu siten, että ne täyttävät edellä mainitut kriteerit mahdollisimman hyvin ja kuvaavat kutakin 17 tavoitetta mahdollisimman osuvasti. Kaikkien tavoitteita kuvaamaan ei löytynyt aihealuetta täsmällisesti kuvaavaa vertailua, mutta kokonaisuudessaan kuvio antaa tiiviin kokonaiskuvan kestävän kehityksen eri aihealueista.

Kuviossa on korostettu vihreällä värillä niitä vertailuja, joissa Suomen sijoitus on erityisen hyvä muihin vauraisiin teollisuusmaihin nähden. Punaisella on korostettu vertailuja, joissa Suomi menestyy heikosti. 17 kestävän kehityksen päätavoitetta on ryhmitelty kuviossa kolmeen osa-alueeseen, jotka kuvaavat kehityksen taloudellista, yhteiskunnallista ja ekologista ulottuvuutta (Costanza ym. 2015).

Huomionarvoista on, että missään vertailussa Suomen sijoitus ei ole parantunut merkittävästi viime vuosina ja monien vertailujen perusteella sekä Suomen suhteellinen kehitys muihin maihin verrattuna että absoluuttinen kehitys on ollut viime vuosina lievästi tai selvästi negatiivista. Useimmissa vertailuissa Suomi mahtuu kuitenkin edelleen 20 parhaiten menestyvän maailman maan joukkoon. Vertailuja on kuvattu tarkemmin alla. Liitteessä 2 on esitetty Suomen sijoitus muihin maihin verrattuna laajemmassa valikoitujen vertailujen joukossa.

RAKENNETAAN ELINKYKYINEN TALOUS

Tavoite ja Suomen lähtötaso	Vertailu	Sijoitus	Viimeaikainen kehitys
7 Energy Architecture Performance Index		12.	
8 Legatum prosperity index		12.	
9 Global Entrepreneurship Index		18.	
11 Global Liveability Ranking		10.	
12 Ecological footprint		136.	

KASVATETAAN HYVINVOINTIA JA KYVYKKYYKSIÄ

Tavoite ja Suomen lähtötaso	Vertailu	Sijoitus	Viimeaikainen kehitys
1 SSI Economic Wellbeing		9.	
2 Global Food Security Index		17.	
3 World Happiness Index		5.	
4 PISA		12.	
5 Global Gender Gap Index		3.	
10 Human development Index		24.	
16 Fragile state index		1.	
17 Good country index		2.	

PYSYTÄÄN PLANEETAN RAJOISSA

Tavoite ja Suomen lähtötaso	Vertailu	Sijoitus	Viimeaikainen kehitys
6 Water Poverty Index		1.	
13 RECAI		36.	
14 Ocean Health Index		69.	
15 SSI Environmental wellbeing		126.	

Suomen lähtötaso: ERINOMAINEN KOHTUULLINEN HUONO Viimeaikainen kehitys: NEGATIIVINEN LIEVÄSTI NEGATIIVINEN ENNALLAAN POSITIIVINEN

Kuvio 10. Suomen sijoitus valikoiduissa globaaleissa vertailuissa sekä arvio lähtötasosta ja viimeaikaisesta kehityksestä.

Alla on kuvattu tarkemmin kuvioon 10 valikoidut kansainväliset vertailut. Kunkin vertailun kohdalla on esitetty linkki verkkosivulle, josta löytyy lisätietoa vertailusta. Lisäksi on ilmoitettu muita kyseisen kestävänsä kehityksen tavoitteen kuvaamiseen harkittuja vertailuja. Vertailujen tarkoitus on tässä toimia keskustelun lähtökohtana. Eri näkökulmista on mahdollista valikoida ja ryhmitellä vertailuja myös muilla tavoilla.

1. *Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta.*
Tavoitteen kuvaajana käytetään Sustainable society Index -vertailun Economic Well-being –osa-alueita, joka kuvaa kansantalouden ja työllisyyden kehitystä sekä vaurauden kertymistä. Suomen kehitys on vertailussa ollut viime vuosikymmenen aikana lievästi negatiivista, mutta Suomi on säilynyt kymmenen parhaan maan joukossa.
Linkki vertailuun: <http://www.ssfindex.com/>
Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: Legatum Prosperity Index; Inclusive Wealth Index.
2. *Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestäväää maataloutta.*
Tavoitteen kuvaajana käytetään Global Food Insecurity Index –vertailua, jossa on kolme pääulottuvuutta: ravinnon kohtuullinen hinta, saatavuus kaikissa oloissa ja ravinnon ravitsemuksellinen laatu. Suomen sijoitus vertailussa on 17 ja se on ollut lievästi laskeva.
Linkki vertailuun: <http://foodsecurityindex.eiu.com/Index>
Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: SSI Human wellbeing.
3. *Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille.*
Tavoitteen kuvaajana käytetään World Happiness Index-vertailua, joka perustuu koetua elämänlaatua eri maissa kokonaisvaltaisesti vertailevaan tutkimukseen. Suomi on menestynyt vertailussa hyvin. Vuonna 2012 julkaistun ensimmäisen vertailun toisen sijan jälkeen Suomen sijoitus laski sijalle 7 mutta nousi viimeisimmässä vertailussa sijalle 5. Muutokset ovat käytännössä hyvin vähäisiä.
Linkki vertailuun: <http://worldhappiness.report/>
Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: Human Development Index; SSI Human wellbeing.
4. *Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.*
Tavoitteen kuvaajana käytetään PISA-vertailua (Programme for International Student Assessment). Vertailussa tarkastellaan koulutusjärjestelmän toimivuutta oppilaiden osaamista mittaavien testien avulla. Suomi on ollut vertailun kärkimaa, mutta viimeisimmässä vertailussa Aasian kehittyvät alueet nousivat Suomen ohi.
Linkki vertailuun: <https://www.oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012-results-overview.pdf>
Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: World’s Most Literate Nations; Fairness for Children; U21 Ranking of National Higher Education Systems; World Press Freedom Index.
5. *Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.*
Tavoitteen kuvaajana käytetään Global Gender Gap Index -vertailua, joka kuvaa su-

kupuolten tasa-arvoa neljällä eri ulottuvuudella: taloudelliset mahdollisuudet, koulutus, terveys ja poliittinen osallistuminen. Suomen sijoitus on vaihdellut sijojen kaksi ja kolme välillä viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Linkki vertailuun: <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2015/rankings/>
Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: Gender Inequality index; Glass-Ceiling Index.

6. *Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille.*

Tavoitteen kuvaamiseen käytetään jo vuonna 2002 julkaistua Water Poverty Index –vertailua, joka kuvaa vesivarantoja, veden saatavuutta ja käyttöä sekä veteen liittyviä ympäristökysymyksiä. Suomi on vertailun perusteella maailman vesirikkain maa. Vertailun julkaisun jälkeen Suomessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vesivarojen määrässä tai laadussa. Myös veden saatavuus ja käyttömäärät ovat säilyneet suunnilleen ennallaan. Merkittävin kokonaan uusi lainsäädäntö koskee haja-asutusalueiden vesienkäsittelyä. Haasteena on vesihuollon hyvän tason säilyttäminen ja esimerkiksi ilmastonmuutoksen aiheuttamien riskien hallinta.

Linkki vertailuun: <http://econwpa.repec.org/eps/dev/papers/0211/0211003.pdf>

Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: Aqueduct country and river basin rankings; Water Scarcity Index, Water Footprint of Nations.

7. *Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille.*

Tavoitteen kuvaamiseen käytetään Energy Architecture Performance Index –vertailua, joka kuvaa kansallisten energijärjestelmien toimintakykyä energiaturvallisuuden sekä energiaan liittyvien talous- ja ympäristökysymysten kautta. Suomi on vuoden 2016 vertailussa sijalla 12. Suomen suhteellinen sijoitus kohentui viisi sijaa edellisestä vuodesta, mutta indikaattoreiden perusteella Suomen kehityksessä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Linkki vertailuun: <http://reports.weforum.org/global-energy-architecture-performance-index-report-2016/>

Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: SSI Environmental Wellbeing; RECAI-Index.

8. *Edistää kaikkia koskevaa kestäväää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja.*

Tavoitteen kuvaamiseen käytetään Legatum Prosperity Index-vertailua, joka kuvaa laajasti taloudellista kehitystä kahdeksan eri ulottuvuuden kautta. Suomi on pudonnut vertailussa vuoden 2009 ykkössijalta sijalle 12 vuonna 2015.

Linkki vertailuun: <http://www.li.com/activities/publications/2015-legatum-prosperity-index>

Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: Gross National Product; Global Entrepreneurship Index; Global Dynamism Index; Global Competitiveness Index.

9. *Rakentaa kestäväää infrastruktuuria sekä edistää kestäväää teollisuutta ja innovaatioita.*

Tavoitteen kuvaamiseen käytetään Global Entrepreneurship Index –vertailua, joka kuvaa erityisesti yritteliäisyyttä ja sitä tukevaa yhteiskuntajärjestelmää. Suomen menestys vertailussa heikkeni selvästi vuoden 2014 kahdeksannelta sijalta vuoden 2015 18:sta sijaan.

Linkki vertailuun: <https://thegedi.org/global-entrepreneurship-and-development-index/>

Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: Legatum Prosperity Index; Global Dynamism Index; Global Innovation Index.

10. *Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä.*

Tavoitetta mitataan Human Development Index-vertailulla, joka huomioi koulutuksen, eliniän ja taloudellisen kehityksen. Suomen sijoitus vertailussa on heikentynyt viimeisimmän vertailun sijalle 24.

Linkki vertailuun: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>

Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: SSI Human wellbeing.
11. *Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat.*

Tavoitetta mitataan kaupunkitasolla Global Liveability Ranking -vertailun avulla. Vertailussa Helsinki sijoittuu sijalle 10. Vertailussa huomioidaan kaupunkien vakaus, infrastruktuuri, asukkaiden koulutus, terveydenhuolto ja ympäristökysymykset.

Linkki vertailuun:
http://www.eiu.com/public/topical_report.aspx?campaignid=Liveability2015

Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: Corruption Perception Index; City Prosperity Index; ilmanlaatuvertailut.
12. *Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys.*

Tavoitteen toteutumista kuvataan ekologinen jalanjälki (Ecological Footprint) -mittarilla, joka kuvaa sitä, miten suuri alue elollista luontoa tarvitaan tietyn ihmisjoukon kuluttaman ravinnon, materiaalien ja energian tuottamiseen sekä syntyneiden jätteiden käsittelyyn. Suomi ja muut vauraat maat sijoittuvat tässä mittauksessa tyypillisesti heikosti. Suomen suurta jalanjälkeä selittää varsinkin energian runsas kulutus ja siitä aiheutuvat hiilidioksidipäästöt sekä puun runsas hyödyntäminen metsäteollisuudessa. Uusiutuvien luonnonvarojen riittävyttä kuvaava biokapasiteetti (13,4 globaalihehtaaria henkilöä kohden vuonna 2012) on Suomessa huomattavasti suurempi kuin kulutusta kuvaava ekologinen jalanjälki (5,4 gha/hlö). Kestävän kulutuksen maailmanlaajuiseksi enimmäistasoksi on arvioitu 1,7 globaalihehtaariin suuruisen ekologinen jalanjälki henkilöä kohden.

Linkki vertailuun:
http://www.footprintnetwork.org/ecological_footprint_nations/ecological_per_capita.html

Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: SSI Environmental wellbeing; Environmental Performance Index.
13. *Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.*

Tavoitteen toteutumista kuvataan RECAI-indeksillä (Renewable Energy Country Attractiveness Index), joka ilmentää eri maiden aktiivisuutta investoinneissa uusiutuvan energiaan. Suomi on menestynyt vertailussa heikosti.

Linkki vertailuun: <http://www.ey.com/GL/en/Industries/Power---Utilities/EY-renewable-energy-country-attractiveness-index-our-index>

Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: SSI Environmental wellbeing; Environmental Performance Index; kasvihuonekaasujen päästöt.
14. *Säilyttää meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistää niiden kestävää käyttöä.*

Ocean Health Index –vertailu kuvaa kymmenen eri tavoitteen kautta meri- ja rannikkoalueiden tilaa ja kestävää käyttöä. Vertailussa sijoilla 1-9 on pieniä saarivaltioita, joille merien kestävä käyttö on erityisen tärkeää. Saksa on vertailussa sijalla 10 ensimmäisenä rannikkovaltiona. Suomi sijoittuu vertailussa sijalle 69, joka on hyvin lähellä globaalia keskiarvoa. Suomen kehitys on ollut lievästi negatiivista.

Linkki vertailuun: <http://www.oceanhealthindex.org/>

Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: Ei tunnistettu.

15. *Suojella maaekosysteemejä, palauttaa niitä ennalleen ja edistää niiden kestäväää käyttöä; edistää metsien kestäväää käyttöä; taistella aavikoitumista vastaan; pysäyttää maaperän köyhtyminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen.*

Tavoitteen toteutumista kuvataan Sustainable Society Index- vertailun Environmental Wellbeing-osiolla, joka sisältää luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvarojen käyttöön liittyviä indikaattoreita. Vertailussa on mukana myös ilmasto- ja energiakysymyksiin liittyviä indikaattoreita, jotka eivät suoraan kuvaa maaekosysteemien tilaa. Pitkällä aikavälillä ilmastonmuutos on kuitenkin keskeinen maaekosysteemien tilaan vaikuttava tekijä. Erityisesti aavikoitumiseen torjunnan kannalta ilmastonmuutoksen hillintä on tärkeää. Suomi on menestynyt vertailussa heikosti pääasiassa siksi, että kansainvälisesti vertaillen energiankulutuksemme ja kasvihuonekaasupäästömme ovat suuria.

Linkki vertailuun: <http://www.ssfindex.com/>

Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: Environmental Performance Index; GEF benefits index for biodiversity; Red List Index.

16. *Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla.*

Tavoitetta mitataan Fragile State Index-vertailulla, joka kuvaa yhteiskuntien vakautta. Suomi on ollut vertailun kärkimaa vuodesta 2011 lähtien.

Linkki vertailuun: <http://fsi.fundforpeace.org/>

Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: Corruption Perception Index; Legatum Prosperity Index; Open data index, Global Peace Index.

17. *Tukea vahvemmin kestävään kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta.*

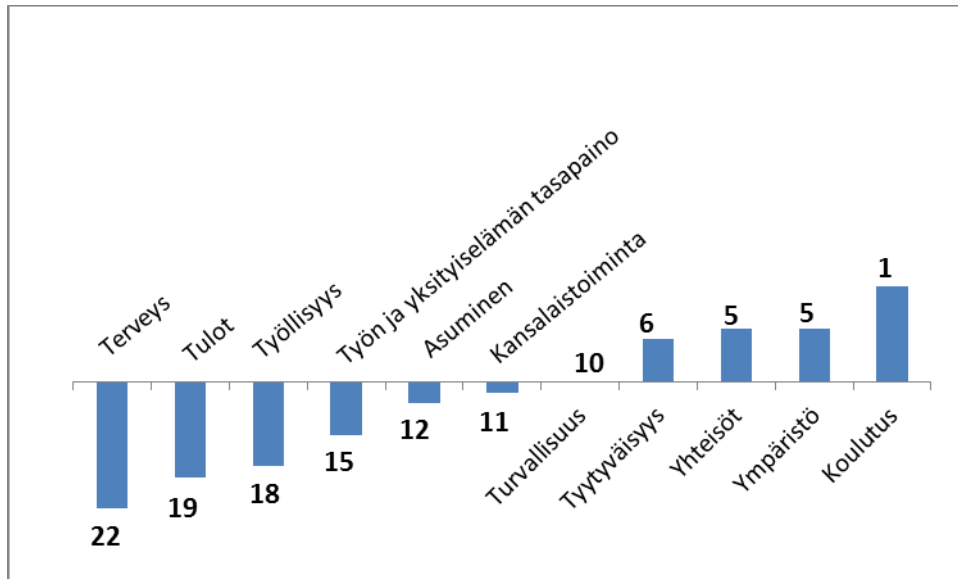
Tavoitteen kuvaamiseen on käytetty Good Country -indeksiä, joka kuvaa valtioiden vaikutusta niiden omien rajojen ulkopuolella seitsemällä eri aihealueella. Vertailu on toistaiseksi julkaistu vain kerran. Suomi sijoittui siinä toiseksi. Kehitysapuun kohdistettujen leikkausten takia viimeaikainen kehitys on arvioitu negatiiviseksi.

Linkki vertailuun: <http://goodcountry.org/index/about-the-index>

Muita mahdollisia vertailuja tavoitteen kuvaamiseen: Ei tunnistettu.

Vertailujen valikointiin liittyy paljon arvopohjaista harkintaa ja eri näkökulmia painottamalla voidaan perustellusti valikoida hyvinkin erilaisia vertailuja kuvaamaan kestävä kehityksen 17 päätavoitetta. Tarkasteltujen yli neljänkymmenen vertailun lisäksi on olemassa suuri joukko muita vertailuja, joita tässä yhteydessä ei ollut mahdollista huomioida lainkaan.

Vertailujen pohjalta ei voida luoda täysin kiistatonta aihealueiden priorisointia, sillä eri vertailut mittaavat erityyppisiä ilmiöitä. Jopa samantyyppisiä mittareita käyttävät vertailut voivat painottaa ja rajata aihealueita eri tavoin, mikä tuottaa hyvin erilaisia tuloksia. Esimerkiksi OECD:n julkaisemassa Better Life Index -vertailussa Suomen sijoitus vaihtelee vertailun kärkimasta sijalle 22 riippuen siitä, millaisia painoarvoja indeksin eri osa-alueille annetaan (Kuvio 11). Jos kaikille indeksin 11 osa-alueelle annetaan neutraali painoarvo, Suomi sijoittuu vertailussa sijalle 10. Jos koulutusta kuvaavalle osa-alueelle annetaan maksimipainoarvo ja kaikille muille osa-alueille minimipainoarvo, nousee Suomi vertailun voittajaksi.

Kuvio 11. Suomen sijoituksen vaihtelu OECD:n Better Life Index -vertailussa eri osa-alueiden erilaisilla painotuksilla
(Lähde: <http://www.oecdbetterlifeindex.org>).

Edellä esitetyt indeksipohjaiset vertailut perustuvat tyypillisesti suureen määrään yksittäisiä indikaattoreita, jotka on kussakin vertailussa yhdistetty yhteen kokonaisuuteen tietyn ennalta harkitun valikointi- ja arvottomismekanismien ohjaamana. Tämän lähestymistavan etuna on, että monimutkaisista ilmiöistä pystytään tuottamaan helposti hahmotettava kokonaiskuva. Lähestymistavan haikkana on se, että erilaiset epävarmuudet ja tehdyt rajaukset jäävät herkästi näkymättömiin. Myös indikaattoreiden valintaan ja painottamiseen liittyvät subjektiiviset tulkinnat ja arvostukset jäävät tyypillisesti vähälle huomiolle vertailujen tuloksista viestittäessä.

Erilaisten vertailujen tietoja yhdistämällä kestävän kehityksen avainalueista voidaan saada luotettavin mahdollinen kokonaiskuva. Kansainvälisten vertailujen lisäksi on tärkeää hyödyntää mahdollisimman kattavasti kansallista tietopohjaa, joka useimmissa maissa tarjoaa mahdollisuuksia huomattavasti yksityiskohtaisempaan, ajallisesti kattavampaan, monipuolisempaan ja eri kohderyhmät paremmin huomioivaan tarkasteluun. Tilastotiedon ja tutkimuspohjaisen tietämyksen lisäksi kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta on tärkeää hyödyntää monipuolisesti eri sidosryhmien arvopohjaisia näkemyksiä.

5.2. Sidosryhmien ja asiantuntijoiden näkemykset

Avain2030-hankkeessa järjestettiin 29.4.2016 kaksi työpajaa, joista ensimmäinen sidosryhmille (kestävän kehityksen toimikunnan sekä kehityspoliittisen toimikunnan jäsentähoille) ja toinen kestävän kehityksen ja indikaattorien asiantuntijoille. Sidosryhmätyöpajassa osallistujia oli 30, asiantuntijatyöpajassa seitsemän. Osallistajat edustivat laajasti toimikunnissa jäsenenä tai varajäsenenä olevia kansalaisjärjestöjä ja eturyhmiä. Työpajan tavoitteena oli kertoa hankkeen alustavista tuloksista ja kuulla, millaisia asioita ja ilmiöitä sidosryhmät nostavat Suomen vahvuuksiksi ja heikkouksiksi kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa. Sidosryhmätyöpajaa edelsi projektityöryhmän tekemä analyysi Suomen vahvuuksista ja heik-

kouksista Agendan toteuttamisessa. Analyysi pohjautui laajaan joukkoon erilaisia indikaattoreita. Tausta-analyysin alustavia tuloksia esiteltiin osallistujille, jonka jälkeen näkemyksiä vahvuuksista ja heikkouksista syvennettiin työpajassa.

Sidosryhmätyöpajassa käytettiin sähköistä Screen.io-ohjelmaa. Sähköisen ohjelman avulla työpajan osallistajat arvioivat yleispiirteisesti kestävän kehityksen 17 päätavoitteen nykytilaa Suomen vahvuuksien ja heikkouksien näkökulmasta (Kuvio 3). Osallistujia pyydettiin arvioimaan kutakin päätavoitetta asteikolla 1-5 (1= Suomella on suuria haasteita tavoitteen toteuttamisessa 5= Suomi on maailman edelläkävijä tavoitteen toteuttamisessa). Lisäksi osallistajat kirjasiivat laadullisia perusteluja näkemyksilleen. Kirjallisen arvioinnin jälkeen käytiin yleinen ja avoin keskustelu.

Kolmannessa vaiheessa osallistajat jakautuivat kolmeen pienryhmään jatkamaan työstöä kolmen kriittisimmäksi hahmotetun haasteen parissa. Osallistajat saivat vapaasti valita ryhmänsä. Ryhmätyöskentely koostui tavoitteen tilaa selittävästä ja ratkaisevasta osiosta, joihin jokainen osallistuja sai vuorotellen antaa arvionsa. Osallistujia pyydettiin kirjaamaan ensin post-it-tarralapuille tärkeimmät syyt siihen, miksi Suomella on haasteita kyseisen tavoitteen toteuttamisessa. Tämän jälkeen syistä keskusteltiin ryhmässä. Seuraavaksi osallistujia pyydettiin kirjoittamaan tarralapuille ehdotuksia siitä, mitä toimenpiteitä Suomi voisi tehdä, jotta asiaan saadaan parannus, jonka jälkeen myös nämä ehdotukset esiteltiin ryhmässä. Lopuksi eri ryhmien näkemykset vedettiin yhteen yhteiskeskustelussa.

Sidosryhmätyöpajaa täydensi 29.4. iltapäivällä käyty keskustelu asiantuntijaraadissa, jossa asiantuntijat kommentoivat alustavia tuloksia sidosryhmien näkemyksistä. Sidosryhmätyöpajan ja asiantuntijaraadin osallistujalistat ovat tämän raportin liitteenä 3.

Lisäksi sidosryhmien esittämiä näkemyksiä esiteltiin kahdessa asiantuntijaseminaarissa 11.5.2016 (kestävän kehityksen asiantuntijapaneeli) ja 12.5.2016 (kestävän kehityksen indikaattoriverkosto), joissa asiantuntijoilla oli mahdollisuus täydentää ja kommentoida hankkeen alustavia tuloksia.

Sidosryhmätyöpajan osallistajat arvioivat Suomella olevan yleisellä tasolla varsin hyvät edellytykset täyttää Agenda 2030 Kestävän kehityksen tavoitteet (Kuvio 12). Parhaat edellytykset arvioitiin olevan tavoitteen 6 täyttämällä "Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille". Suurin haaste nähtiin tavoitteen 8. toteuttamisella "Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja". Muita tavoitteita, joiden saavuttamisessa Suomella nähtiin olevan haasteita olivat haaste 13. "Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan." sekä tavoite 12. "Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys".

AGENDA 2030-TAVOITTEET JA SUOMEN LÄHTÖTASO

Lähde: 30 keskeistä kansalaisjärjestöä

Suomen lähtötaso: ■ ERINOMAINEN ■ KOHTUULLINEN ■ HUONO

Kuvio 12. Sidosryhmien edustajien näkemykset Suomen kestävän kehityksen avainalueista.

Sidosryhmätyöpajan osallistujilla oli mahdollisuus kommentoida erikseen kaikkia tavoitteita sähköisellä Screen.io -alustalla. Alla on esitetty tiivistelmät saaduista kirjallisista kommentoista kunkin kestävän kehityksen tavoitteen osalta:

- 1. Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta.*

Vastauksissa korostettiin sitä, että vaikka Suomi on absoluuttisesti vauras maa kansainvälisesti vertaillen, subjektiivista köyhyyttä löytyy. Suomen kipukohdiksi koettiin työttömyys, syrjäytyminen ja eriarvoistuminen. Vastaajat arvioivat hyvän sosiaaliturvajärjestelmän auttavan näiden hillitsemisessä. Teknologinen kehitys nähtiin työllisyyden uhkaksi ja sosiaaliturvajärjestelmän uudistaminen erityisesti kansalaispalkkajärjestelmän kautta mahdollisuudeksi. Suomen kehitysyhteistyöleikkausten nähtiin hidastavan globaaliin köyhyteen puuttumista.
- 2. Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävää maataloutta.*

Tavoitteen 2 vastauksissa korostettiin, että kotimaan ruokaturva on pääsääntöisesti hyvällä tasolla. Niin sanotut leipäjonot nostettiin esiin ongelmista, jotka liittyvät kansalaisten eriarvoistumiseen. Ylipainoa ja epäterveellisiä ravitsemustottumuksia pidettiin Suomessa mittaluokaltaan suurempana ongelmana kuin ravinnon puutetta. Maatalouden osalta korostettiin haitallisten ympäristövaikutusten vähentämistä, kriittiseksi kysymykseksi hahmotettiin maatalousyrittäjien heikentyneet mahdollisuudet investoida kestäviin tuotantotapoihin ja hyödyntää uusia innovaatioita.
- 3. Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille.*

Tavoitteen 3 kohdalla korostettiin erityisesti ihmisten henkisen hyvinvoinnin haasteita Suomessa. Vastausten perusteella tärkeää on vastata eriytyneesti eri väestöryhmien erityishaasteisiin. Mainittuja erityisryhmiä olivat mielenterveysongelmista kärsivät, vähän liikkuvat nuoret, ikääntyneet, ja päihderiippuvaiset. Vastauksissa tuotiin esiin se, että tietoa terveellisen elämän ja hyvinvoinnin edellytyksistä on saatavilla runsaasti.

4. *Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.*

Vastauksissa tunnistettiin yleisesti Suomen mallikelpoinen suoriutuminen kansalaisten koulutuksessa sekä se, että hyvän menestyksen ylläpito vaatii mittavia panostuksia myös jatkossa. Viimeaikaisia koulutukseen kohdistettuja leikkauksia pidettiin selvänä uhkana. Koulutusjärjestelmää pidettiin yleisesti tasa-arvoisena, mutta haasteena pidettiin erityisesti maahanmuuttajien parempaa integrointia yhteiskuntaan. Ammattikoulutukseen kaivattiin lisää joustavuutta.
5. *Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.*

Tavoitetta 5 koskevista vastauksista ilmeni näkemysten jakautuneisuus. Osa vastaajista näki Suomella olevan paljon parantamisen varaa, osa taas piti Suomen tilannetta varsin hyvänä. Tasa-arvoa pidettiin yhtenä Suomen vahvuuksista varsinkin kansainvälisesti vertaillen. Selkeimmäksi epäkohdaksi nousi naisten ja miesten palkka-epätasa-arvo. Vastauksissa huolenaiheena esitettiin naiseen kohdistuva väkivalta ja häirintä sekä miesten syrjäytymisvaara heikomman koulutuksen takia.
6. *Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille.*

Tavoitteen 6 osalta Suomen ongelmana ei pidetty veden riittävää määrällistä saatavuutta. Suomessa arvioitiin olevan runsaat vesivarat ja kehittynyt vesi-infrastruktuuri. Veden laatutekijät sen sijaan nousivat esiin puhtaan veden saatavuuden osalta. Esimerkkinä riskeistä nostettiin esiin kaivosteollisuuden jätevedet. Veden riittävyden osalta ongelmana pidettiin suomalaisten kulutuksen kautta käyttämää niin sanottu pii-lovettä vesiköyhillä alueilla.
7. *Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille.*

Energiajärjestelmän kehittämisessä Suomen suurin haaste on vastausten perusteella kyky ennakoida energiatekniikan muutoksia ja kehittää määrätietoisesti Suomen oloihin sopivia uusia ratkaisuja. Energianjärjestelmän muutostarvetta pidettiin huomattavasti suurempana kuin nykyistä muutosvauhtia. Bioenergiaan liian yksipuolisesti tukeutuvaa politiikkaa pidettiin riskinä ja uusien hajautettujen energiantuotantomuotojen mahdollisuuksia korostettiin. Energian säästöä ja muita energian kulutukseen kohdistuvia keinoja ei mainittu vastauksissa.
8. *Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja.*

Tavoitteen 8 toteuttamisessa keskeisimmäksi yksittäiseksi kysymykseksi nousivat erilaiset työmarkkinoiden jäykkyydet, joiden arvioitiin estävän työllistymistä ja heikentävän kansainvälistä kilpailukykyä. Ratkaisuksi esitettiin vapaampaa paikallista sopimista työnantajien ja työntekijöiden kesken, joustavampaa sääntelyä ja yrittäjyyden ja uusien toimintamallien tukemista. Vastauksissa painotettiin kilpailukykyä kestävä talouskasvun lähteenä mutta myös kyseenalaistettiin talouskasvun tarve. Vastausten perusteella Suomessa on runsaasti taloudellista potentiaalia, joka nykyisin on kahlittuna tai alikäytössä.
9. *Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävää teollisuutta ja innovaatioita.*

Tavoitteen 9 kohdalla Suomen innovaatiopohja nähtiin vahvaksi, mutta ongelmana on toimivien ratkaisujen toteuttaminen osaamisen pohjalta. Kehitystoiminnan tukea ja erityisesti kansalaisten saamista vahvemmin mukaan kehitystoimintaan kaivattiin.

Kotimarkkinoiden hyödyntämisessä nähtiin parantamisen varaa erityisesti cleantech-investointien osalta.

10. *Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä.*

Tavoitteeseen 10 liittyvistä vastauksista ilmeni näkemys Suomesta yhteiskuntana, joka on kansainvälisesti vertaillen tasa-arvoinen, mutta jossa eriarvoistumiskehitys on alkanut. Lisätoimia eriarvoisuuden vähentämiseksi maan sisällä kaivattiin. Kehitysapuleikkauksia kritisoitiin ja haluttomuutta puuttua aktiivisesti talouden eriarvoistaviin mekanismeihin ja rakenteisiin kritisoitiin. Esimerkkinä mainittiin työpajan aikana ajan-kohtainen keskustelu niin sanottujen veroparatiisien käytöstä.

11. *Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat.*

Tavoitteen 11 nykytilaa ja toteutumismahdollisuuksia pidettiin hyvinä erityisesti jos suunnitelmat älykkäistä ja puhtaista kaupungeista saadaan toteutettua. Uhkana mainittiin se, että ääriilikkeet voivat tukahduttaa vapaan ja avoimen yhteiskunnan edellytyksiä.

12. *Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys.*

Tavoitteen 12 toteutumiselle keskeiseksi nähtiin kestävät julkiset hankinnat ja kuluttajien aidot valinnanmahdollisuudet. Suomalaisten energian ja materiaalien kulutusta pidettiin suurena. Huolta herätti se, miten tuotannon siirtyminen pois Suomesta saadaan mukaan kehityksen kestävyttä kuvaaviin mittareihin.

13. *Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.*

Tavoitteen 13 kohdalla vastauksissa korostui tarve nykyistä huomattavasti nopeampiin toimenpiteisiin, aktiiviseen ja määrätietoiseen kansalliseen ilmastopolitiikkaan sekä ilmastosuojelun laajaan yhteiskunnalliseen huomiointiin. Uusien teknologioiden käyttöönottoon kaivattiin lisää rohkeutta.

14. *Säilyttää meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistää niiden kestäväää käyttöä.*

Tavoitteen 14 toteuttamisessa korostettiin tarvetta kansainväliselle yhteistyölle. Suomi on kiinnittänyt huomioita Itämeren tilaan esimerkiksi vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden kartoituksella. Kansainvälisten sopimusten ja kansallisten lakien toimeenpanon ja valvonnan puutteet nostettiin esiin.

15. *Suojella maaekosysteemejä, palauttaa niitä ennalleen ja edistää niiden kestäväää käyttöä; edistää metsien kestäväää käyttöä; taistella aavikoitumista vastaan; pysäyttää maaperän köyhtyminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen.*

Tavoitteen 15 kohdalla näkemykset jakaantuivat erityisesti metsäluonnon käytön kestävyuden osalta. Esiin nostettiin biotalouden edistämisen ja metsäluonnon suojelun mahdolliset ristiriidat. Vastauksissa korostettiin tarvetta huomioida paremmin ekosysteempipalvelut.

16. *Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla.*

Tavoitteen 16 toteuttamisessa Suomen lähtökohtia pidettiin hyvinä, mutta viimeaikaista kehitystä arvosteltiin esimerkiksi ponneltomuudesta kansainvälisiin verotuskysymyksiin liittyvien ongelmien ratkaisussa. Suomi arvioitiin rauhanomaiseksi yhteiskunnaksi, mutta kansalaisyhteiskunnan nykyistä kehitystä pidettiin mahdollisesti vääränsuuntaisena. Vastauksissa tuotiin esiin perustietämyksen puute siitä, mikä tekee yhteiskunnista vakaita ja rauhanomaisia.

17. *Tukea vahvemmin kestävästä kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta.*

Tavoitteen toteutumiselle keskeisimmäksi riskiksi nähtiin viimeaikaiset kehitys yhteistyövarojen leikkaukset. Lähtökohdat arvioitiin kuitenkin hyväksi. Aidon globaalia kumppanuutta koskevan sitoutumisen synnyttäminen korkeimmassa poliittisessa johdossa nähtiin ydinkysymykseksi. Pitkäjänteinen ja uusia avauksia hakeva yhteistyö eri toimijoiden välillä koettiin tärkeäksi.

Kolme kriittisintä tavoitetta

Sidosryhmien vastausten (kuviot 3) ja työpajassa käydyn yleisen keskustelun mukaan Suomen suurimmat haasteet liittyvät ympäristö- ja ilmastokysymysten hoitoon sekä työllisyyteen ja talouteen (tavoitteet 8, 12 ja 13). Sosiaalisia kysymyksiä koskevissa tavoitteissa (koulutus 4, terveys 3) Suomen tilanne arvioitiin pääsääntöisesti hyväksi, mutta haasteena on erityisesti koulutukseen kohdistetut leikkaukset ja hyvinvointierojen kasvaminen eri ihmisryhmien välillä. Nämä näkemykset vastasivat pitkälti myös kansainvälisten indikaattoripohjaisten vertailujen tuloksia Suomen vahvuuksista ja heikkouksista. Myös asiantuntijapalautteessa sidosryhmien esittämää tavoitteiden järjestystä pidettiin pääsääntöisesti perusteltuna.

Tavoitteen 8 (edistää kaikkia koskevaa kestävästä talouskasvusta, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja) osalta monet sidosryhmätyöpajan osallistujat nostivat esiin työn tekemisen murroksen ja uudenlaisen työn tekemisen muotojen rakenteelliset esteet. Esteitä ovat esimerkiksi sosiaaliturvan kannustinloukut ja riittämätön tuki start-up yrityksille. Elinikäistä oppimista, uudelleen kouluttamista ja yrittäjyyden tukemista pidettiin tärkeänä muutokseen sopeutumisessa:

“Yrittäjyyttä ja uusia liiketoimintamalleja tulisi tukea ja tehdä toimiminen mahdollisimman helpoksi. Tällä hetkellä byrokratia ja hallinnollinen taakka vaikeuttavat kehitystä ja esim. monien hyvien kestävästä kehitystä edistävien toimintamallien käyttöönotto estyy lainsäädännön tai viranomaisten liian tiukkojen tulkintojen vuoksi.”

“Suomen tuotannollinen rakennemuutos on välttämätön, jotta Suomi pysyy mukana kv. kehityksessä ja kilpailussa kestävästä talouskasvusta, kestävästä palveluista ja tuotteista. Myös yhteiskunnallisen rakenteen ja työmarkkinajärjestöjen tulee paremmin ja joustavammin tukea muutosta.”

Tuloerojen kasvu Suomessa nähtiin uhkana tavoitteen 8 ohella myös muiden kestävästä kehityksen tavoitteiden toteutumiselle:

“Tuloerojen kasvun estäminen on ehkä tärkein tapa mahdollistaa muiden keke-tavoitteiden toteutuminen.”

“Takerteleva talous ja epäonnistumiset talouspolitiikassa luovat vaaran pidemmän aikavälin ”kurjuudelle”. => syrjäytymisvaara”

Pienryhmässä osallistujat toivat esiin nykytilan yhtenä selittäjänä sen, että nykyiset toimenpiteet tukevat suuryrityksiä, eivätkä talouden uudistumista pienten ”start-upien” kautta. Myös kestävästä talouskasvun saavuttamisen arvioitiin vaikeutuvan, jos painopiste pidetään perinteisillä teollisuudenaloilla. Itse tavoite talouskasvusta ja kilpailukyvyistä koettiin myös ongelmalliseksi, sillä kilpailukyvyn parantuminen ei johda kestäväyteen globaalisti. Ryhmän keskusteluista nousi kolme keskeistä toimenpidettä Suomen tilanteen parantamiseksi: työlainsäädännön sopeutus ja muutokset Suomessa ja kansainvälisesti, panostukset tulevaisuuden aloihin (esim. uusiutuva energia) ja toimenpiteiden uudet arviointimenetelmät.

Asiantuntijatyöpajassa nostettiin esiin ajatus siitä, että talouden ei pitäisi koskaan olla ykkös-tavoite. Työttömyys koettiin merkittäväksi ongelmaksi, mutta kituliasta talouskasvua ei nähty yhtä selkeästi ongelmallisena kuin sidosryhmissä. Huomiota tulee kiinnittää myös sosiaalisen eriarvoisuuden ja talouskasvun suhteeseen. Keskeisenä toimenpiteenä nähtiin poliittikkojen sitouttaminen kestävän kehityksen tavoitteisiin Niin sanottuja irtikytkentöjä koskevat selvitykset ja indikaattorit nähtiin hyödyllisenä tässä keskustelussa. Irtikytkennät kuvaavat kehitystä, jossa hyvinvointi ja kestävyys eivät välttämättä edellytä talouden kasvua.

Tavoitetta 12 (varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys) luonnehdittiin useissa kommenteissa hankalaksi Suomen näkökulmasta.

“Vaatisi selvää muutosta yleisessä ilmapiirissä. Todella haasteellista, mutta ei kuitenkaan mahdotonta. Tarvitsisimme hyviä esimerkkejä, jotka "johdattaisivat" massaa.”

“Suomen iso haaste, sekä kulutus- että tuotantopuolella”

Useat osallistajat nostivat esiin julkisten hankintojen roolin ja toivoivat kestävyysperiaatteiden vahvempaa kytkemistä hankintoihin. Kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia tavoitteen toteutumiseen pidettiin vähäisinä:

“Uusiutuviin raaka-aineisiin perustuvat ratkaisut tulee saada vielä laajemmin käyttöön. Julkisten hankintojen rooli kulutuksessa merkittävä. Pitäisikö raaka-aineen uusiutuvuus laittaa julkisten hankintojen kriteeriksi?”

“Julkiset hankinnat ovat edelleenkin usein kestävämpiä. Siihen täytyisi tulla muutos.”

“Kansalaisilla vähän vaikutusmahdollisuuksia. Kulutus on lähtökohtaisesti ei-kestävää ja vain erityistoimin saa kestäviä tuotteita ja palveluita. Esim. lähiruoan saatavuus on poikkeus enemmän kuin normi.”

Yhteiskunnan tietotasoa luonnehdittiin jo nyt melko korkeaksi, mutta se ei ole johtanut käyttäytymismuutokseen. Pelkkä tiedostaminen ei välttämättä johda muutoksiin elämäntavoissa:

“Suomalaiset jo varsin valveutuneita kuluttajia. Luotava myös enemmän kannustimia aitoon valinnanmahdollisuuteen. Haasteena hintapolitiikka => miten taata kohtuulliset tulot tuottajille ja kuluttajille samaan aikaan. Samaa aikaan myös edistettävä kiertotaloutta. Jätteet/hävikki kuriin”

Ryhmätyövaiheessa keskustelijat nostivat nykytilanteen syiksi erityisesti markkinoiden, tuotannon ja palveluiden keskittyneisyyden, julkisten hankintojen kestävämmyyden, byrokraattiset esteet ja liian suuren ympäristöjalanjäljen syömisessä, asumisessa ja liikenteessä. Ryhmä ehdotti ratkaisuksi julkisten hankintojen kestävyyslisäämistä ja läpinäkyvyyttä, normien vähentämistä, siirtymistä omistamisesta palveluiden kuluttamiseen, ja kokeiluyhteiskuntaa. Asiantuntijaraadin jäsenet puolestaan korostivat palveluviennin lisäämisen tärkeyttä sekä toivoivat lisää keskustelua biotaloudesta ja uudenaikaisesta rakentamisesta.

Tavoitteen 13 (toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan) osalta ensisijaiseksi haasteeksi nousi tarvittavien toimien mittaluokka ja erityisesti niiden kiireellisyys. Osallistajat tähdensivät sitä, että Suomen ilmastopolitiikka ei ole ollut riittävän kunnianhimoista. Lisäksi huolta aiheutti se, että toimenpiteisiin ei oltu ryhdytty riittävän nopeasti sekä se, että Suomelta puuttuu poliittista rohkeutta. Suomen nähtiin olevan jäljessä verrokkimaihin

nähdessä, mutta toisaalta nostettiin esiin, että Suomessa ilmastonmuutoksen torjumiseksi tehdään jo nyt paljon.

“Ollaan naapurimaitamme selvästi jäljessä ilmastotoimissa, paljon olisi jo voinut tehdä ja edelleen reagoimme hitaasti. Emme pidä ilmastonmuutoksen torjumista niin tärkeänä kuin pitäisi.”

“Tämä on yksi koko agendan keskeisimpiä tavoitteita, eikä Suomi aja EU-tasolla ja kotimaisesti läheskään tarpeeksi kunnianhimoisia tavoitteita. Tässä ryhdistädyttävä, jotta koko agendan toteutuminen globaalisti mahdollista.. Ja toimittava NYT, eikä huomenna.”

“Suomella olisi mahdollisuus hyödyntää uusia teknologioita ilmastonmuutoksen hillitsemisessä, mutta tuntuu, ettei niihin uskalleta sijoittaa.”

“Meillä hyvää ja kansainvälisesti tunnustettua osaamista, jota voisi paremmin hyödyntää. Kansalliset politiikkatoimet laahaa jäljessä.”

Ryhmätyövaiheessa ryhmän jäsenet nostivat nykytilanteen syiksi nykyisen ohjauspolitiikan ponnottomuuden, kunnianhimottomuuden ja konservatiivisuuden, Suomen ilmastollisen ja maantieteellisen erityisyyden, yhteiskunnan muutosvastarinnan ja nykyisen talousjärjestelmän kyvyttömyyden kannustaa toimii ilmastonmuutosta vastaan. Ratkaisuihin he näkivät tukipolitiikan muuttamisen investointivetoiseksi, liikennepolitiikan uudistamisen ja ilmastonmuutosta hillitsevien liiketoimintamahdollisuuden kasvattamisen esimerkiksi avoimen datan, ”startupien” tukemisen ja ”cleantech”-viennin avulla. Asiantuntijapajassa keskusteltiin siitä, missä määrin ilmastollisiin oloihin ja talouden rakenteeseen liittyviä syitä voidaan pitää perusteluina Suomen ilmastopolitiikan vaikeuksille. Lisätoimenpiteiksi ehdotettiin esimerkiksi ympäristöveroja ja koko yhteiskuntaa koskevaa ”systeemisen muutoksen transitiota”.

Sidosryhmätyöpajan osallistujilta kerätty palaute

Työpajan jälkeen sidosryhmätyöpajaan osallistuneille lähetettiin palautekysely, jossa työpajaa pystyi arvostelemaan asteikolla 1-5 (huonoa–hyvää) ja kirjoittamaan avovastauksia. Työpaja sai erittäin hyvää palautetta. Palautteesta kävi ilmi, että työpajan parhaaksi anniksi koettiin osallistavat tavat kerätä osallistujilta mielipiteitä, mutta aikaa vastausten muotoiluun ja keskusteluun ei jäänyt tarpeeksi. Suurin osa vastaajista koki työpajan hyödylliseksi ja koki hyötyvänsä itse työpajasta. Työpajaa kuvailtiin eniten sanalla ”innostava”.

6. PÄÄTELMÄT JA KOOTUT SUOSITUKSET

6.1. Yhteenveto Suomen kestäväen kehityksen avainalueista

Hankkeessa kerättyjen indikaattoripohjaisten aineistojen, sidosryhmänäkemyksien ja kirjallisuustietojen pohjalta Suomen keskeisimmiksi vahvuusalueiksi tunnistettiin korkealaatuinen koulutus ja siihen perustuva osaaminen (erityisesti Agenda 2030 -tavoite 4) sekä yhteiskunnallisten järjestelmien yleinen vakaus (erityisesti tavoite 16). Näihin aihealueisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta nykyinen hyvä tila kyetään säilyttämään ja parantamaan sitä edelleen. Kehittämällä näitä alueita Suomella on mahdollisuus toimia esimerkkinä myös globaalilla tasolla, vaikka suomalaisia toimintamalleja ei suoraan voikaan siirtää toisenlaisiin oloihin ja yhteiskuntiin.

Koulutuksessa on tärkeää löytää keinot tasa-arvoisen oppimisen turvaamiseen myös jatkossa. Yhteiskunnallisen vakauden turvaaminen vaatii parempaa kykyä ennakoida nopeasti muuttuvia sisäisiä ja ulkoisia uhkia – ja mahdollisuuksia. Näihin tavoitteisiin liittyvät Avain2030-hankkeessa hahmotetut keskeiset aihealueet ja niiden kohdalla esiin nousseita huomioita on esitetty taulukoissa 3 ja 4.

Taulukko 3 Koulutuksen ja osaamisen avaintekijöitä.

HYVÄ KOULUTUS JA OSAAMINEN		TAVOITE 4: Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.
KEHITYKSEN MITTAREITA:	MIKÄ ON MAHDOLLISTANUT HYVÄN KEHITYKSEN?	MITEN PYSYTÄÄN KÄRJESSÄ?
Maailman paras lukutaito World's most literate nations –vertailu.	Sukupuolesta riippumattomat tasa-arvoiset mahdollisuudet opiskella.	Hyvän menestyksen ylläpito vaatii mittavia panostuksia myös jatkossa.
OECD-maiden kärkeä koulutuksessa Better life index education - 1. Sija.	Julkisin varoin kustannettu, opiskelijalle maksuton koulutus.	Koulutusjärjestelmän pitää olla joustava, tukea elinikäistä oppimista ja muutosta kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa.
Toistaiseksi hyvä menestys PISA-vertailuissa	Kattava esiopetus, toimiva peruskoulutus, opettajien ammattitaito.	Koulutustason sosiaalista periytymistä vähennettävä ja maahanmuuttajat integroitava paremmin yhteiskuntaan
Toiseksi tasa-arvoisin maailman maa lapsille UNICEF: fairness for children -vertailu.	Koulutusta koskevat säädökset ja ohjaus sekä tiedon ja osaamisen arvostus.	

Ympäristö- ja työllisyysaasteita yhdistää erityisesti keskustelu kiertotaloudesta (esim. Seppälä ym. 2016a) ja vihreästä taloudesta (Seppälä ym. 2016b) sekä yleisemmin keskustelu hyvinvoinnin, talouskasvun ja ympäristöhaittojen irtikytkennöistä. Parhaimmillaan näiden haasteiden samanaikainen hallinta auttaa löytämään kokonaan uudenlaisia ja pitkällä aikavälillä kestäviä tapoja pitää yllä sekä ihmisten että ympäristön hyvinvointia.

Taulukko 5. Työllisyyden ja talouden avaintekijöitä.

TALOUS JA TYÖLLISYYS			TAVOITE 8: Edistää kaikkia koskevaa kestäväää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja.		
KEHITYKSEN MITTAREITA:		MIKÄ SYYNÄ RIITTÄMÄTTÖMÄÄN MENESTYKSEEN?	MITEN PETRATAAN?		
Korkea työttömyys Työttömyysaste 9,4 % 2/2016. Kilpailukyvyyn hiipuminen Global competitiveness index: 8. sija; Global entrepreneurship index 18. sija. Taloudellinen hyvinvointi maailman kärkeä, mutta kehitys heikentynyt Legatum prosperity index; 12. sija.		Suomi ei ole pysynyt mukana työn muutoksessa. Uudenlaisen työn tekemisen muodoille ja kestäväälle kulutukselle on rakenteellisia esteitä. Aiempien vahvuusalojen rapistuminen ja vanhoja rakenteita ylläpitävä ohjaus Innovaatioiden riittämätön jalostaminen erityisesti aloittelevien yritysten kautta	Tehdään työläinsäädännöllisiä muutoksia, joilla työmarkkinoiden ketteryyttä lisätään. Panostetaan uusiutuvaan energiaan ja muihin nouseviin aloihin. Arvioidaan päätösten vaikutuksia hyvinvointiin monipuolisesti. Huomioidaan talouskasvun ja ympäristöhaittojen irtikytkentä.		

Taulukko 6. Ilmastonmuutoksen ja resurssien käytön avaintekijöitä.

ILMASTONMUUTOS JA RESURSSIEN KÄYTTÖ		TAVOITE 13: Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.			
KEHITYKSEN MITTAREITA:		MIKÄ SYYNÄ RIITTÄMÄTTÖMÄÄN MENESTYKSEEN?	MITEN PETRATAAN?		
Kasviuonekaasujen päästöt laskeneet, mutta tavoitteet koventuvat nopeasti Luonnonvarojen suuri käyttö Ekologinen jalanjälki maailman 15. suurin. Paljon parannettavaa uusiutuvassa energiassa RECAI-vertailu, 36. sija. Silti maailman paras ympäristökysymysten hoidossa Environmental performance index.		Liian passiivinen ja riittämätön ilmastopolitiikka. Raskas teollisuus, pohjoinen sijainti ja pitkät etäisyydet, suuret päästöt. Suuri energian ja materiaalien kulutus. Kierrätyksessä ja resurssituottavuudessa paljon parannettavaa.	Siirtyminen uusiutuviin hajautettuihin energiamuotoihin. Talouden ja teollisuuden rakennemuutos: vähähiiliset korkean jalostusarvon tuotteet ja erityisesti palvelut. Ilmastotavoitteet uudistamaan liikenne- ja rakentamispolitiikkaa.		

6.2. Suositukset kansallisen kestävän kehityksen toimintaohjelman toteutukselle

Avain2030-hankkeessa tarkasteltiin YK:n kestävän kehityksen Agenda2030-ohjelman antamassa viitekehityksessä Suomen painopistealueita. Hankkeessa tunnistettiin kansallisia vahvuuksia ja heikkouksia Agenda 2030-prosessissa määriteltujen 17 kestävän kehityksen pää-tavoitteen tasolla sekä arvioitiin alatavoitteita kuvaavien indikaattoriehdotusten toimivuutta. Hankkeessa pyrittiin luomaan kokonaiskuva Suomen kehityksestä, mutta myös löytämään erityisesti sidosryhmäprosessin avulla heikkoja signaaleja siitä, mihin suuntaan kehitys on menossa. Hankkeen tulosten pohjalta voidaan muodostaa tarkennettuja ehdotuksia kestävän kehityksen kansallisen toimeenpanosuunnitelman toteuttamiseksi.

Avain2030-hankkeen suositukset kansallisen kestävän kehityksen toimintaohjelman toteutukselle:

1. *Hallinnon sisäinen prosessi osallistuvaksi*

Hallinnolle tehty kysely antaa kiinnostavan pohjan jatkotyölle, mutta sen täydentäminen on tarpeen.

Tässä hankkeessa käytetty sidosryhmätyöpajamenetelmä vaikuttaa hedelmälliseltä myös hallinnon sisäiseen tiedonkeruuseen ja aiheen työstämiseen. Kyselyaineistoa suositetaan täydennettäväksi osallistavalla tiedonhankinnalla, jossa vastaaja pyydetään pohtimaan aiemmin saatuja vastauksia ja arvioimaan, mitkä alatavoitteita koskevat toimenpiteiden puute-alueet ovat todellisia. Tuloksena saatava tietokanta antaa mahdollisuuksia avoimen ja eri kohderyhmiä edelleen osallistavan kestävän kehityksen toimenpiteiden seurannan kehittämiseen.

2. *Kansallisen tiedonkeruun lähtökohdat keskusteluun*

Agenda 2030-alatavoitteita kuvaavat indikaattorit antavat laaja-alaisen kuvan kestävästä kehityksestä, mutta toistaiseksi indikaattoreihin liittyy huomattavia kehitystarpeita. Erityinen haaste on kansainvälisen tason indikaattoriseurannan tarpeiden sovittaminen yhteen kansallisen tason seurannan kanssa.

YK:n ehdottamat Agenda 2030 -indikaattorit soveltuvat kokonaisuutena paremmin kehittyvien kuin vauraiden maiden kuvaamiseen. Vauraisiin maihin tarvitaan osin eri indikaattoreita, jotka aidosti tukevat kunnianhimoisia kansallisia toimeenpanosuunnitelmia. Suomen osalta YK:n ehdottaman indikaattorikokoelman kyky kuvata tiiviissä ja poliittikkarelevantissa muodossa kansallisesti oleellisia kysymyksiä on heikko.

Kestävän kehityksen tavoitteiden ja alatavoitteiden toteutumista kuvaavien seurantaindikaattorien kehittämisprosessi toimii parhaimmillaan eri toimijoita kannustavana mekanismina. Oleellista on indikaattorikokoelmien sovittaminen kulloisenkin käyttöyhteyden ja käyttäjien tarpeiden mukaiseksi sekä se, että indikaattorit kuvaavat aidosti kehitystä tietyn tavoitteen toteuttamisessa. Paikallisten, sektorikohtaisten ja kansallisten seurantarapeiden tunnistaminen tarjoaa mahdollisuuksia antaa syötteitä kansainväliseen indikaattoreiden kehittämistyöhön. Myös suora vuoropuhelu muiden YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen pyrkivien maiden ja muiden toimijoiden kanssa on tärkeää.

YK:n ehdottamien indikaattoreiden mukainen kansallisen tason tarkastelu vaatisi runsaasti resursseja. Tämä johtuu siitä, että indikaattoreiden määrä on suuri sekä siitä, että kotimaisista tilastojärjestelmistä tietoa ei ole suoraan saatavilla läheskään kaikkiin indikaattoreihin. Lisäksi indikaattoriehdotuksiin liittyy toistaiseksi runsaasti epävarmuutta ja tulkinnanvaraisuutta, joten yksittäisten indikaattoreiden muotoiluun on varattava riittävästi resursseja kansainvälisen yhteensopivuuden varmistamiseksi.

3. Kansainvälinen vertailutieto ja sidosryhmätyö laajentamaan tietopohjaa

Kestävän kehityksen seurannassa ja viestinnässä kannattaa kokeilla ennakkoluulottomasti olemassa olevan tiedontuotannon nykyistä laajempaa hyödyntämistä. Esimerkiksi eri tahojen tuottamista kansainvälisistä vertailuista on mahdollista poimia kestävän kehityksen aihepiirien mukaisia maavertailuja. Niiden avulla voidaan kuvata karkealla tasolla tavoitteiden toteutumista ja osallistaa eri tahoja keskusteluun parhaimmista tavoista mitata kehitystä. Parhaimmillaan näin voidaan saada keskusteluun mukaan tahoja, jotka nykyään tekevät kestävän kehityksen raportoinnille rinnakkaista tai jopa kilpailevaa työtä.

Sidosryhmien asiantuntijuuden ottaminen monipuolisesti mukaan kestävän kehityksen seurannassa on tärkeää. Tässä hankkeessa käytetyt osallistuvan sidosryhmätyön menetelmät toimivat esimerkkinä hedelmällisestä työskentelytavasta.

Suomessa kestävän kehityksen sidosryhmiin liittyvänä toimintamallina on toiminut mm. Sitoumus 2050 -prosessi⁶. Kansallisen toimintasuunnitelman laatimisessa kannattaa hyödyntää Sitoumus 2050 -prosessia tiedon kokoamiseksi eri toimijoiden tekemien toimien konkreettisista vaikutuksista.

4. Toimintaohjelma luomaan tietä kestäväälle kehitykselle

Avain 2030 -hankkeen päähavainto on, että Suomen lähtötaso kestävän kehityksen toteuttamisessa on kansainvälisesti vertaillen korkea, mutta viime vuosien kehitys ei ole ollut selkeästi myönteistä minkään kestävän kehityksen päätavoitteen toteuttamisessa. Tästä syystä tarvitaan toimenpideohjelmaa, joka luo pohjan tilanteen seurannalle ja tunnistaa tarvittavia toimenpiteitä eri osa-alueilla positiivisen kehityksen aikaansaamiseksi. Kansallisessa toimintaohjelmassa on oltava kunnianhimoa ja rohkeutta. Avain 2030 -hanke toi eri tietolähteisiin perustuen esiin alueita, joihin toimenpiteitä tulisi erityisesti kohdentaa.

Avain2030 -hankkeessa tuli selvästi esiin kestävän kehityksen tavoitteisiin ja indikaattoreihin liittyvät lukuisat epävarmuudet ja tulkinnalliset näkökohdat. Toimintaohjelman yksi tehtävä on luoda prosessi, jolla hyödynnettävää tietopohjaa päivitetään niin seurantatiedon kuin kestävä kehitystä tukevien uusien ja monivaikutteisten ratkaisujen osalta.

⁶ <https://sitoumus2050.fi/>

LÄHTEITÄ JA TAUSTA-AINEISTOJA

Ahokumpu, A-L., Auvinen, A-P., Pylvänäinen, M., von Weissenberg, M. (2015). Fifth National Report to the Convention on Biological Diversity, Finland. Ministry of the Environment.

<http://www.ym.fi/download/noname/%7B3A1ECE39-2CA3-475B-87CF-F4ED0988F51A%7D/99144>

Butchart, S.H.M., Clarke, M., Smith, R.J., Sykes, R.E., Scharlemann, J.P.W., Harfoot, M., Buchanan, G.M., Angulo, A., Balmford, A., Bertzky, B., Brooks, T.M., Carpenter, K.E., Comeros-Raynal, M.T., Cornell, J., Ficetola, G.F., Fishpool, L.D.C., Fuller, R.A., Geldmann, J., Harwell, H., Hilton-Taylor, G., Hoffmann, M., Joolia, A., Joppa, L., Kingston, N., May, I., Milam, A., Polidoro, B., Ralph, G., Richman, N., Rondinini, C., Segan, D.B., Skolnik, B., Spalding, M.D., Stuart, S.N., Symes, A., Taylor, J., Visconti, P., Watson, J.E.M., Wood, L., Burgess, N.D. (2015). Shortfalls and Solutions for Meeting National and Global Conservation Area Targets. *Conservation Letters* 8(5): 329-337. DOI: 10.1111/conl.12158

Costanza, R., McGlade, J., Lovins, H., Kubiszewski, I. (2015). An overarching goal for the UN sustainable development goals. *Solutions* 5(4): 13-16. <http://www.thesolutionsjournal.com/node/237220>

Hajer, M., Nilsson, M., Raworth, K., Bakker, P., Berkhout, F., de Boer, Y., Rockström, J., Ludwig, K., Kok, M. (2015). Beyond cockpit-ism: Four insights to enhance the transformative potential of the sustainable development goals. *Sustainability* 7(2): 1651-1660. <http://www.mdpi.com/2071-1050/7/2/1651/htm>

Hoffrén, J., Lemmetyinen, I., Pitkä, L., (2010) Esiselvitys hyvinvointi-indikaattoreista. Mittareiden vertailu ja kehittämiskohteet. SITRA, Helsinki. <http://www.sitra.fi/julkaisut/Selvityksi%C3%A4-sarja/Selvityksi%C3%A4%2032.pdf>

Huutoniemi, Katri & Tapio, Petri (toim.) Transdisciplinary Sustainability Studies: A Heuristic Approach. Routledge, London and New York.

IEP (2016). Global Peace Index 2016. Institute for Economics & Peace.

http://static.visionofhumanity.org/sites/default/files/GPI%202016%20Report_2.pdf

Korhonen, S., Koponen, J., Parkkinen, M., (2015). Terveys 2050, Neljä skenaariota ihmislähtöisestä terveydestä ja valinnanvapaudesta. TEKES & Demos Helsinki. <http://www.demoshelsinki.fi/wp-content/uploads/2015/06/Terveys2050.pdf>

Kroll, C. 2015. Sustainable Development Goals: Are the rich countries ready? Gütersloh: Bertelsmann Foundation. <https://www.bertelsmann-stiftung.de/en/publications/publication/did/sustainable-development-goals-are-the-rich-countries-ready/>

Lyytimäki J. (2014). Communicating sustainability under increasing public budget constraints. *Latin American Journal of Management for Sustainable Development* 1(2/3): 137-145. DOI: 10.1504/LAJMSD.2014.065476

Lyytimäki J. (2012). Evaluation of sustainable development strategies and policies: The need for more timely indicators. *Natural Resources Forum* 36(2): 101-108. DOI: 10.1111/j.1477-8947.2012.01447.x

Lyytimäki, J. (2011). Kestävään kehitykseen liittyvien vaikutusten ennakoarvointi politiikansuunnittelussa ja päätöksenteossa. Suositus arvioinnin työkaluksi. Ympäristöministeriön raportteja 24/2011. Ympäristöministeriö, Helsinki. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10138/41443>

Morse, S. (2016). Measuring the Success of Sustainable Development Indices in Terms of Reporting by the Global Press. *Social Indicators Research* 125(2): 359-375. DOI: 10.1007/s11205-014-0847-8

Morse, S., Bell, S. (2011). Sustainable Development Indicators: The Tyranny of Methodology. *Consilience* 6(1): 222-239. DOI: 10.7916/D8H994WH

Neumayer, E. (2003). Weak versus Strong Sustainability. Exploring the Limits of Two Opposing Paradigms. 2nd ed. Edward Elgar, Sheltenham, UK.

OECD 2015. OECD360 Suomi 2015. Kuinka Suomi sijoittuu vertailussa? OECD, Paris.
http://www.oecd360.org/finland?utm_source=oecdorg&utm_medium=focusbox&utm_campaign=oecd360launch

OECD 2016. OECD Economic Surveys: Finland 2016. OECD Publishing, Paris.
DOI:10.1787/eco_surveys-fin-2016-en. http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/economics/oecd-economic-surveys-finland-2016_eco_surveys-fin-2016-en

Odlekoop, J.A., Fontana, L.B., Grugel, J., Roughton, N., Adu-Ampong, E.A., Bird, G.K., Dorgan, A., Vera Espinoza, M.A., Wallin, S., Hammett, D., Agbarakwe, E., Agrawal, A., Asylbekova, N., Azkoul, C., Bardsley, C., Bebbington, A.J., Carvalho, S., Chopra, D., Christopoulos, S., Crewe, E., Dop, M.C., Fischer, J., Gerretsen, D., Glennie, J., Gois, W., Gondwe, M., Harrison, L.A., Hujo, K., Keen, M., Laserna, R., Miggiano, L., Mistry, S., Morgan, R.J., Raftree, L.L., Rhind, D., Rodrigues, T., Roschnik, S., Senkubuge, F., Thornton, I., Trace, S., Ore, T., Valdés, R.M., Vira, B., Yeates, N., Sutherland, W.J. (2016). 100 key research questions for the post-2015 development agenda. *Development Policy Review* 34(1): 55-82. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/dpr.12147/full>

Raijas, A., Saastamoinen, M. (2015) Pankkipalvelut 2015: Kuluttajien näkemyksiä pankkien tarjonnasta. Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksiä 5/2015. Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Helsinki.
<http://www.kkv.fi/globalassets/kkv-suomi/julkaisut/selvitykset/2015/kkv-selvityksia-5-2015-pankkipalvelut-2015-kuluttajien-nakemyksia-pankkien-tarjonnasta.pdf>

Rinne, J., Lyytimäki, J. & Kautto, P. (2013). From sustainability to well-being: Lessons learned from the use of sustainable development indicators at national and EU level. *Ecological Indicators* 35: 35-42.
DOI: 10.1016/j.ecolind.2012.09.023

Ritola, M. Annala, M., Hulkkonen, S., Lahtinen, V., Lätti, R., Noponen, E., Mäkelä, K., Mizera, R., Neuvonen, A., Hietaniemi, J. (2015) Cleantech takes over consumer markets. Demos Helsinki & TEKES. https://www.tekes.fi/globalassets/julkaisut/consumer_cleantech_report.pdf

Rosenström, U. (2009). Sustainable Development Indicators: Much Wanted, Less Used? Monographs of the Boreal Environmental Research No. 33, Finnish Environment Institute, Helsinki.
<http://hdl.handle.net/10138/39328>

Rosenström, U., Palosaari, M. (2000). Kestävyyden mitta. Suomen kestävän kehityksen indikaattorit 2000. Suomen ympäristö 404. Ympäristöministeriö, Helsinki. <http://hdl.handle.net/10138/40426>

Sachs, J.D., Schmidt-Traub, G., Durand-Delacre, D. (2016). Preliminary Sustainable Development Goal Index and Dashboard. SDSN Working Paper. 15 February 2016.
<http://unsdsn.org/resources/publications/sdg-index/>

Seppälä, J., Sahimaa, O., Honkatukia, J., Valve, H., Antikainen, R., Kautto, P., Myllymaa, T., Mäenpää, I., Salmenperä, H., Alhola, K., Kauppila, J., Salminen, J. (2016a). Kiertotalous Suomessa – toimintaympäristö, ohjaukskeinot ja mallinnetut vaikutukset vuoteen 2030. Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisuja 25/2016. <http://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=11902>

Seppälä, J., Kurppa, S., Savolainen, H., Antikainen, R., Lyytimäki, J., Koskela, S., Hokkanen, J., Känkänen, R., Koltola, L., Hippinen, I. (2016b). Vihreän kasvun sekä materiaali- ja resurssitehokkuuden avainindikaattorit. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 23/2016. Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. <http://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=11312>

UN (2016). Sustainable development goals. United Nations.
<http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

Weitz, N., Persson, Å., Nilsson, M. Tenggren, S. (2015). Sustainable Development Goals for Sweden: Insights on Setting a National Agenda. Stockholm Environment Institute Working paper no. 2015-10. <https://www.sei-international.org/mediamanager/documents/Publications/SEI-WP-2015-10-SDG-Sweden.pdf>

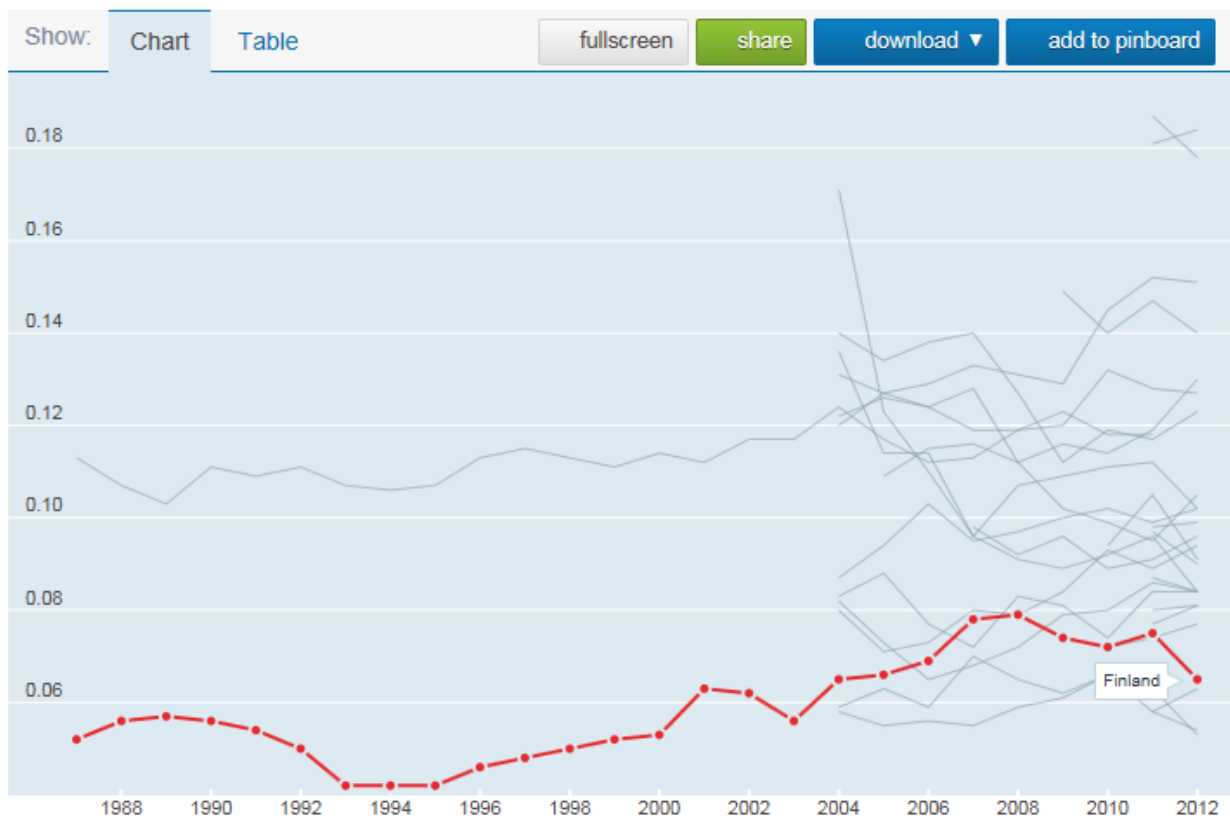
LIITE 1. Suomen kehitys OECD:n indikaattoreiden valossa

Liitteessä 1 esitetään OECD:n indikaattoritietokannasta (<https://data.oecd.org/>) poimittuja valikoituja tilastovertailuja YK:n kestävä kehityksen 17 päätavoitteen antaman jäsenyyksen mukaisesti. Indikaattoreiden valikoinnissa on huomioitu mahdollisimman kattavasti kestävä kehityksen alatavoitteet ja niitä kuvaavat indikaattoriehdotukset. Mukaan on otettu myös sellaisia indikaattoreita, jotka on arvioitu oleellisiksi päätavoitteen saavuttamisen kannalta, vaikka niitä ei alatavoitteiden kuvauksissa olisi mainittu. Indikaattoreiden yhteydessä on ilmoitettu havaitut liittymäkohdat YK:n ehdottamiin indikaattoreihin.

1. Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta.

Poverty rate Total, Ratio, 1987 – 2012

Source: Income distribution

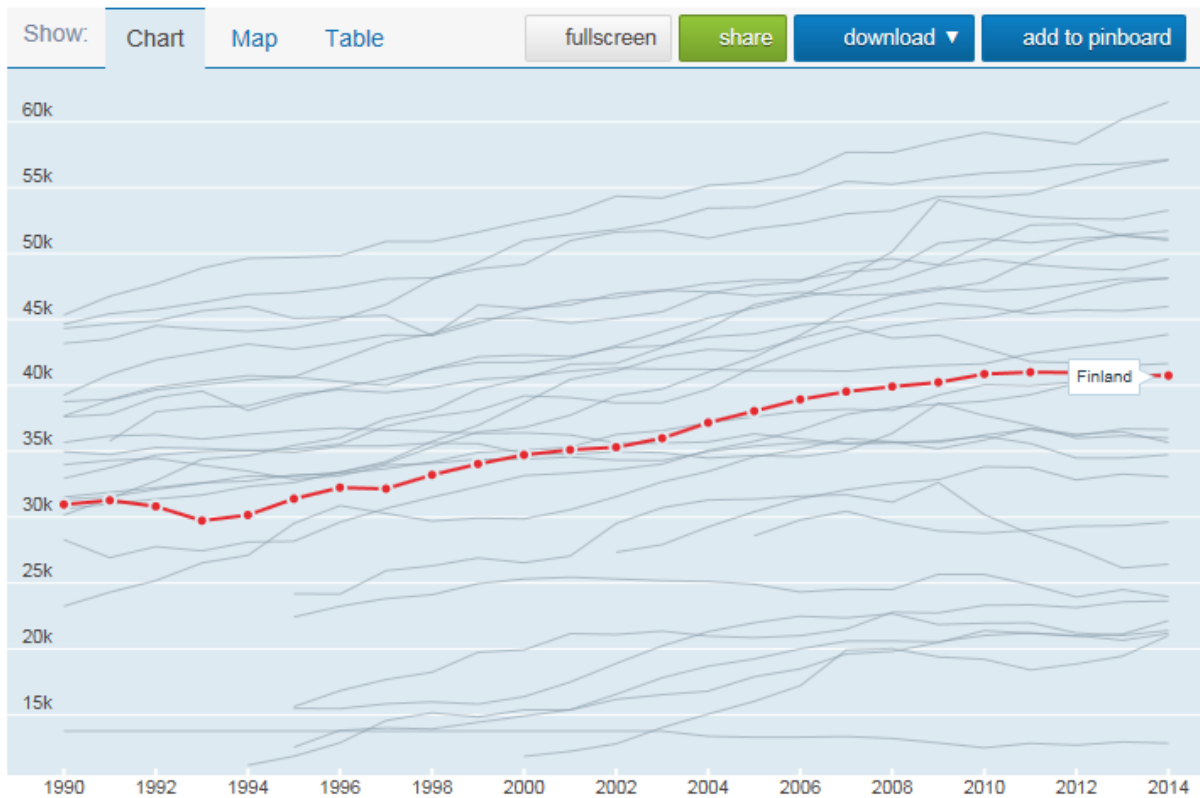
Lähde: <https://data.oecd.org/inequality/poverty-rate.htm>

Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

1.1.2. Proportion of population living below the national poverty line, by sex and age

Average wages Total, US dollars , 1990 – 2014

Source: Average annual wages

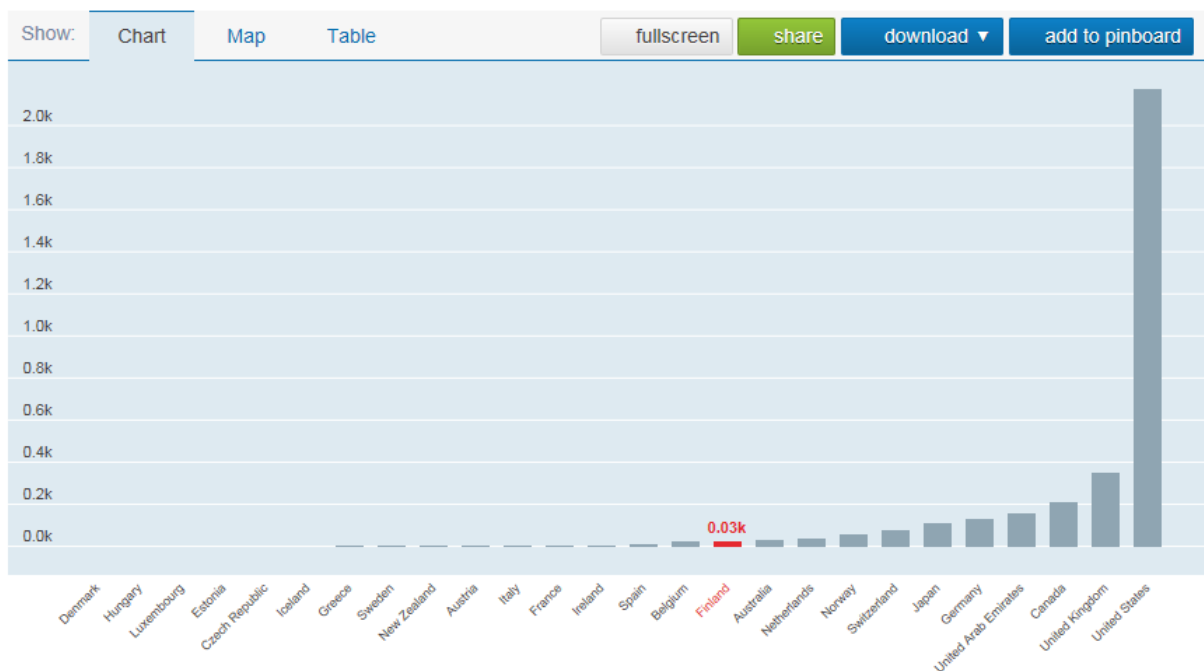

Lähde: <https://data.oecd.org/earnwage/average-wages.htm>

2. Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävää maataloutta.

Food aid Total, Million US dollars, 2014

Source: Detailed aid statistics: Official and private flows

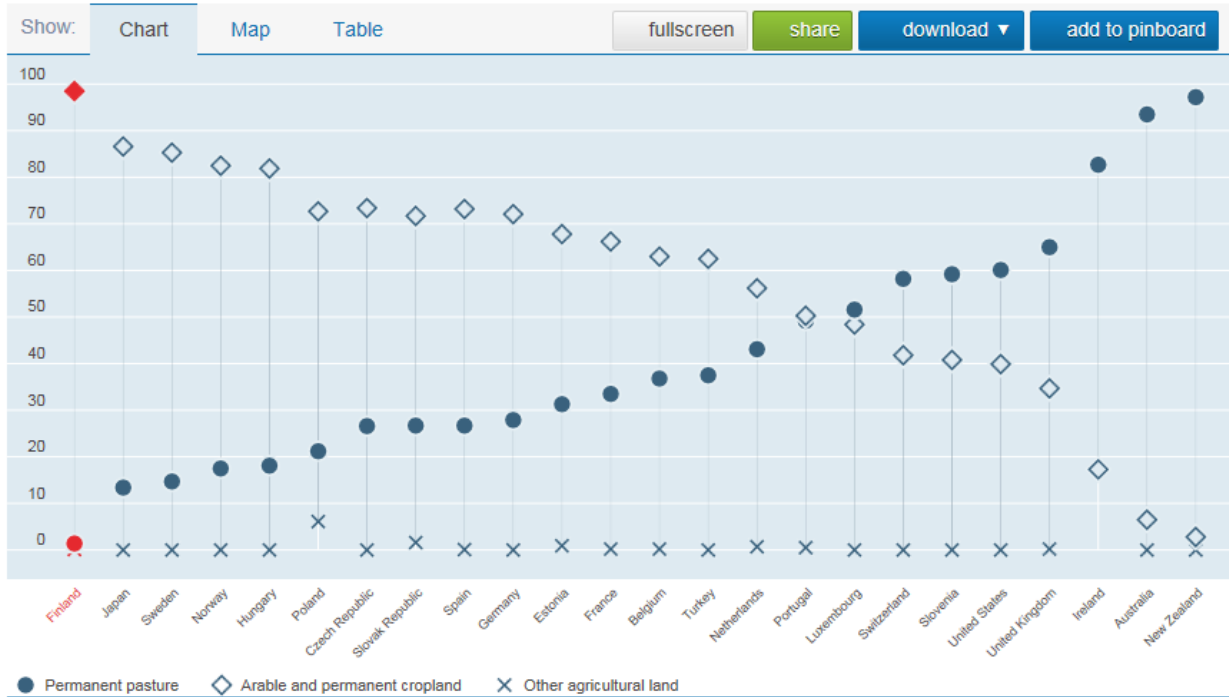
Lähde: <https://data.oecd.org/oda/food-aid.htm>

Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

2.a.2 Total official flows (official development assistance plus other official flows) to the agriculture sector

Agricultural land Permanent pasture / Arable and permanent cropland / Other agricultural land, % of agricultural land, 2010

Source: Environmental Performance of Agriculture (Edition 2013)

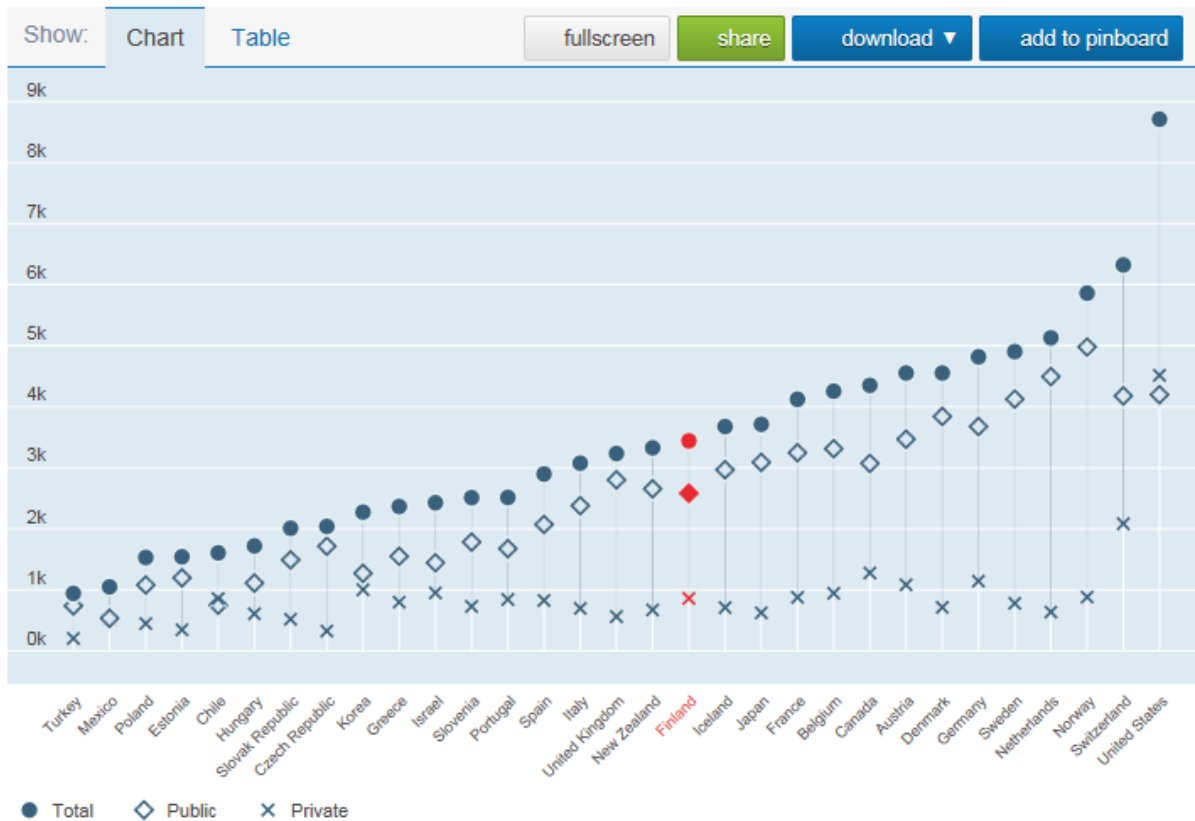

Lähde: <https://data.oecd.org/agrland/agricultural-land.htm>

3. Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille.

Health spending Total / Public / Private, US dollars/capita, 2013

Source: Health expenditure and financing: Health expenditure indicators

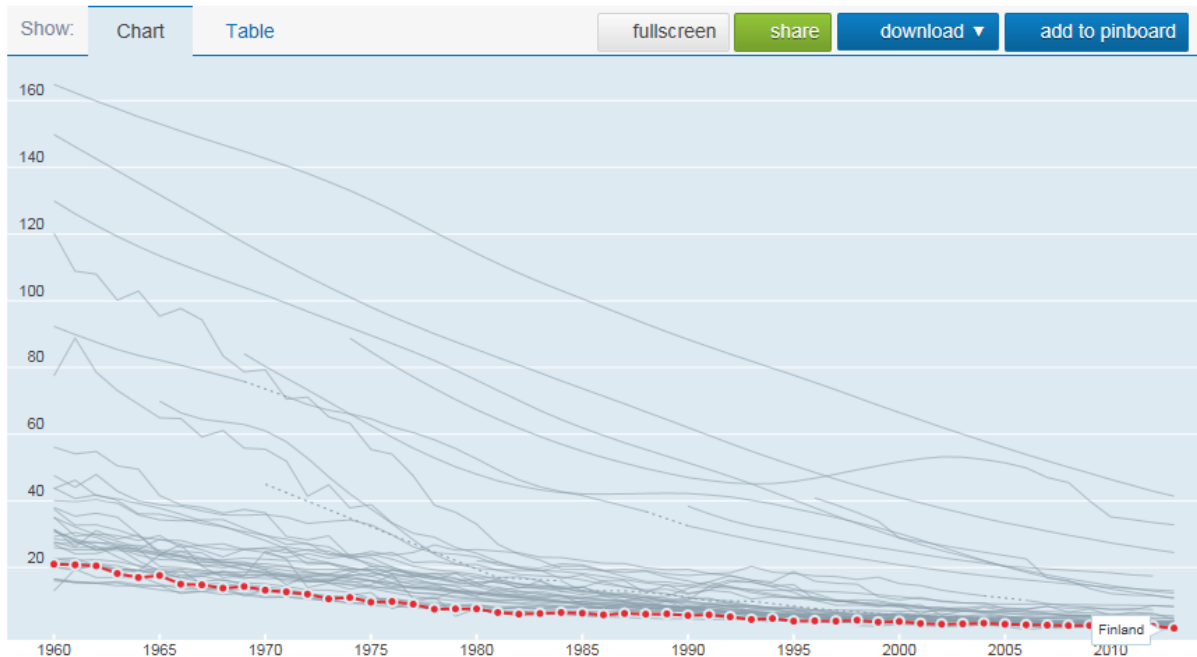

Lähde: <https://data.oecd.org/healthres/health-spending.htm>

Infant mortality rates

Total, Deaths/1 000 live births, 1960 – 2013

Source: Health status

Lähde: <https://data.oecd.org/healthstat/infant-mortality-rates.htm>

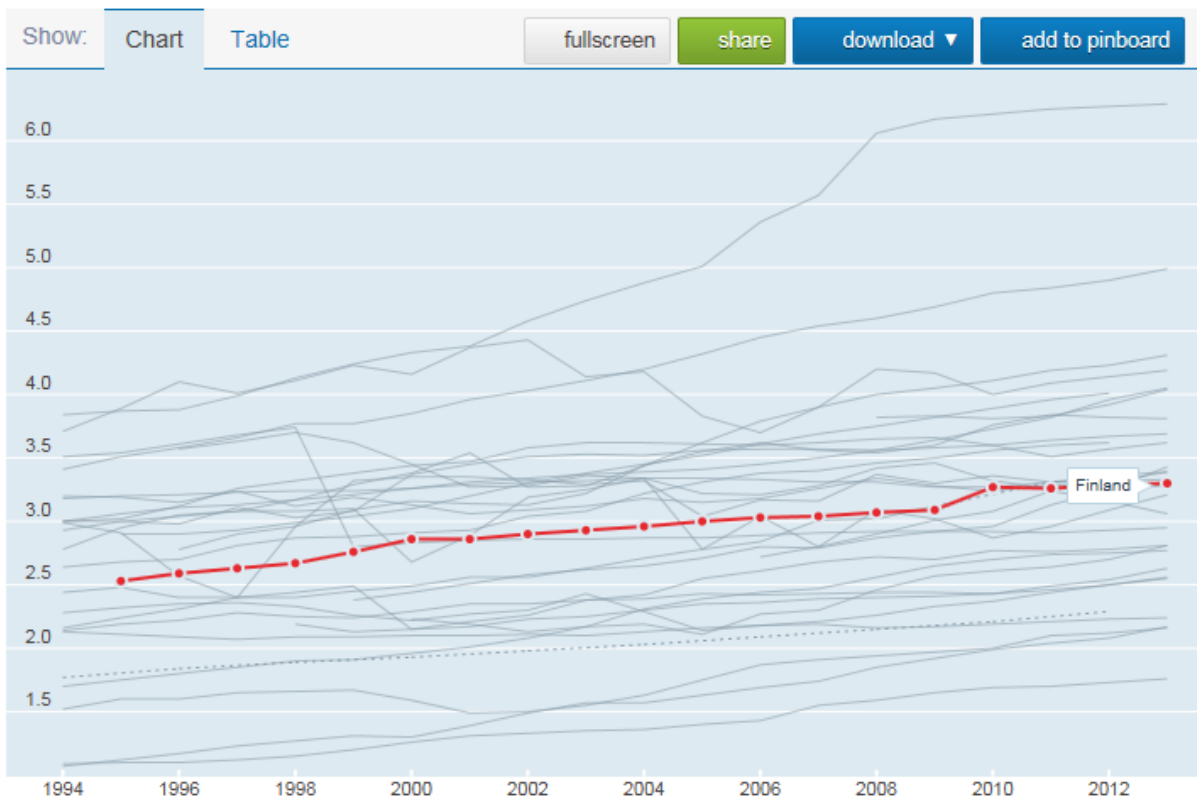
Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

3.2.2. Neonatal mortality rate

Doctors

Total, Per 1 000 inhabitants, 1994 – 2013

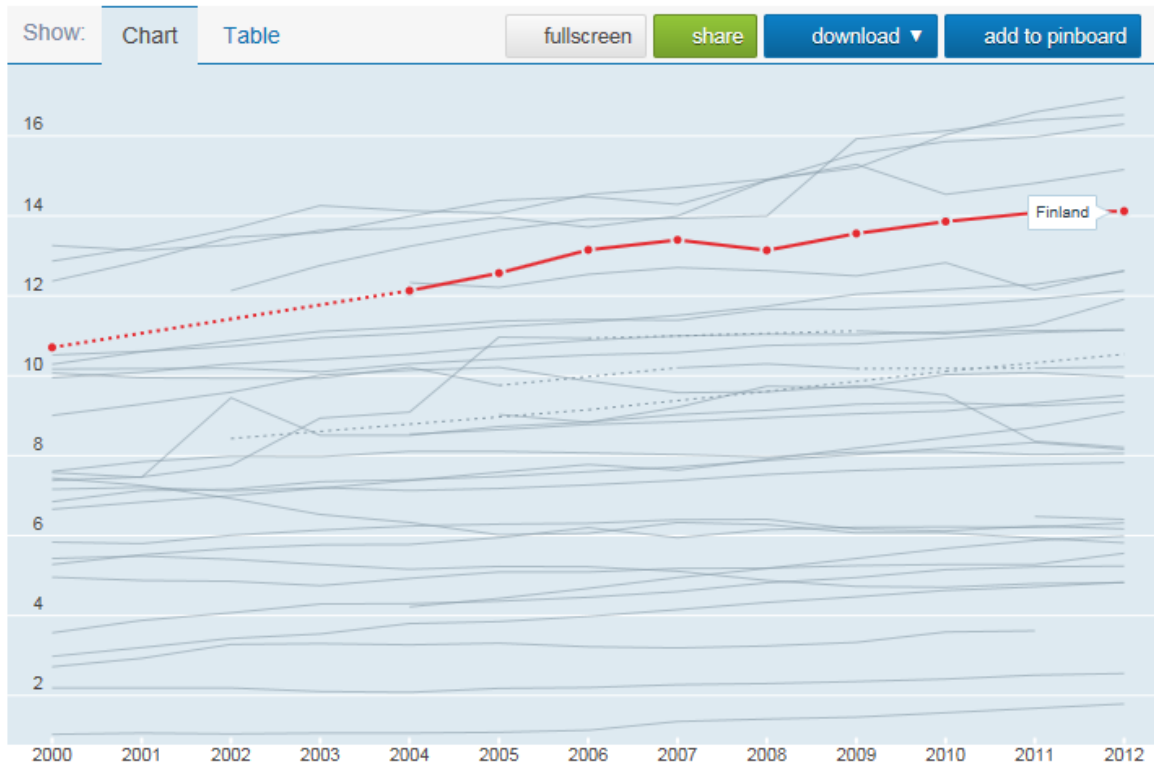
Source: Health care resources

Lähde: <https://data.oecd.org/healthres/doctors.htm#indicator-chart>

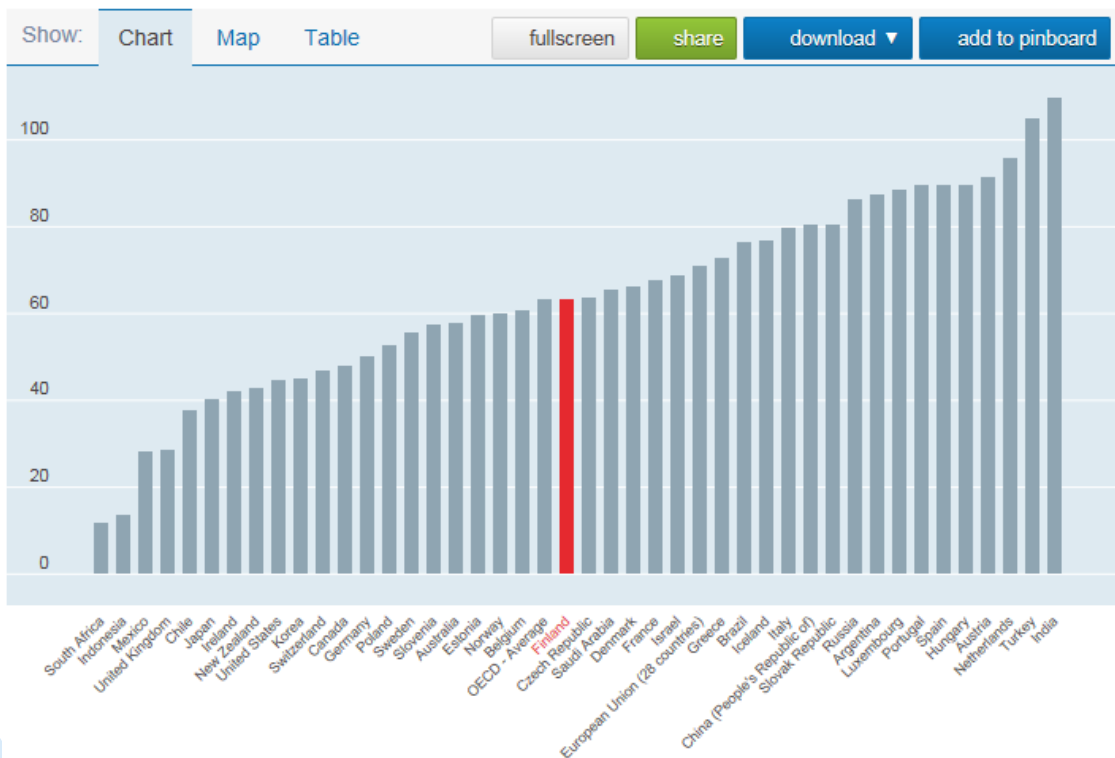
Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

3.c.1. Health worker density and distribution

Lähde: <https://data.oecd.org/healthres/nurses.htm#indicator-chart>

Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:
3.c.1. Health worker density and distribution

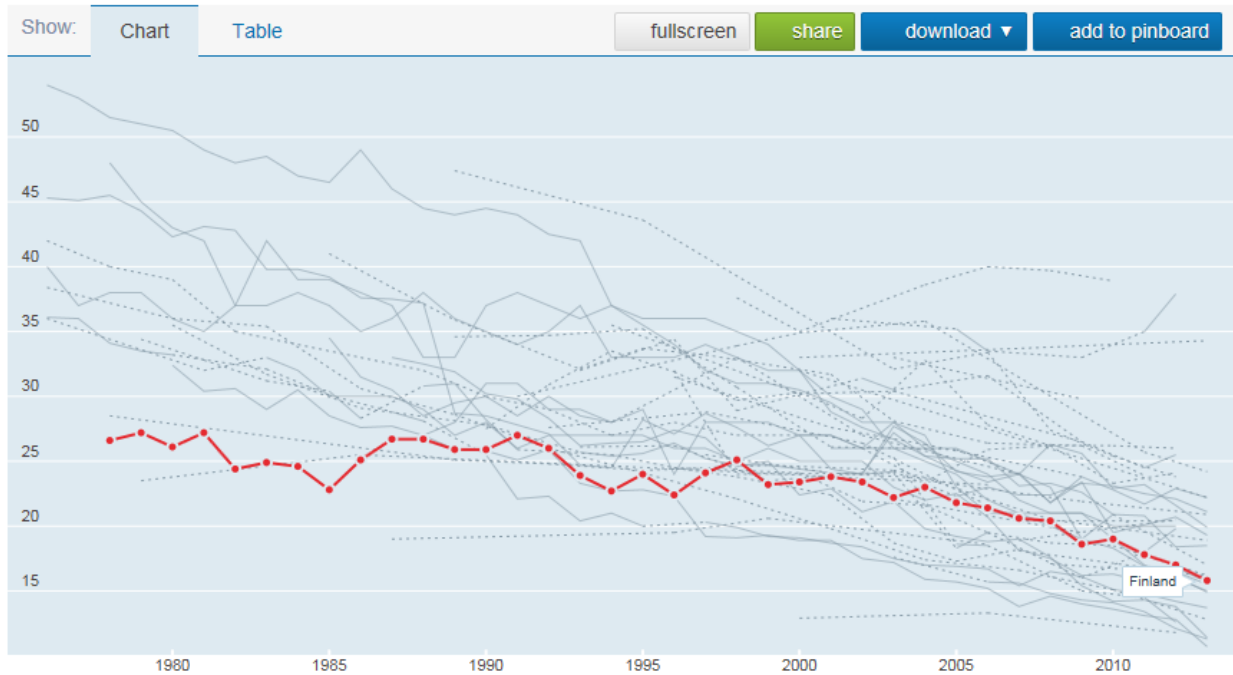

Lähde: <https://data.oecd.org/pension/net-pension-replacement-rates.htm>

Daily smokers

Total, % of population aged 15+, 1976 – 2013

Source: Non-medical determinants of health

Lähde: <https://data.oecd.org/healthrisk/daily-smokers.htm>

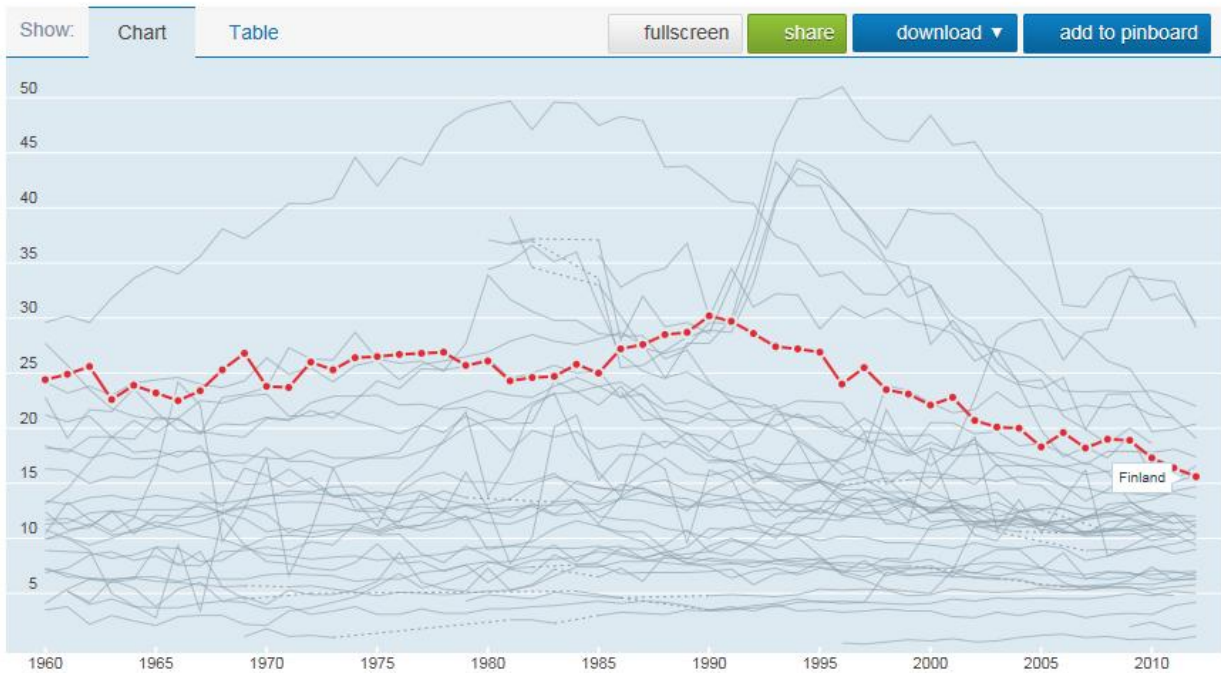
Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

3.a.1. Age-standardized prevalence of current tobacco use among persons aged 15 years and older

Suicide rates

Total, Per 100 000 persons, 1960 – 2012

Source: Health status

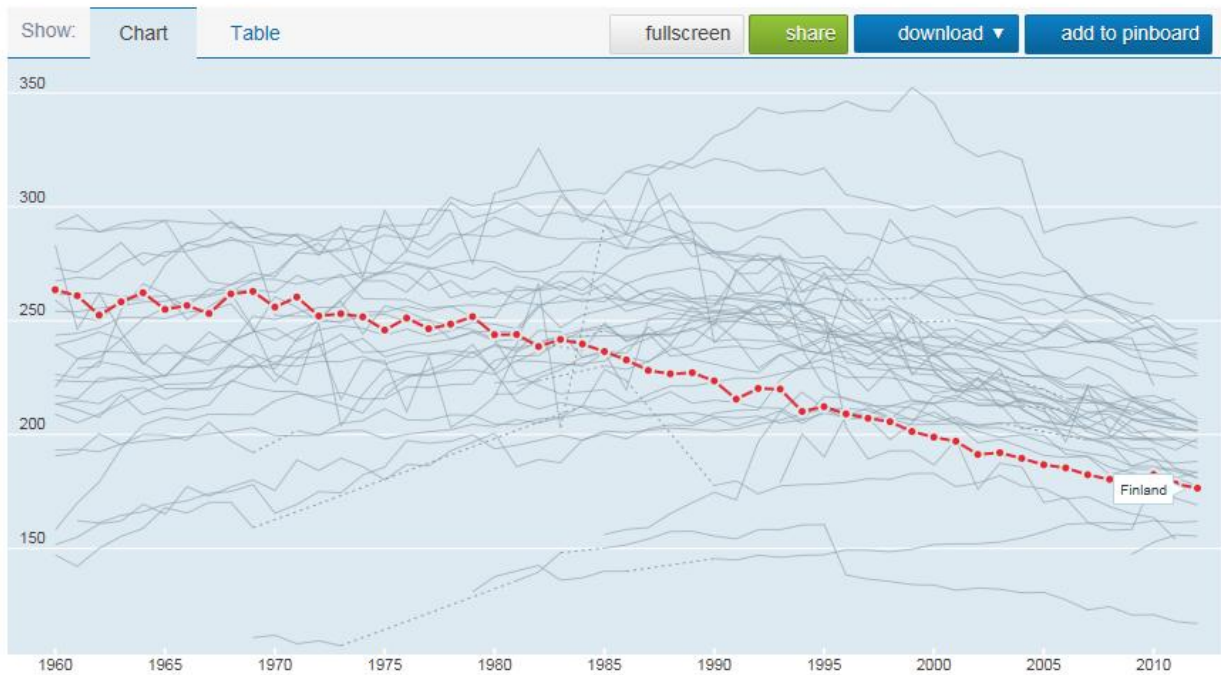
Lähde: <https://data.oecd.org/healthstat/suicide-rates.htm>

Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

3.4.2. Suicide mortality rate

Deaths from cancer Total, Per 100 000 persons, 1960 – 2012

Source: Health status

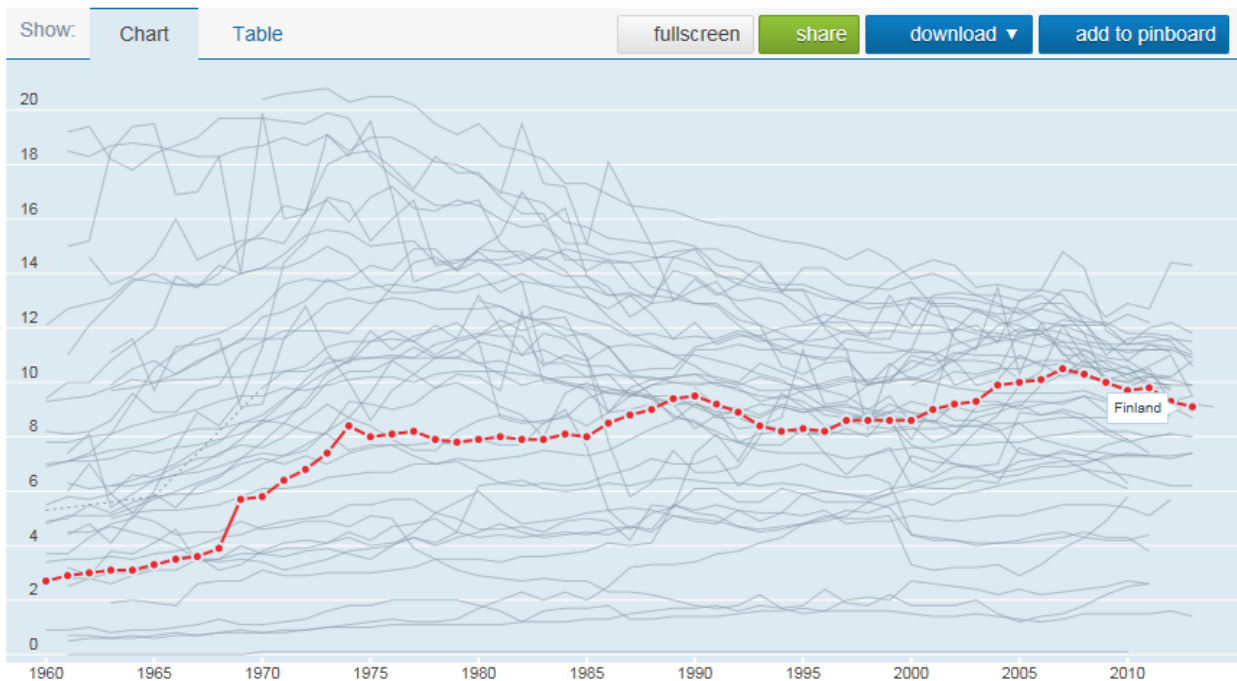
Lähde: <https://data.oecd.org/healthstat/deaths-from-cancer.htm>

Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

3.4.1. Mortality rate attributed to cardiovascular disease, cancer, diabetes or chronic respiratory disease

Alcohol consumption Total, Litres/capita (aged 15 and over), 1960 – 2014

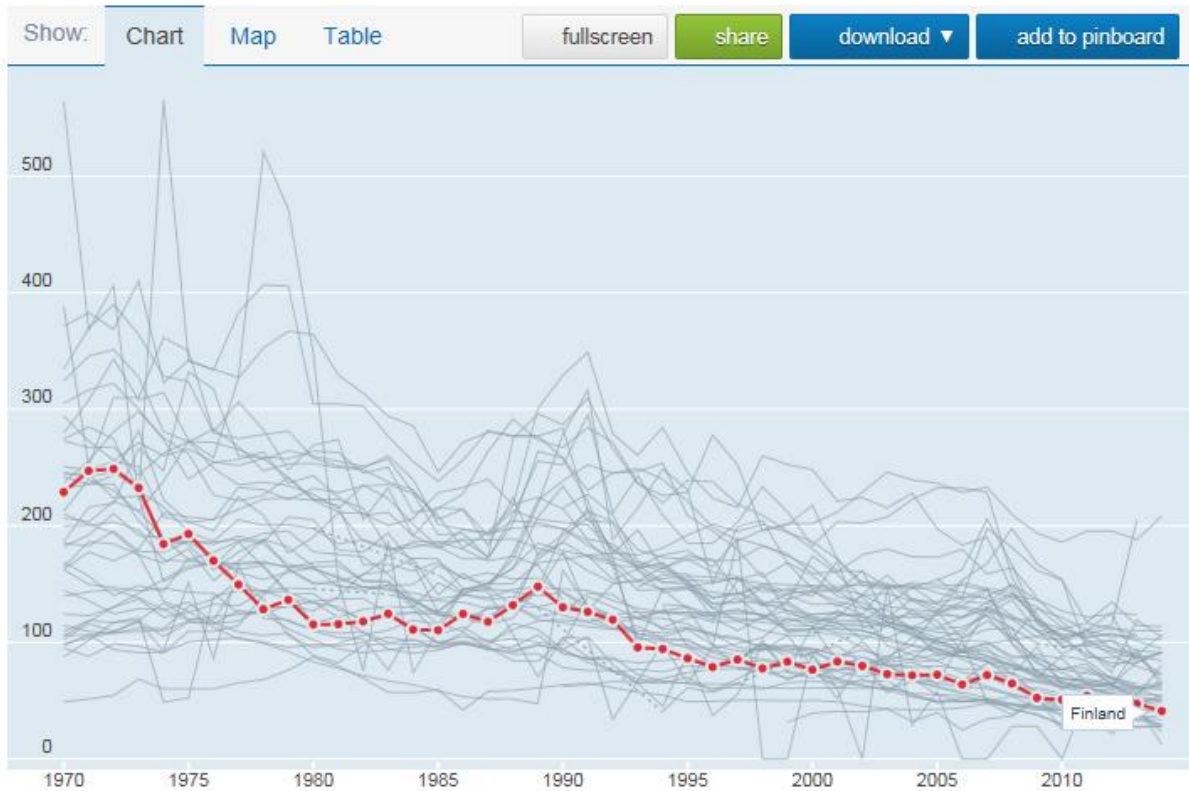
Source: Non-medical determinants of health

Lähde: <https://data.oecd.org/healthrisk/alcohol-consumption.htm>

Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

3.5.2. Harmful use of alcohol, defined according to the national context as alcohol per capita consumption (aged 15 years and older) within a calendar year in litres of pure alcohol

Lähde: <https://data.oecd.org/transport/road-accidents.htm>

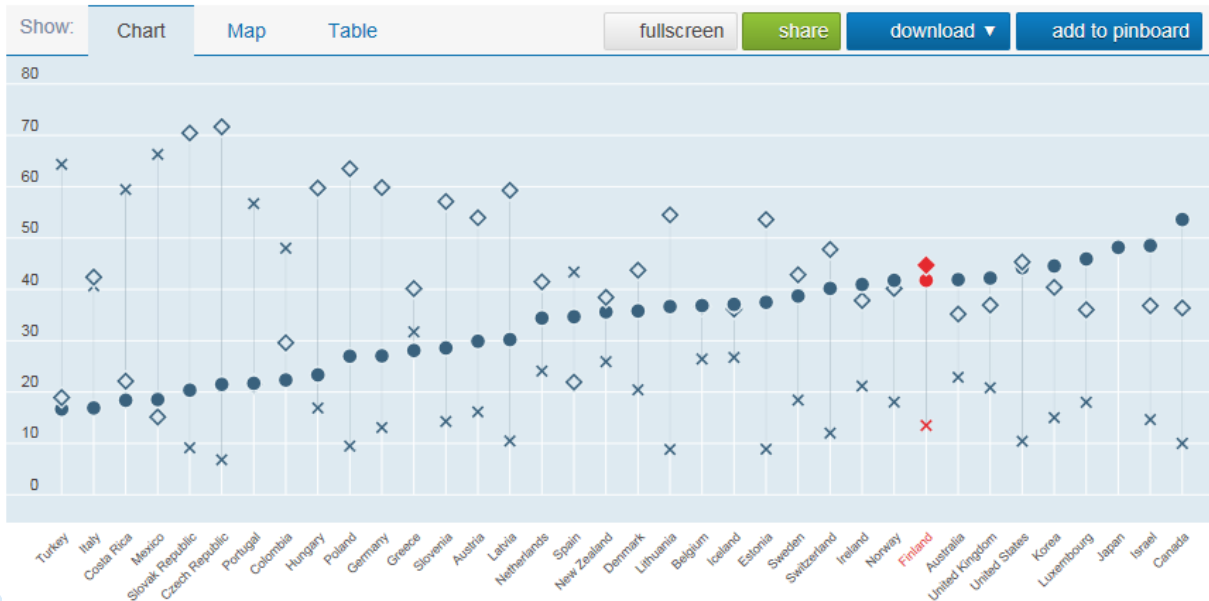
Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

3.6.1. Death rate due to road traffic injuries

4. Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.

Adult education level Tertiary / Upper secondary / Below upper secondary, % of 25-64 year-olds , 2014

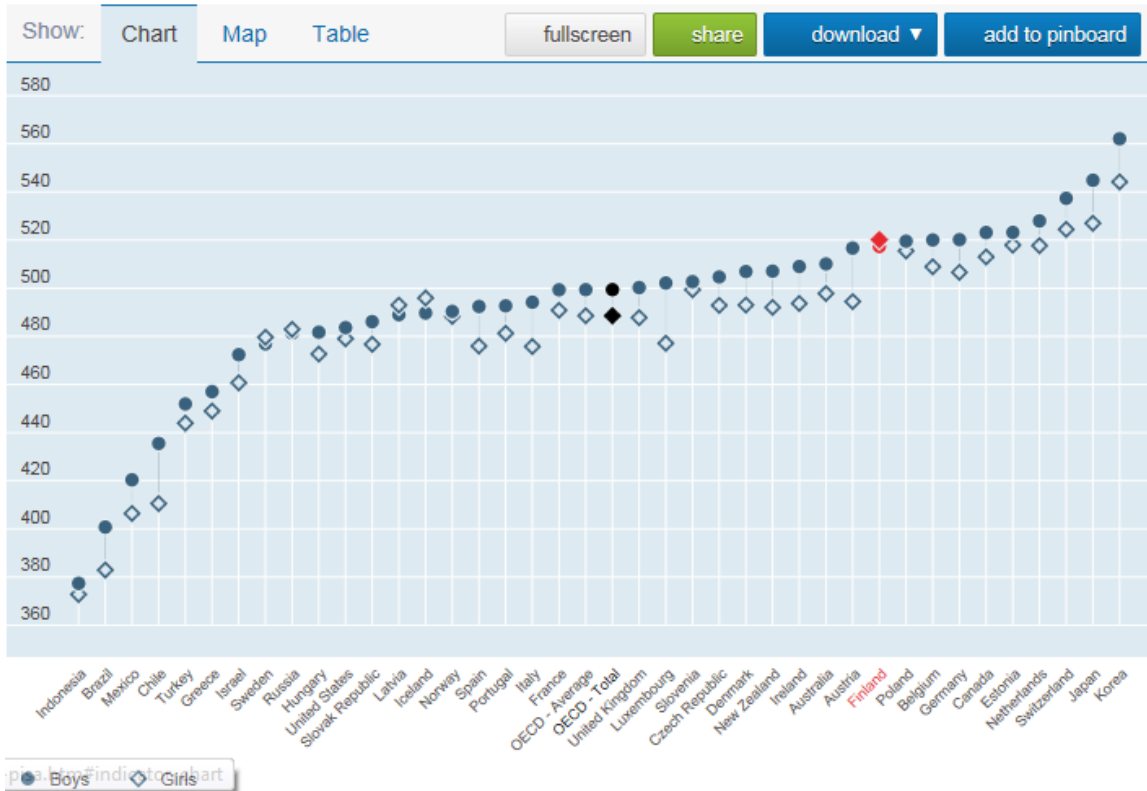
Source: Education at a glance: Educational attainment and labour-force status

Lähde: <https://data.oecd.org/eduatt/adult-education-level.htm>

Mathematics performance (PISA) Boys / Girls, Mean score, 2012

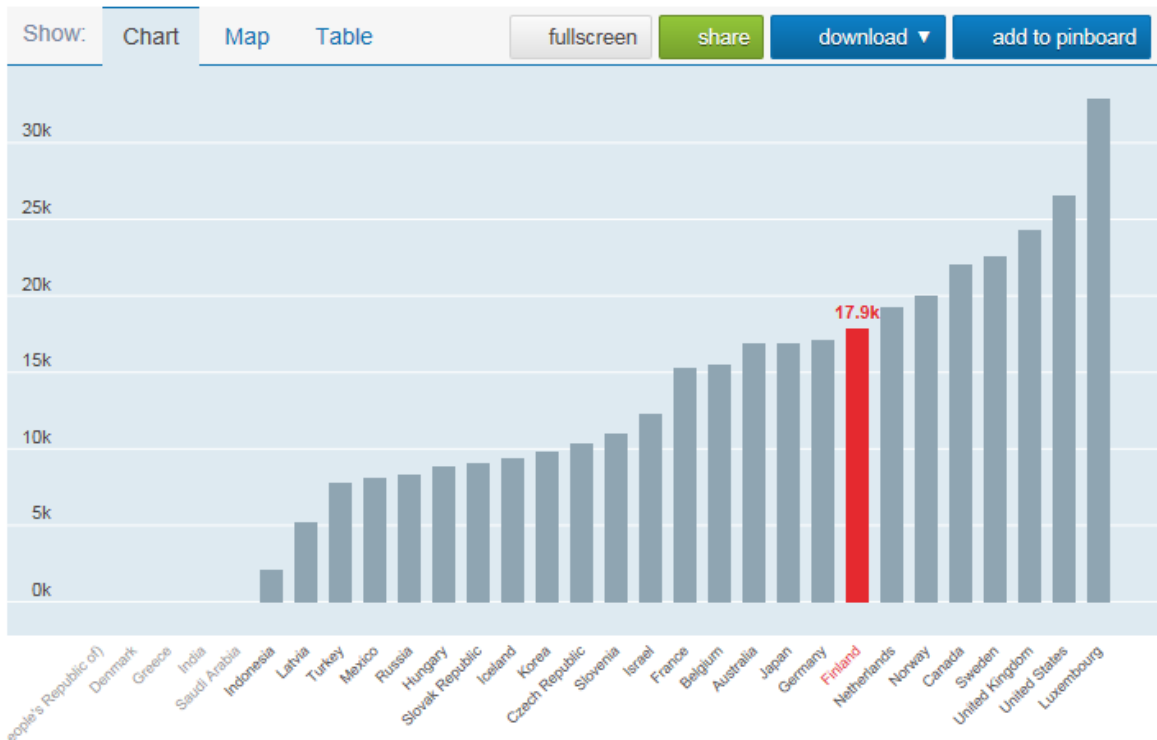
Source: PISA: Programme for International Student Assessment

Lähde: <https://data.oecd.org/pisa/mathematics-performance-pisa.htm>

Education spending Tertiary, US dollars/student, 2012

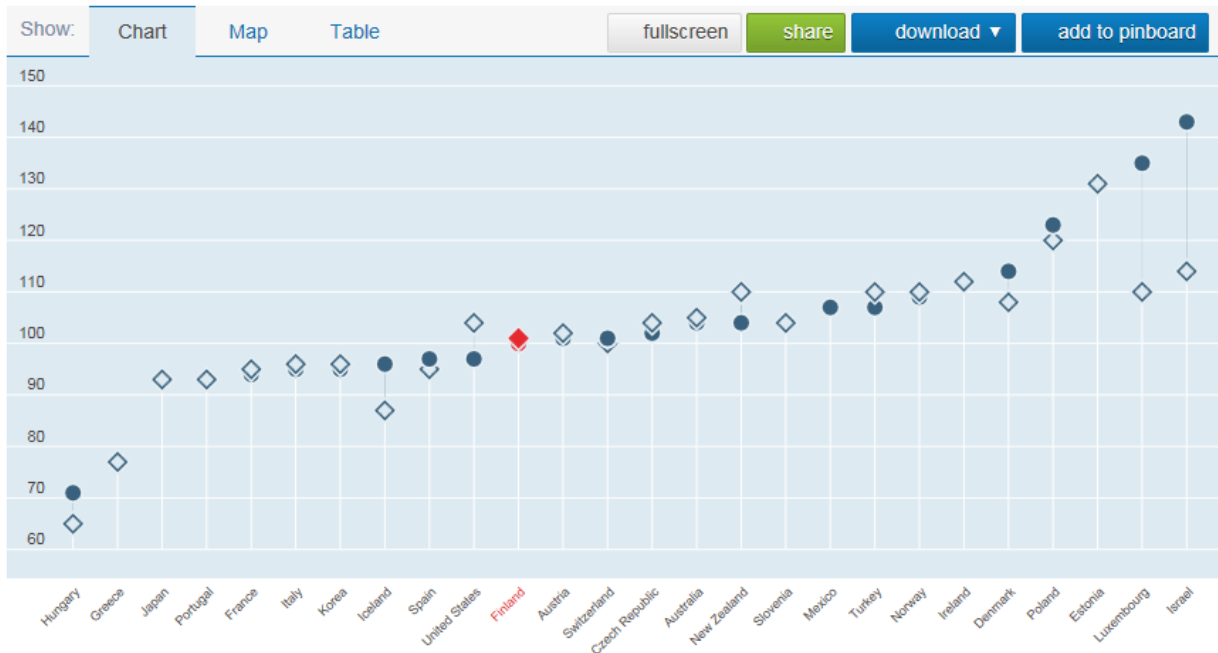
Source: Education at a glance: Educational finance indicators

Lähde: <https://data.oecd.org/eduresource/education-spending.htm>

Teachers' salaries Primary, 15 years' experience / Lower secondary, 15 years' experience, 2005=100, 2012

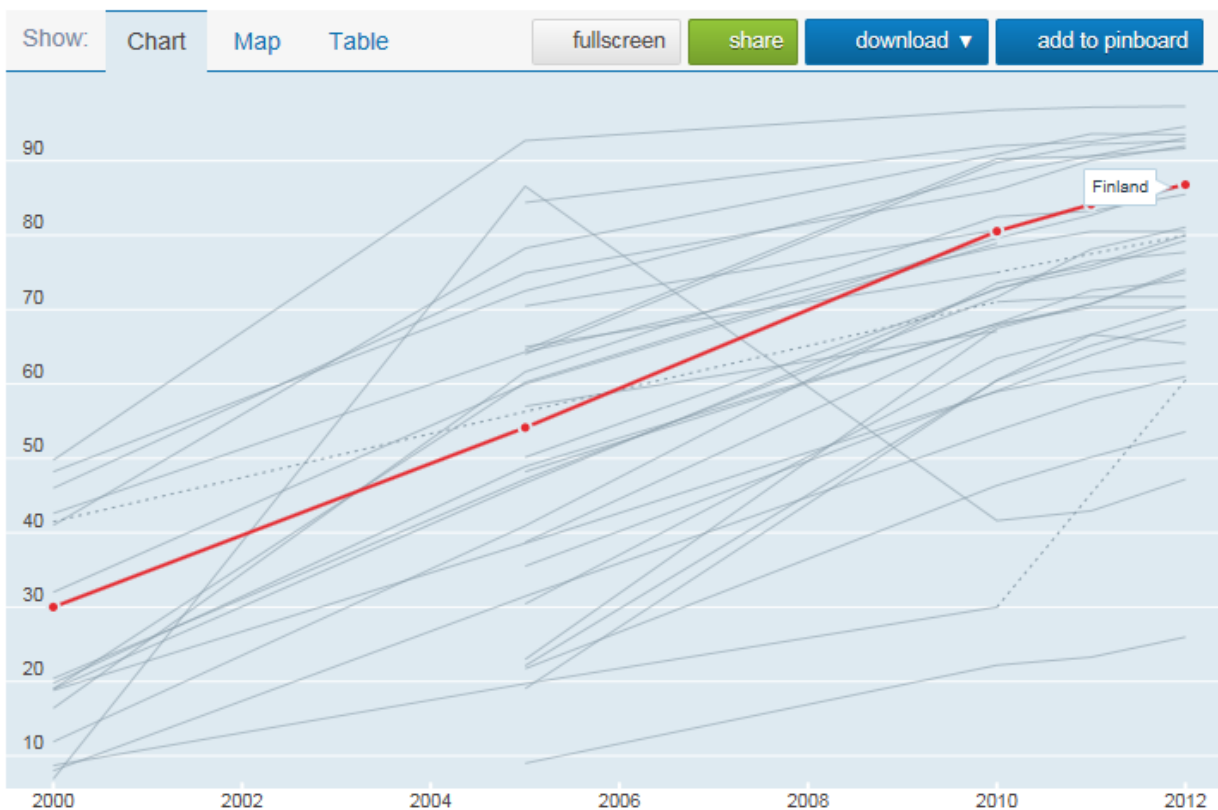
Source: Education Database: ISCED-97, Educational Personnel

Lähde: <https://data.oecd.org/eduresource/teachers-salaries.htm>

Internet access Total, % of all households, 2000 – 2012

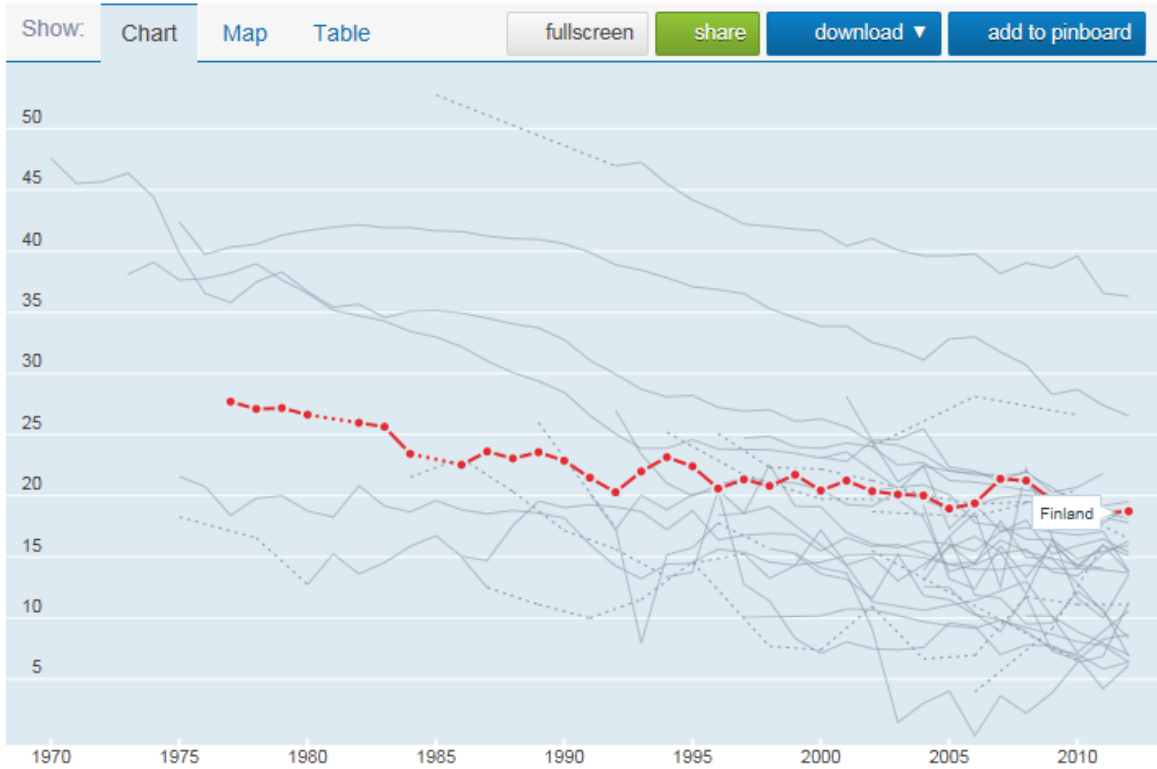
Source: OECD Factbook

Lähde: <https://data.oecd.org/ict/internet-access.htm>

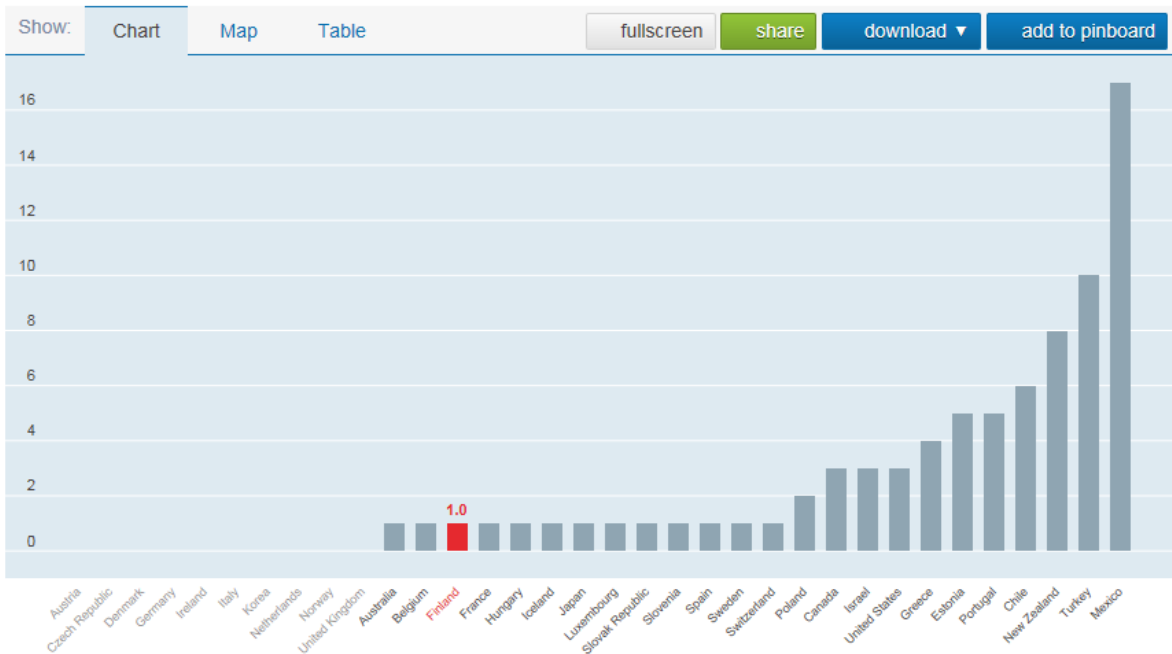
5. Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.

Gender wage gap Total, % of male median wage, 1970 – 2012 Source: Earnings: Gross earnings: decile ratios

Lähde: <https://data.oecd.org/earnwage/gender-wage-gap.htm#indicator-chart>

Discriminatory family code Early marriage, Percentage, 2014 Source: Gender, Institutions and Development (Edition 2014)

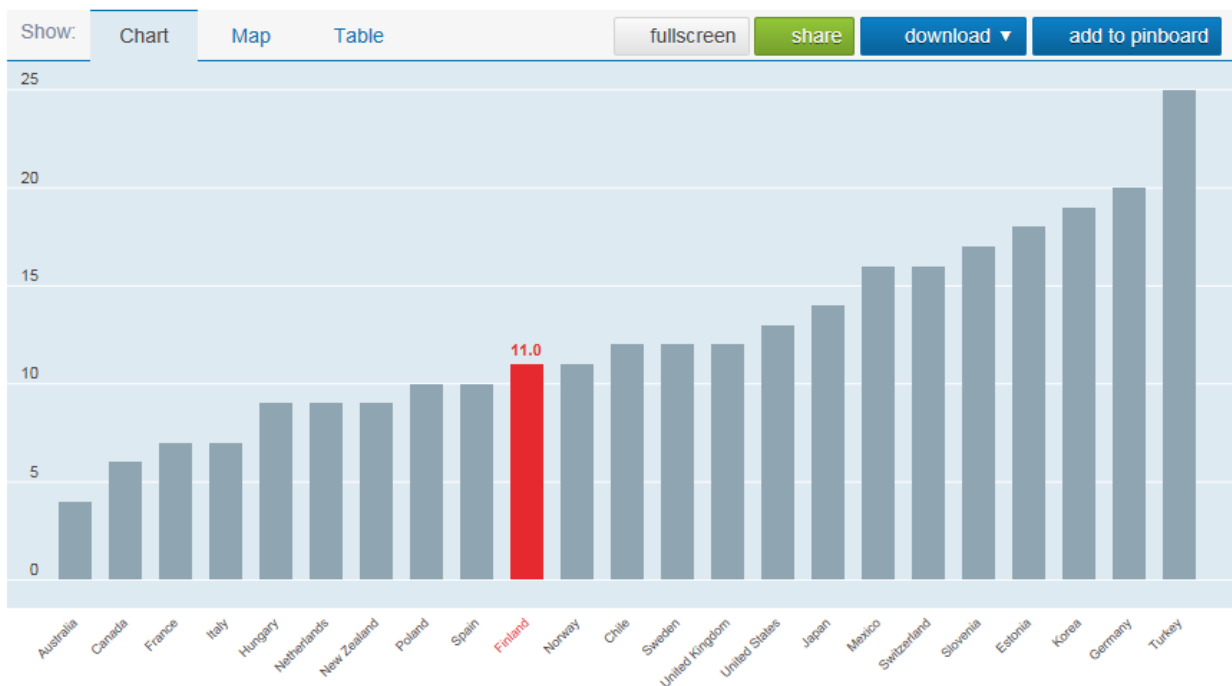
Lähde: <https://data.oecd.org/inequality/discriminatory-family-code.htm>

Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

5.3.1. Proportion of women aged 20-24 years who were married or in a union before age 15 and before age 18

Violence against women Attitudes towards violence, Percentage, 2014

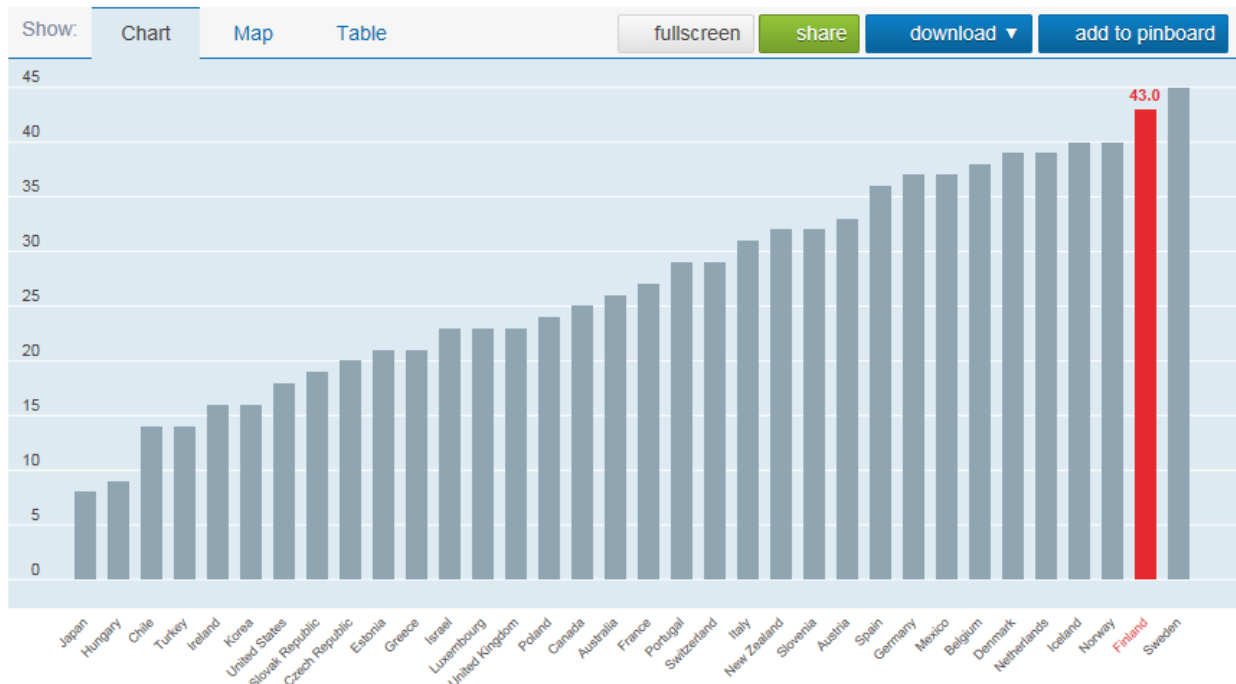
Source: Gender, Institutions and Development (Edition 2014)

Lähde: <https://data.oecd.org/inequality/violence-against-women.htm#indicator-chart>
(Tämä indikaattori on esitetty myös päätavoitteen 16 kohdalla.)

Women Political Voice Political representation, Percentage, 2014

Source: Gender, Institutions and Development (Edition 2014)

Lähde: <https://data.oecd.org/inequality/women-political-voice.htm#indicator-chart>

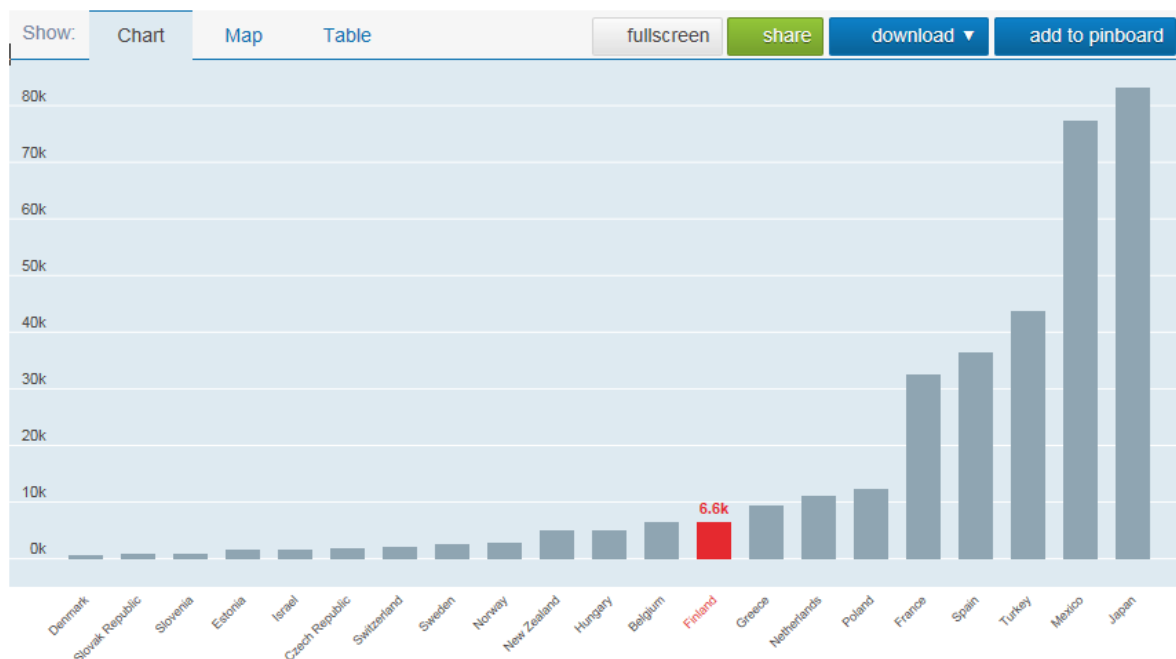
Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

5.5.1. Proportion of seats held by women in national parliaments and local governments

6. Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille.

Water withdrawals Total, Million m3, 2006

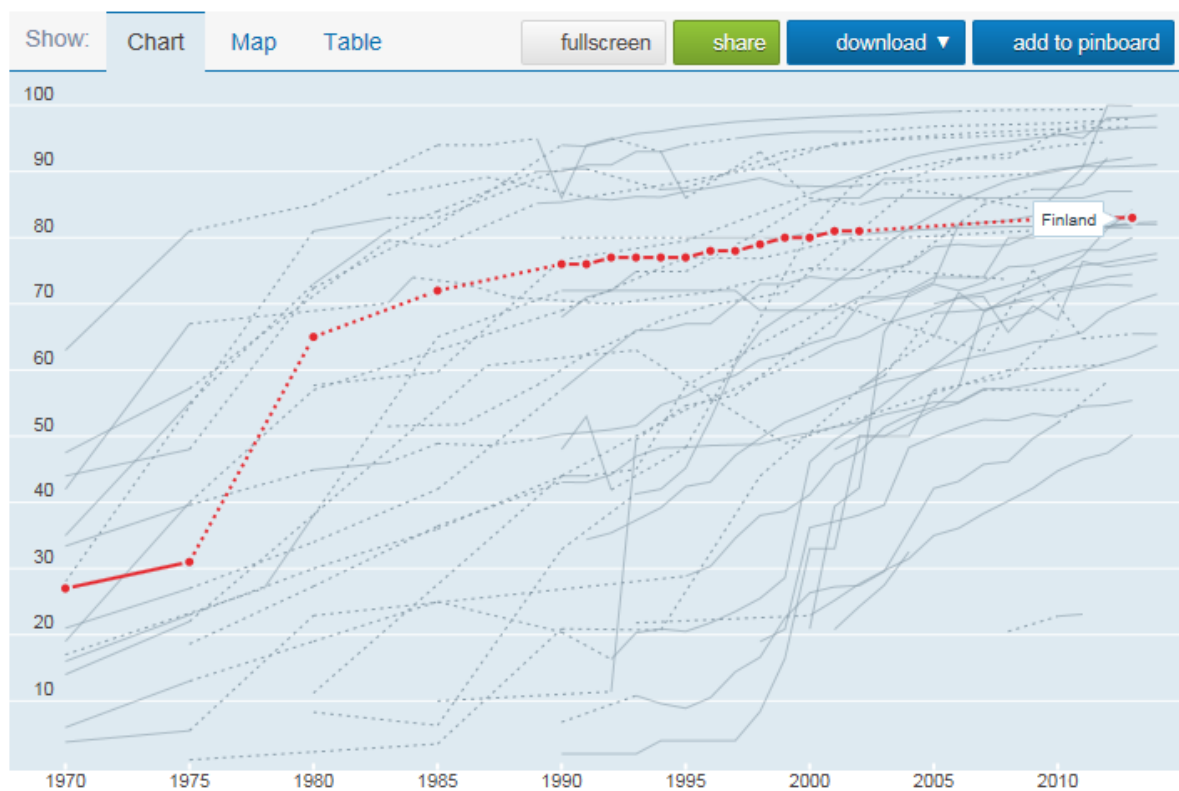
Source: Water: Freshwater abstractions

Lähde: <https://data.oecd.org/water/water-withdrawals.htm>

Waste water treatment Total, Percentage, 1970 – 2014

Source: Water: Wastewater treatment

Lähde: <https://data.oecd.org/water/waste-water-treatment.htm>

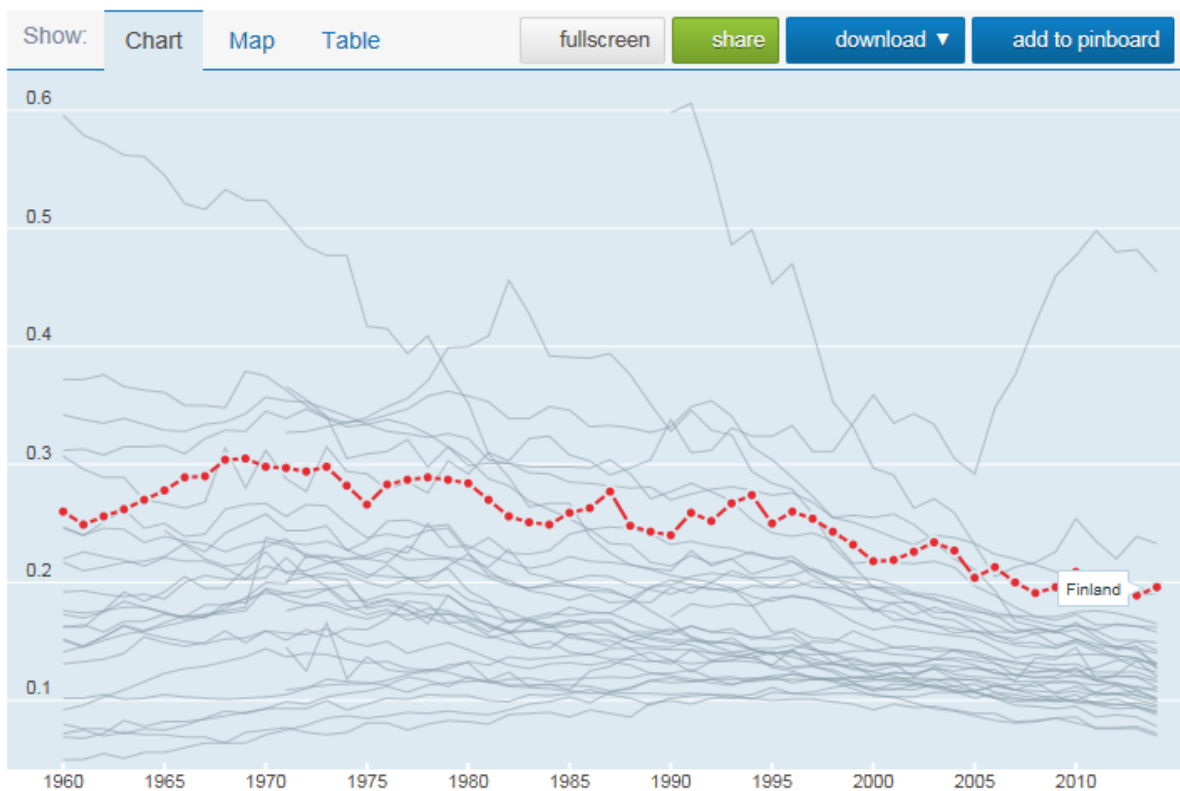
Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

6.3.1. Proportion of wastewater safely treated

7. Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille.

Primary energy supply Total, Toe/1 000 US dollars, 1960 – 2014

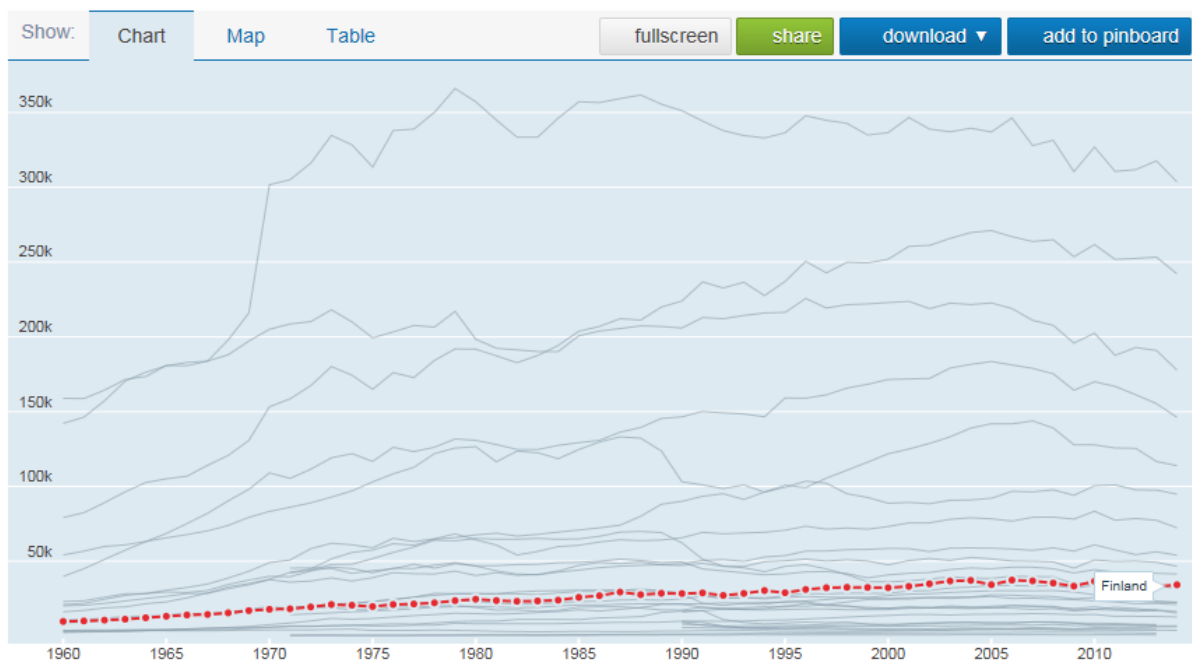
Source: World Indicators

Lähde: <https://data.oecd.org/energy/primary-energy-supply.htm>

Renewable energy Total, Thousand toe, 1960 – 2014

Source: Extended world energy balances

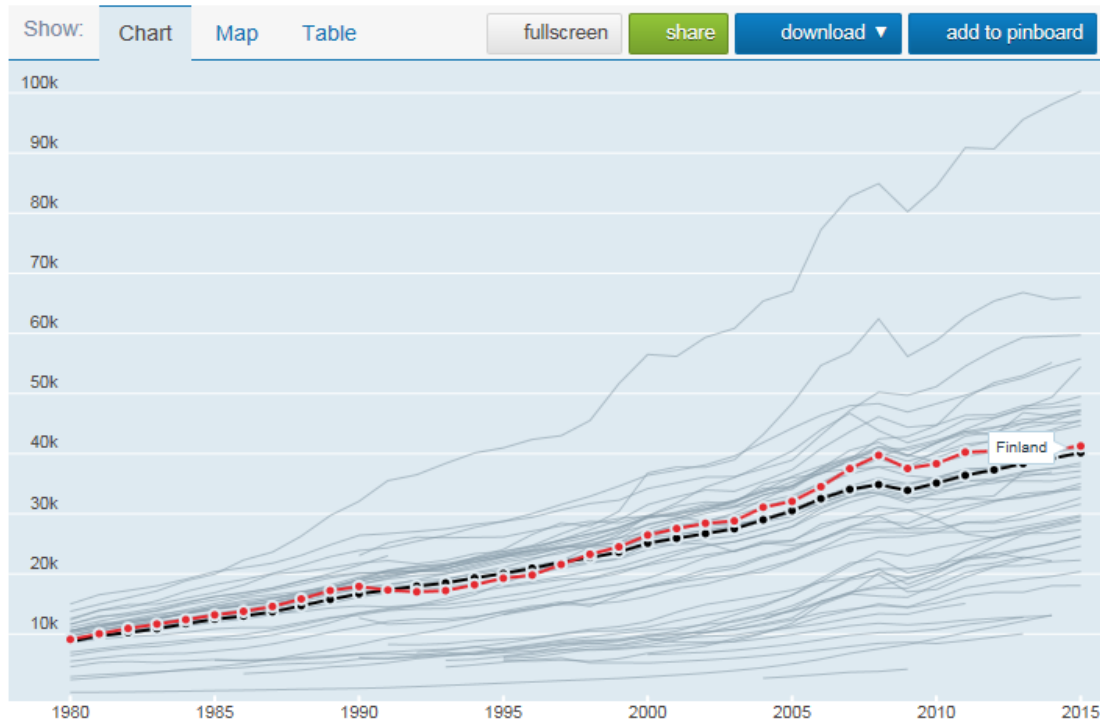
Lähde: <https://data.oecd.org/energy/renewable-energy.htm#indicator-chart>

Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

7.2.1. Renewable energy share in the total final energy consumption

8. Edistää kaikkia koskevaa kestäväää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja.

Gross domestic product (GDP) Total, US dollars/capita, 1980 – 2015
 Source: Aggregate National Accounts, SNA 2008 (or SNA 1993): Gross domestic product

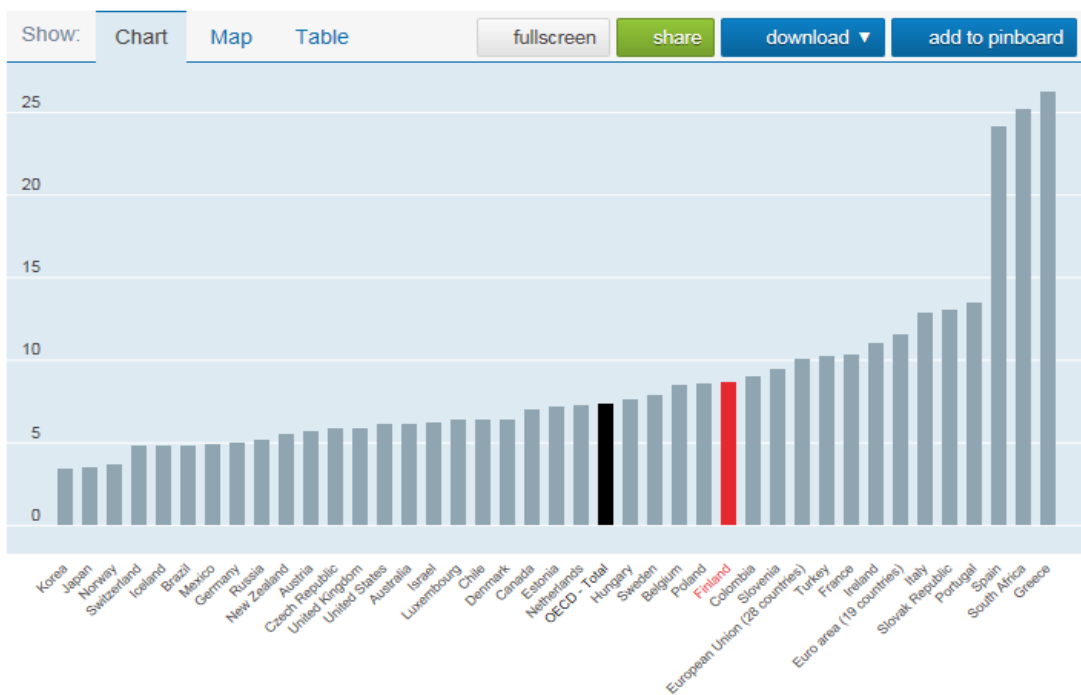

Lähde: <https://data.oecd.org/gdp/gross-domestic-product-gdp.htm>

Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

8.1.1. Annual growth rate of real GDP per capita

Unemployment rate Total, % of labour force, Q3 2014
 Source: Labour: Labour market statistics

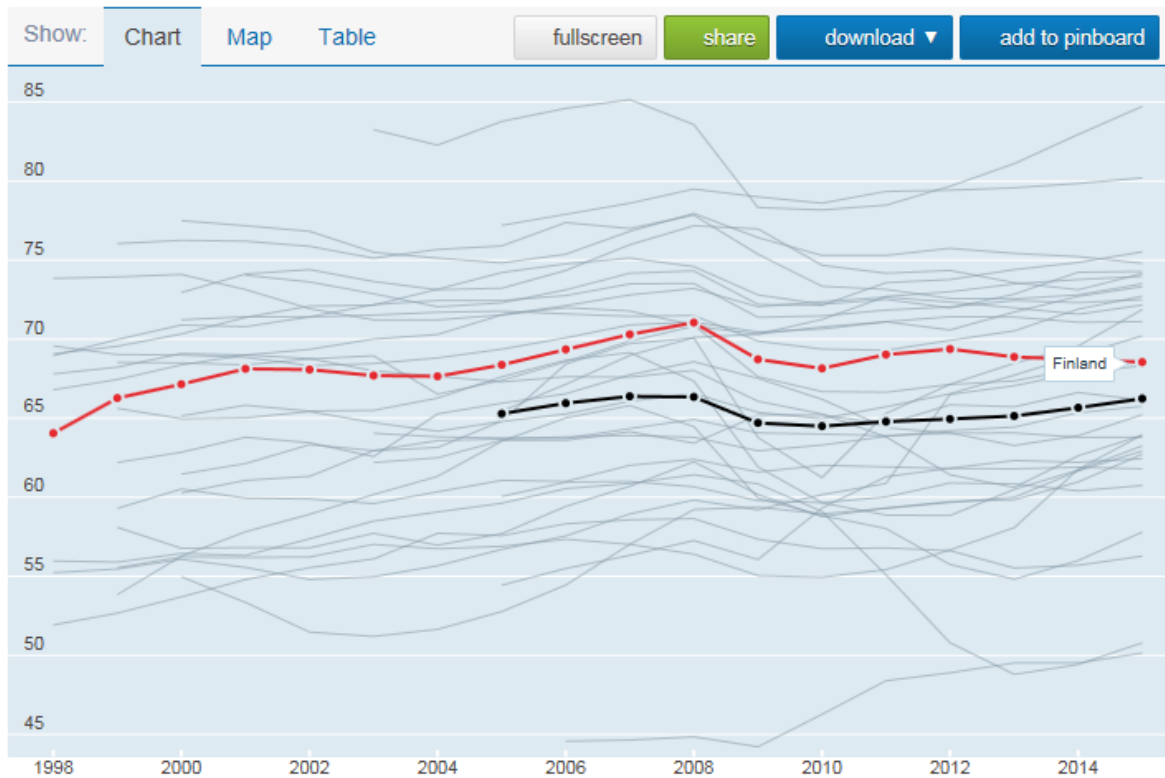
Lähde: <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm>

Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

8.5.2. Unemployment rate, by sex, age and persons with disabilities

Employment rate Total, % of working age population, 1998 – 2015

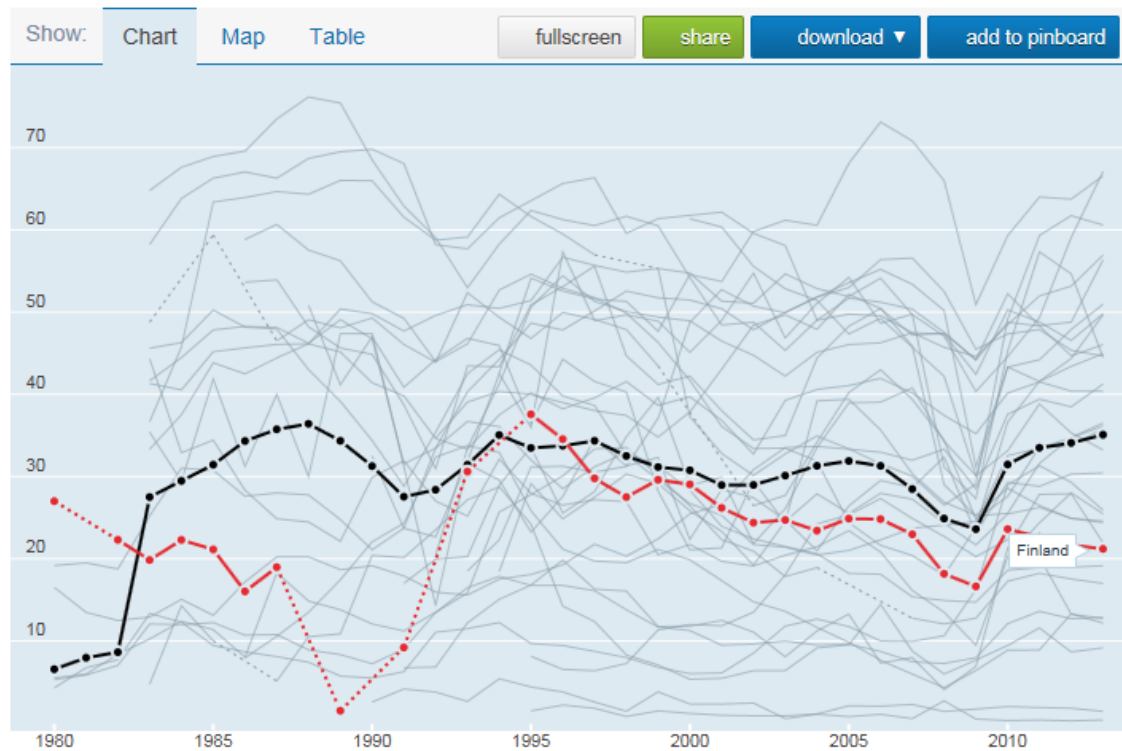
Source: Labour: Labour market statistics

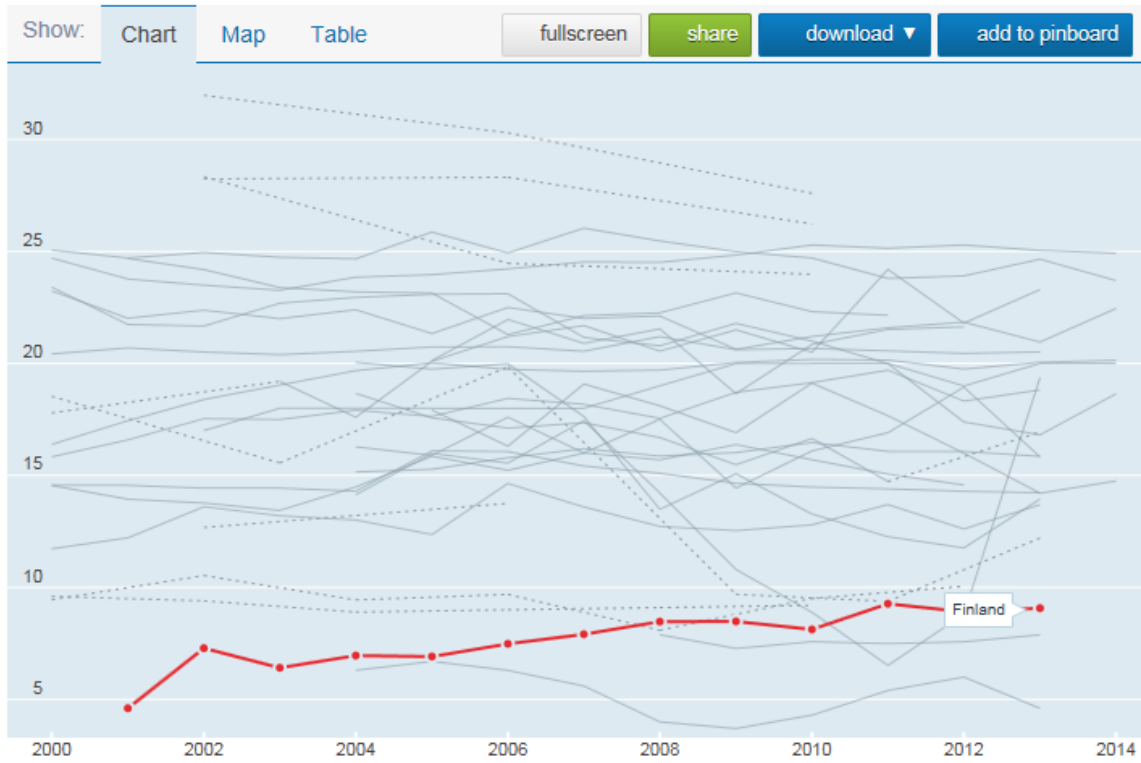
Lähde: <https://data.oecd.org/emp/employment-rate.htm>

Long-term unemployment rate Total, % of unemployed, 1980 – 2013

Source: Labour Market Statistics: Unemployment by duration: incidence

Lähde: <https://data.oecd.org/unemp/long-term-unemployment-rate.htm>

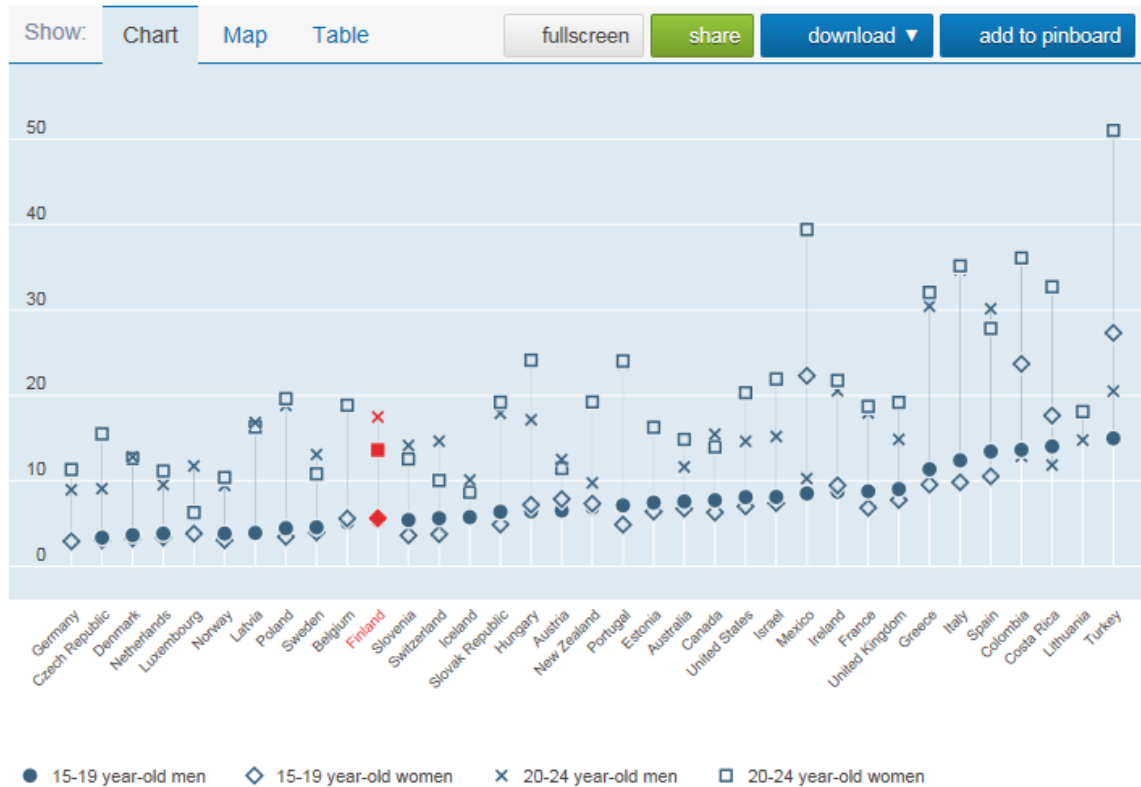

Lähde: <https://data.oecd.org/earnwage/wage-levels.htm#indicator-chart>

Youth not in employment, education or training (NEET)

15-19 year-old men / 15-19 year-old women / 20-24 year-old men / 20-24 year-old women, % in same age group, 2014

Source: Education at a glance: Transition from school to work

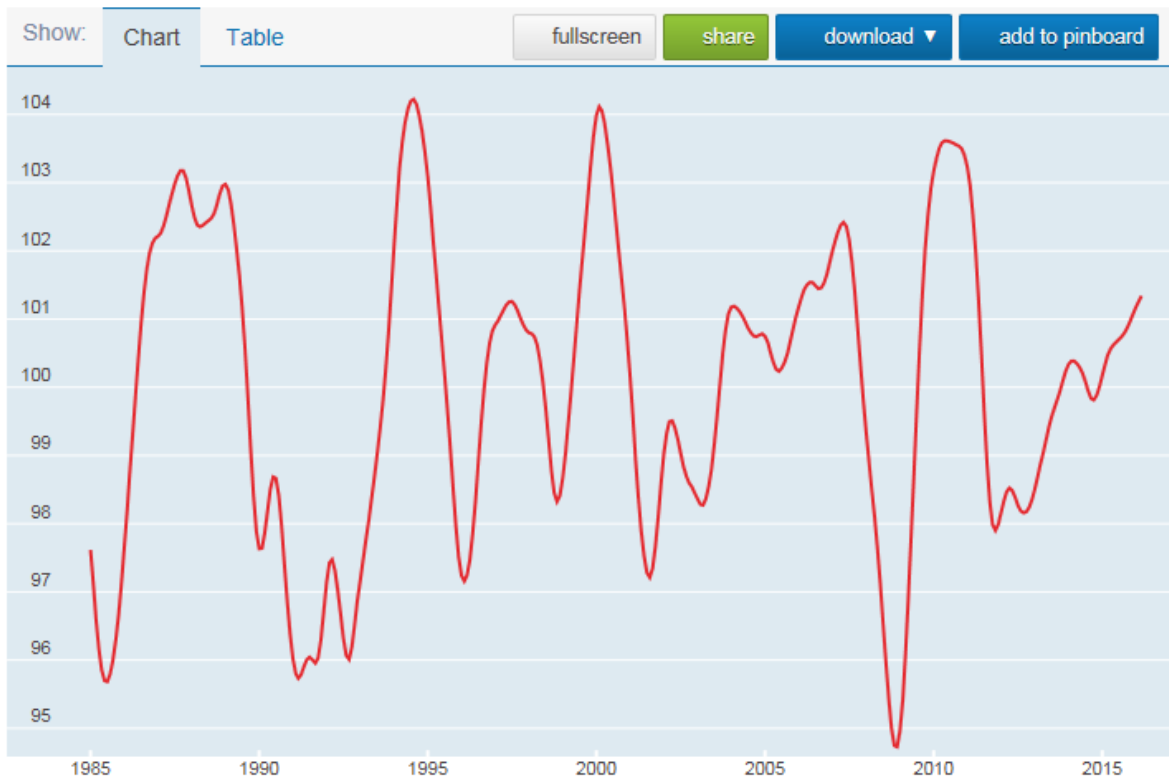
Lähde: <https://data.oecd.org/youthinac/youth-not-in-employment-education-or-training-neet.htm>

Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

8.6.1. Proportion of youth (aged 15-24 years) not in education, employment or training

Composite leading indicator (CLI) Amplitude adjusted, Long-term average = 100, Mar 1984 – Mar 2016

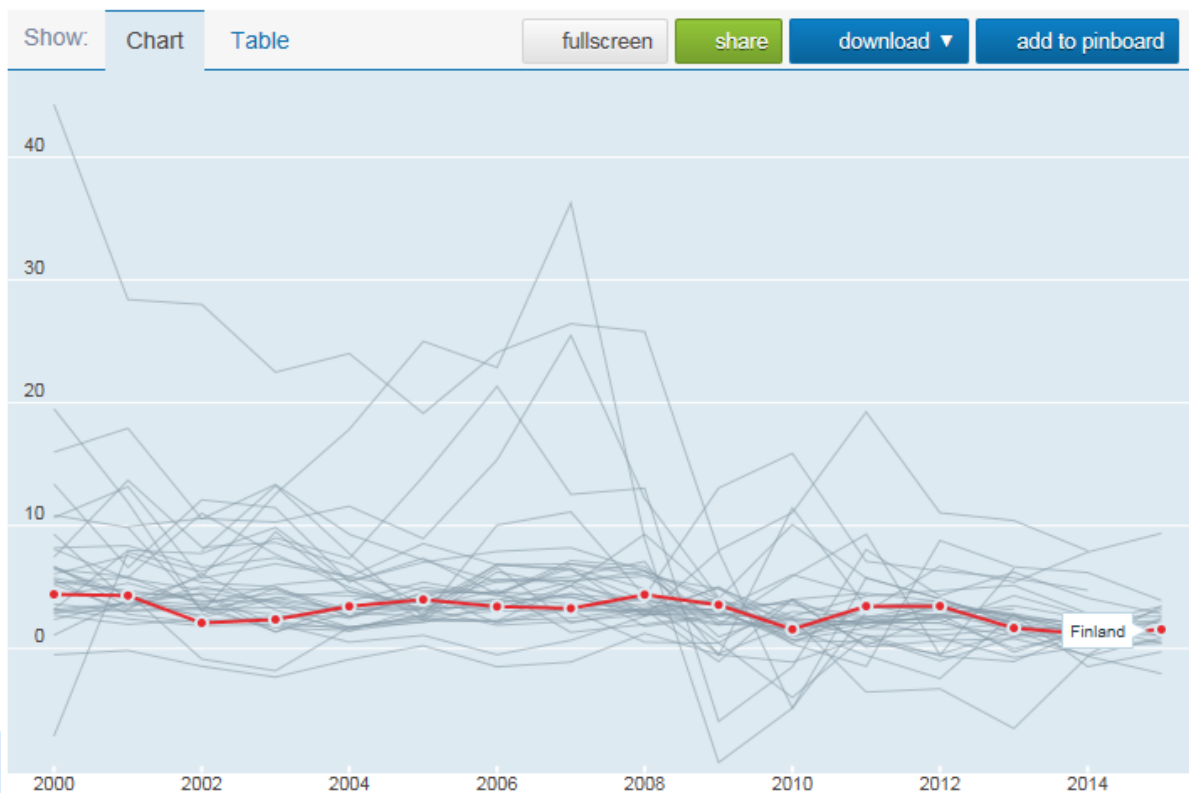
Source: Composite leading indicators

Lähde: <https://data.oecd.org/leadind/composite-leading-indicator-cli.htm>

Labour compensation per hour worked Total, Annual growth rate (%), 2000 – 2015

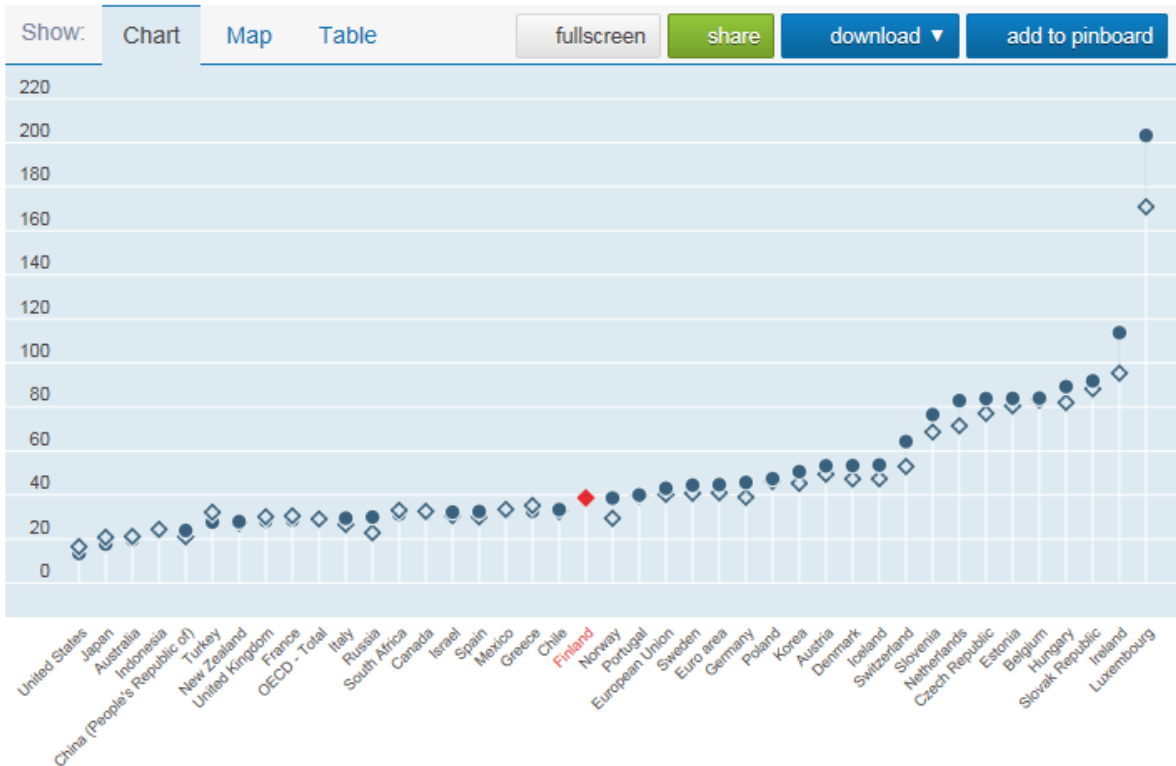
Source: GDP per capita and productivity growth

Lähde: <https://data.oecd.org/lprdy/labour-compensation-per-hour-worked.htm>

Trade in goods and services Exports / Imports, % of GDP, 2014

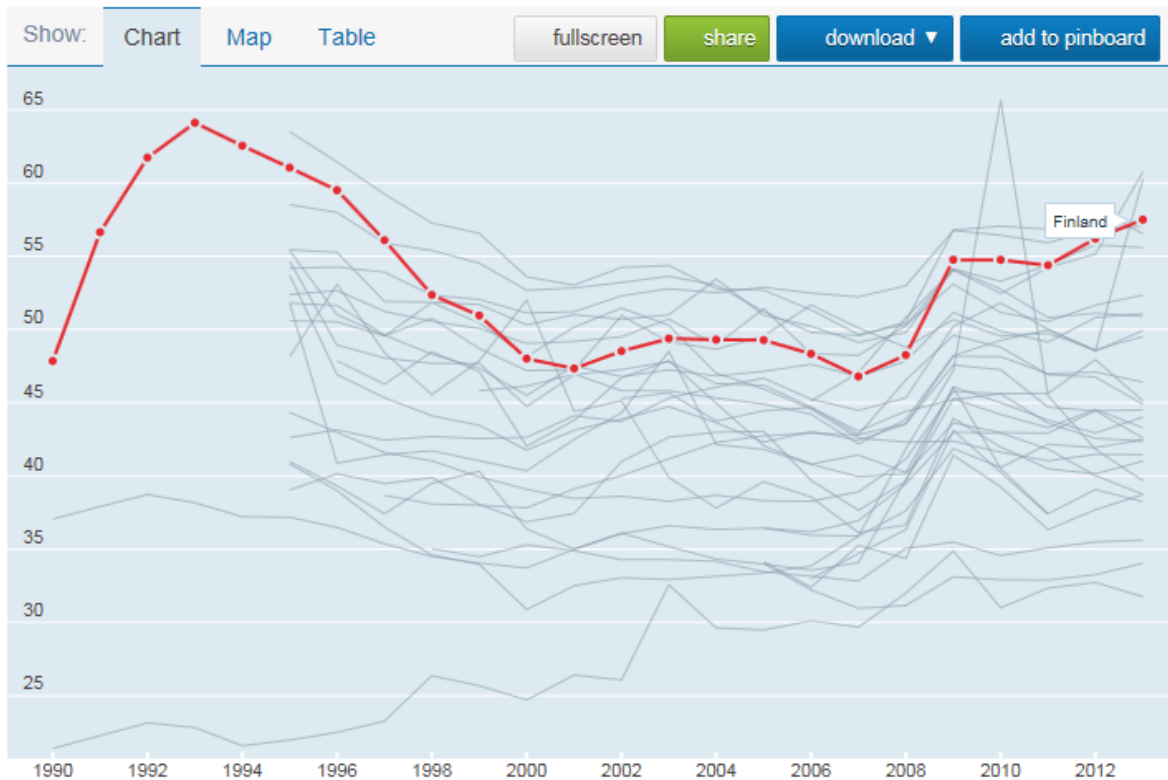
Source: National Accounts at a Glance

Lähde: <https://data.oecd.org/trade/trade-in-goods-and-services.htm>

General government spending Total, % of GDP, 1990 – 2013

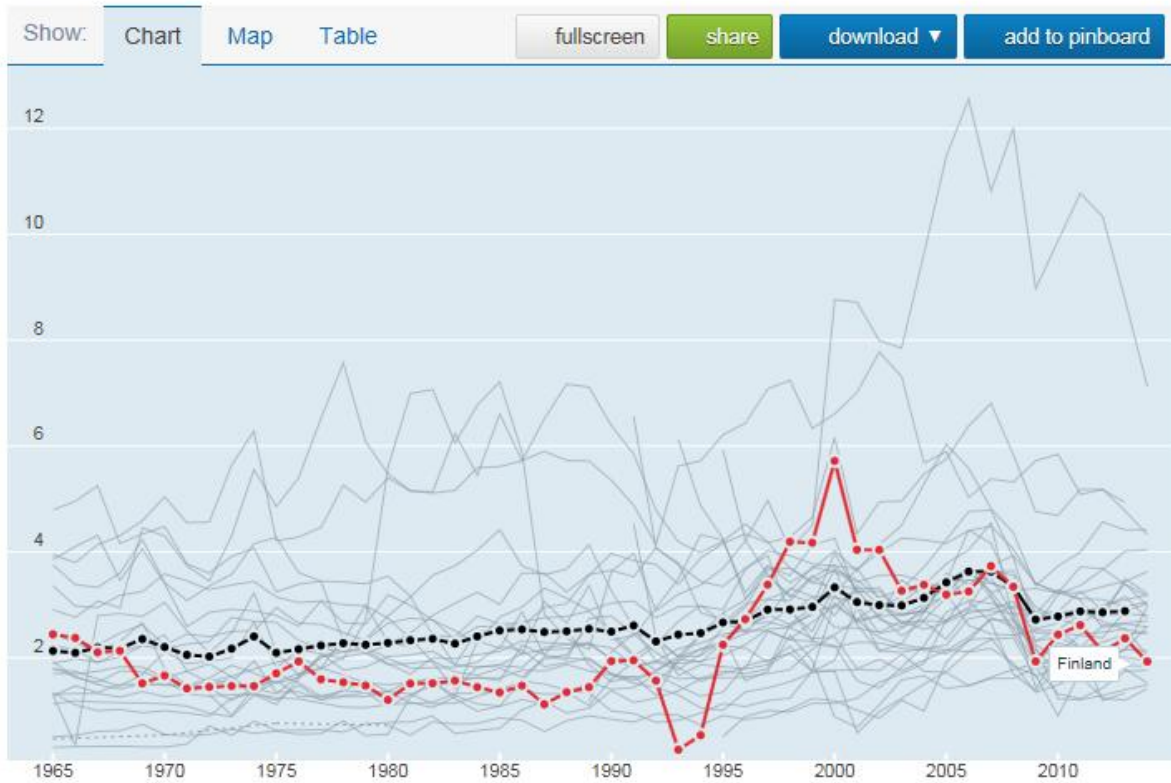
Source: National Accounts at a Glance

Lähde: <https://data.oecd.org/gga/general-government-spending.htm>

Tax on corporate profits Total, % of GDP, 1965 – 2014

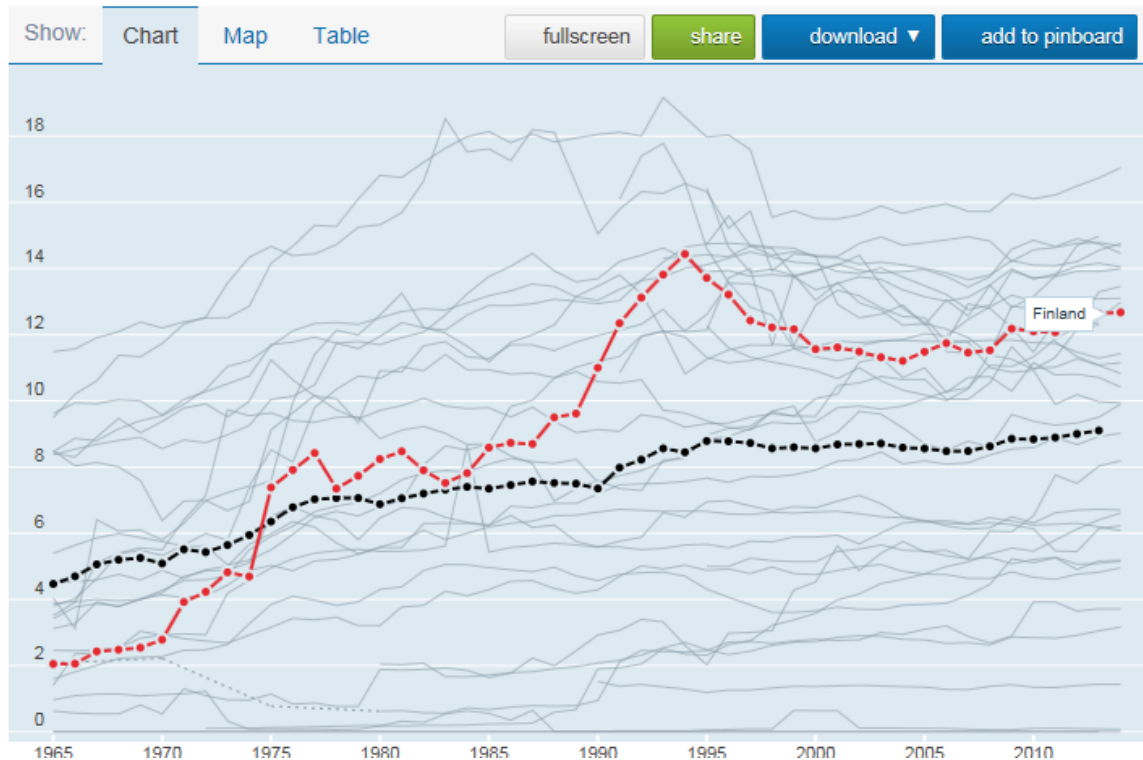
Source: Revenue Statistics: Comparative tables

Lähde: <https://data.oecd.org/tax/tax-on-corporate-profits.htm>

Social security contributions Total, % of GDP, 1965 – 2014

Source: Revenue Statistics: Comparative tables

Lähde: <https://data.oecd.org/tax/social-security-contributions.htm#indicator-chart>

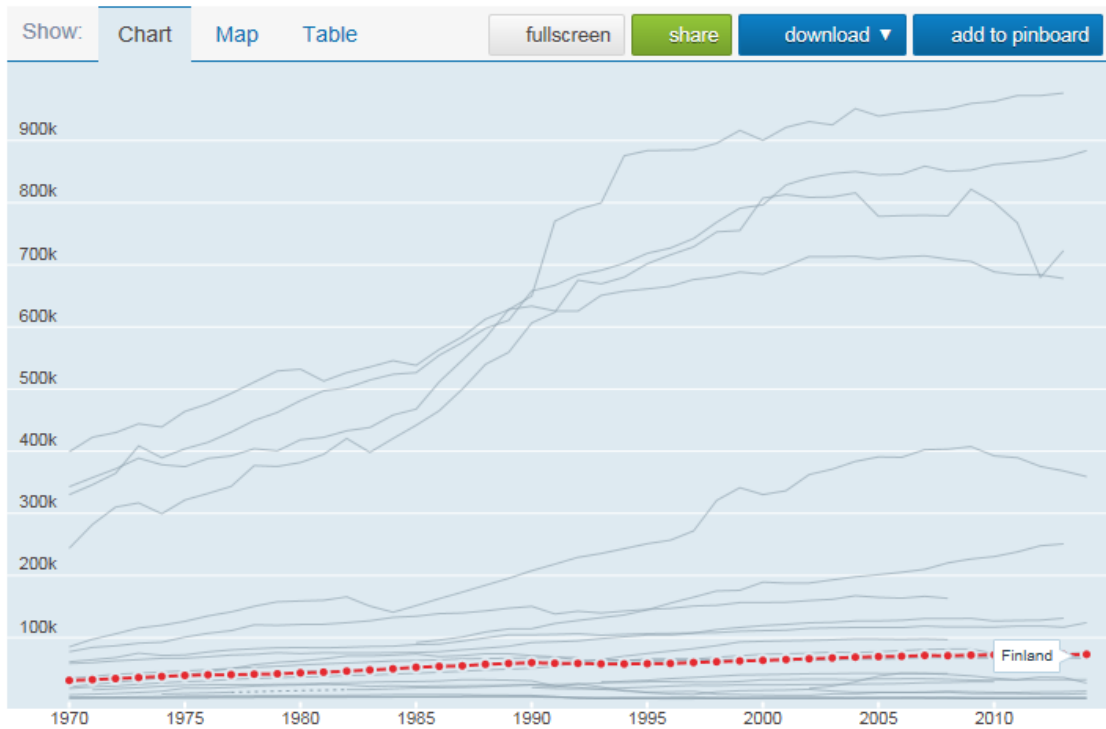
Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

8.b.1. Total government spending in social protection and employment programmes as a proportion of the national budgets and GDP

9. Rakentaa kestäväää infrastruktuuria sekä edistää kestäväää teollisuutta ja innovaatioita.

Passenger transport Road, Million passenger-kilometres, 1970 – 2014

Source: Passenger transport

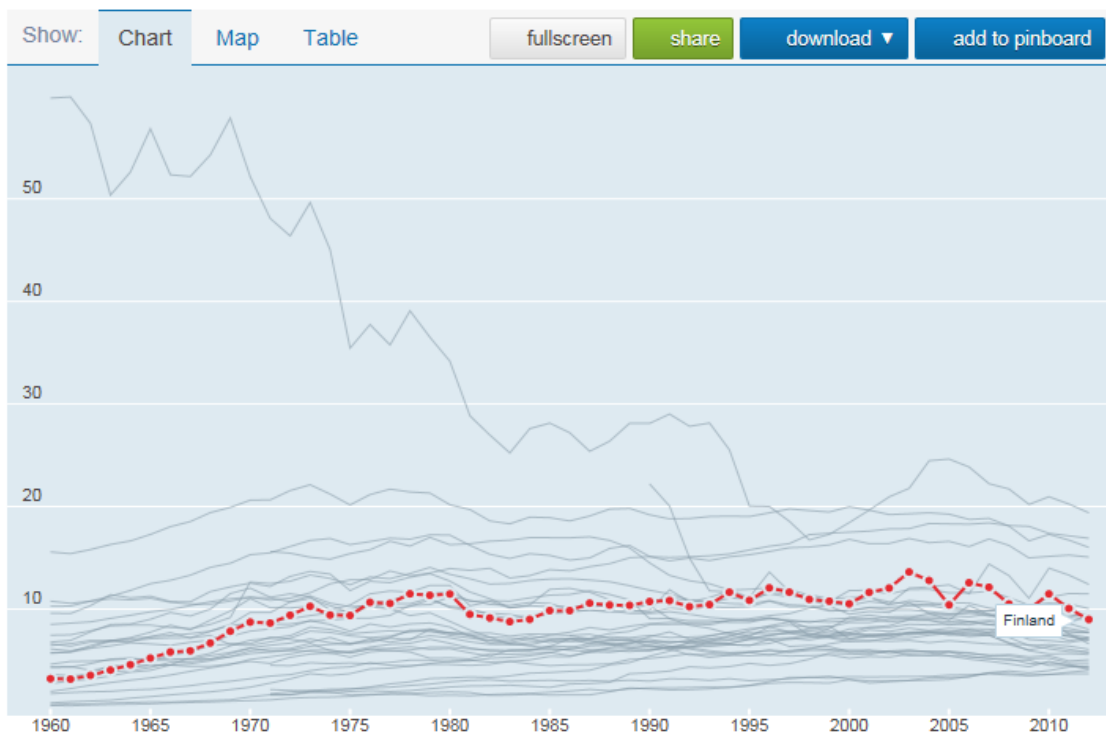
Lähde: <https://data.oecd.org/transport/passenger-transport.htm>

Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

9.1.2. Passenger and freight volumes, by mode of transport

Air and GHG emissions Carbon dioxide (CO₂), Tonnes/capita, 1960 – 2012

Source: Indicators for CO₂ emissions

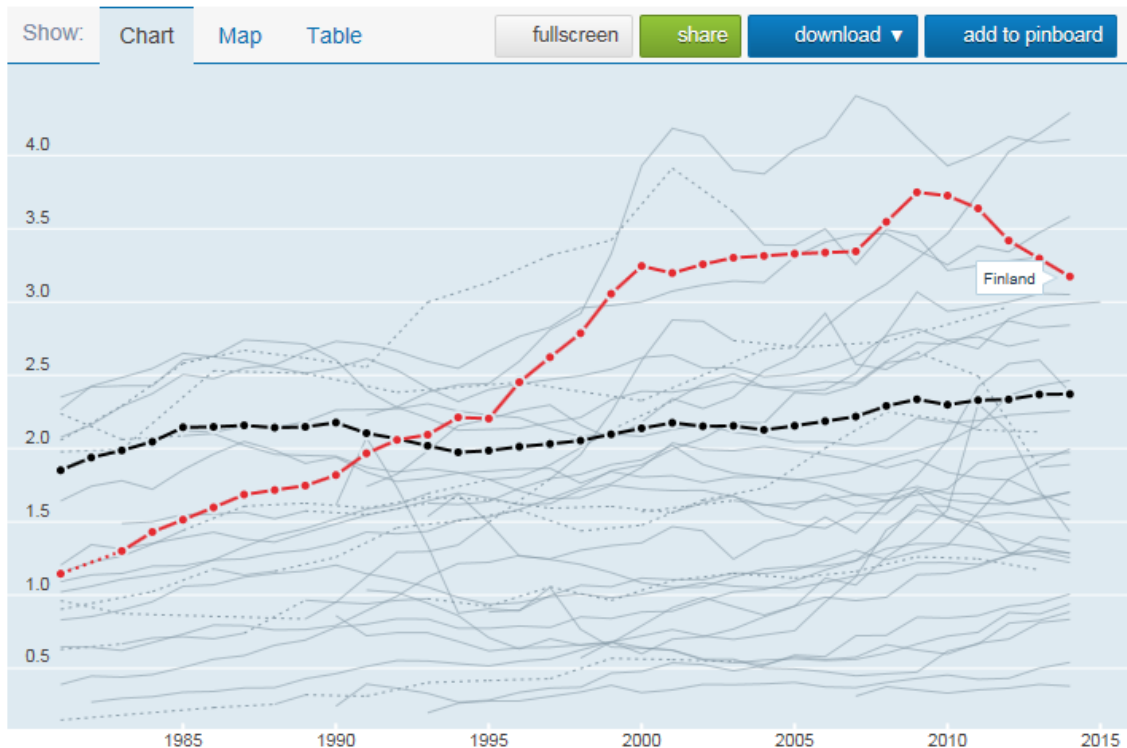
Lähde: <https://data.oecd.org/air/air-and-ghg-emissions.htm>

Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

9.4.1. CO₂ emission per unit of value added

Gross domestic spending on R&D Total, % of GDP, 1981 – 2015

Source: Main Science and Technology Indicators

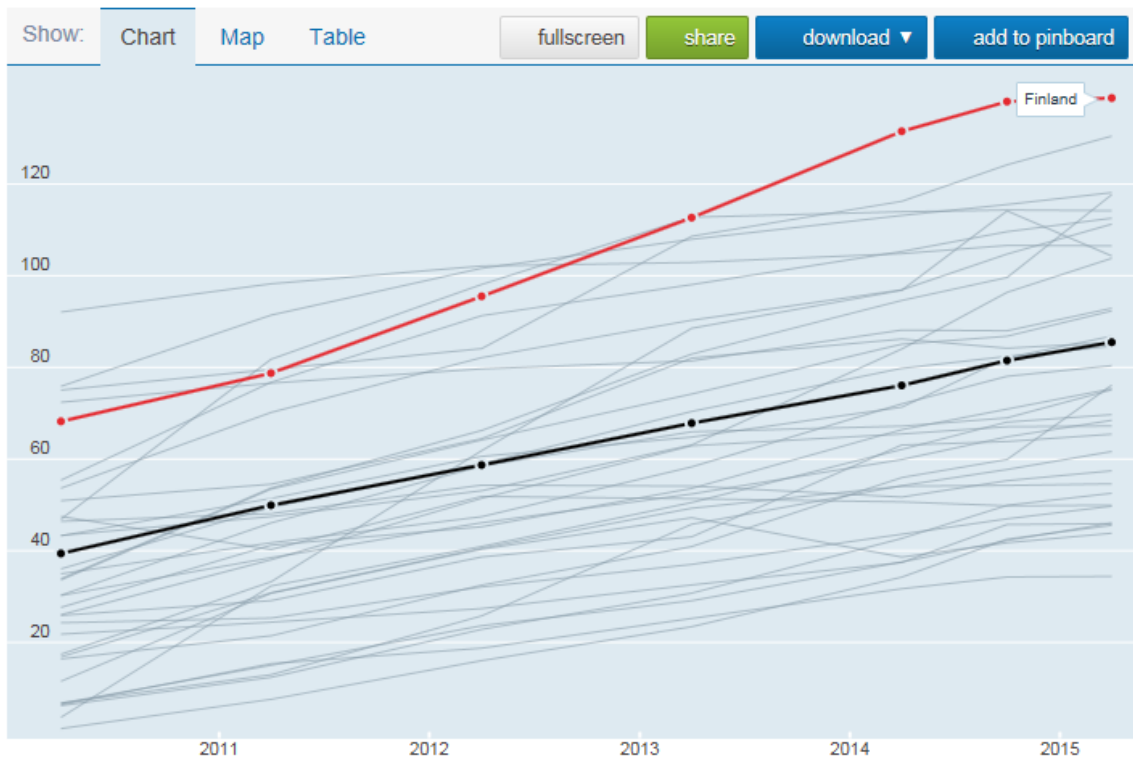
Lähde: <https://data.oecd.org/rd/gross-domestic-spending-on-r-d.htm>

Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

9.5.1. Research and development expenditure as a proportion of GDP

Wireless mobile broadband subscriptions Total, Per 100 inhabitants, Q2 2010 – Q2 2015

Source: Broadband database

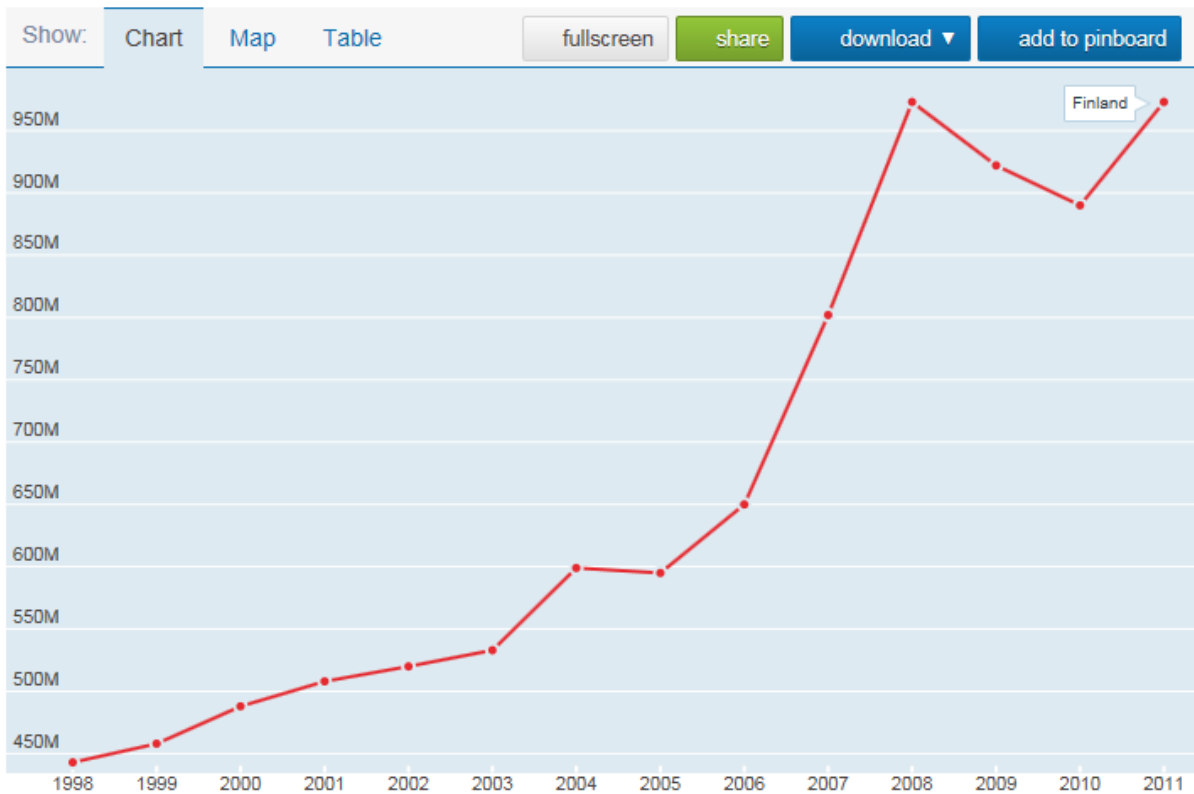
Lähde: <https://data.oecd.org/broadband/wireless-mobile-broadband-subscriptions.htm>

Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

9.c.1. Proportion of population covered by a mobile network, by technology

Infrastructure investment Road, Euro, 1998 – 2011

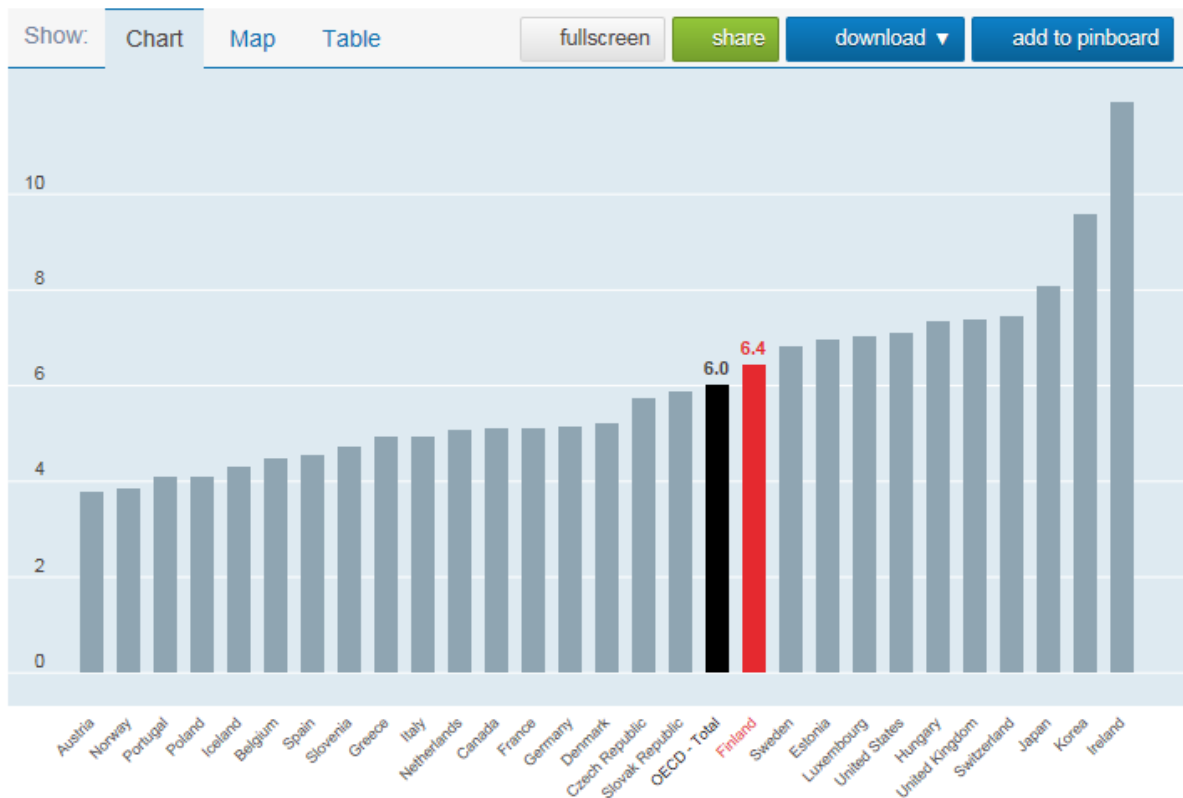
Source: Transport infrastructure investment and maintenance spending

Lähde: <https://data.oecd.org/transport/infrastructure-investment.htm>

ICT value added Total, % of value added, 2011

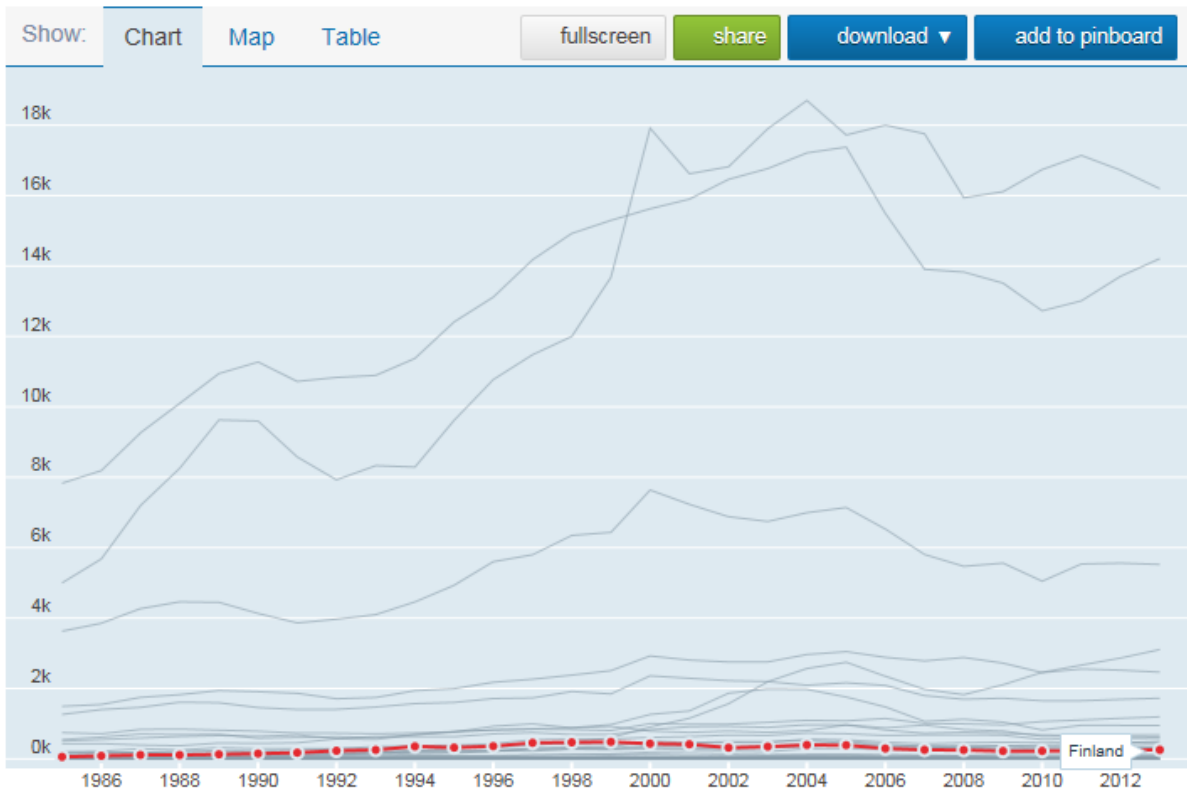
Source: OECD Factbook

Lähde: <https://data.oecd.org/ict/ict-value-added.htm>

Triadic patent families Total, Number, 1985 – 2013

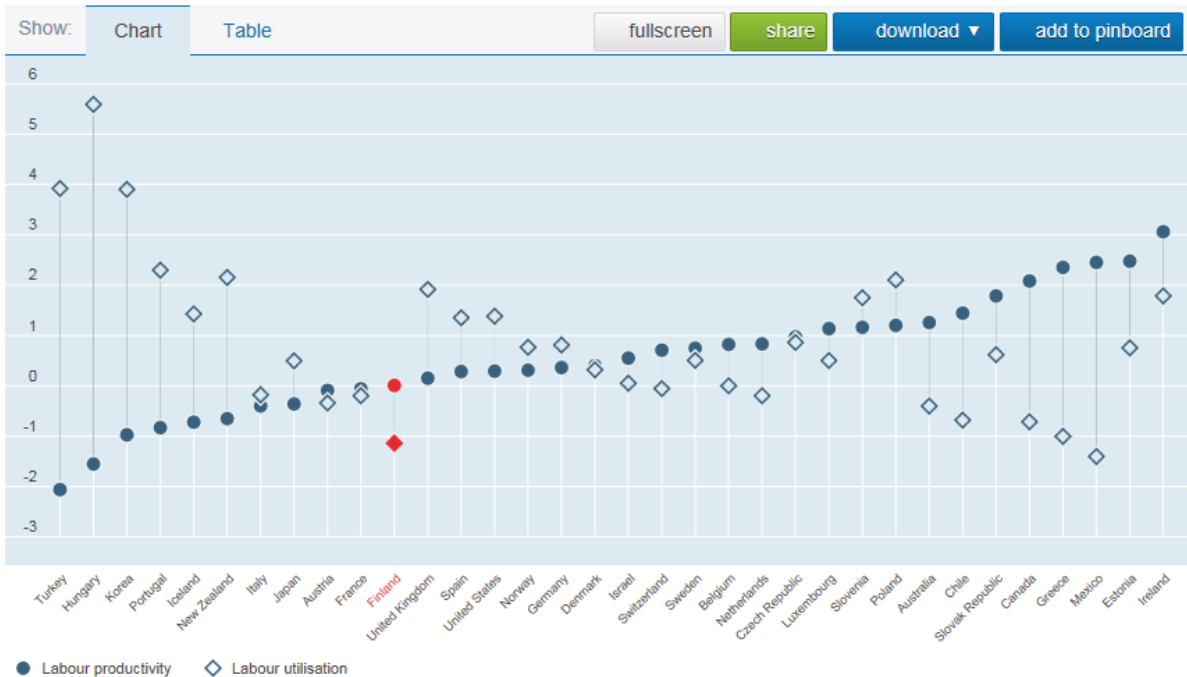
Source: Patents by main technology and by International Patent Classification (IPC)

Lähde: <https://data.oecd.org/rd/triadic-patent-families.htm>

Labour productivity and utilisation Labour productivity / Labour utilisation, Annual growth rate (%), 2014

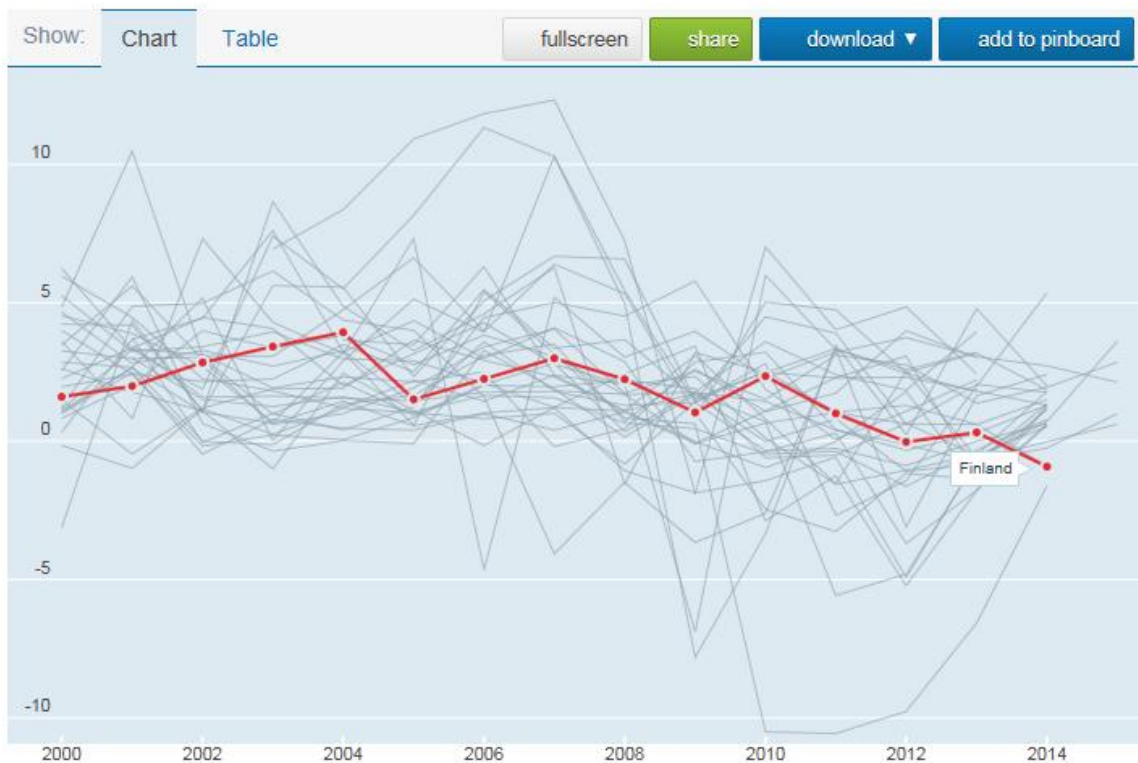
Source: GDP per capita and productivity growth

Lähde: <https://data.oecd.org/lprdy/labour-productivity-and-utilisation.htm>

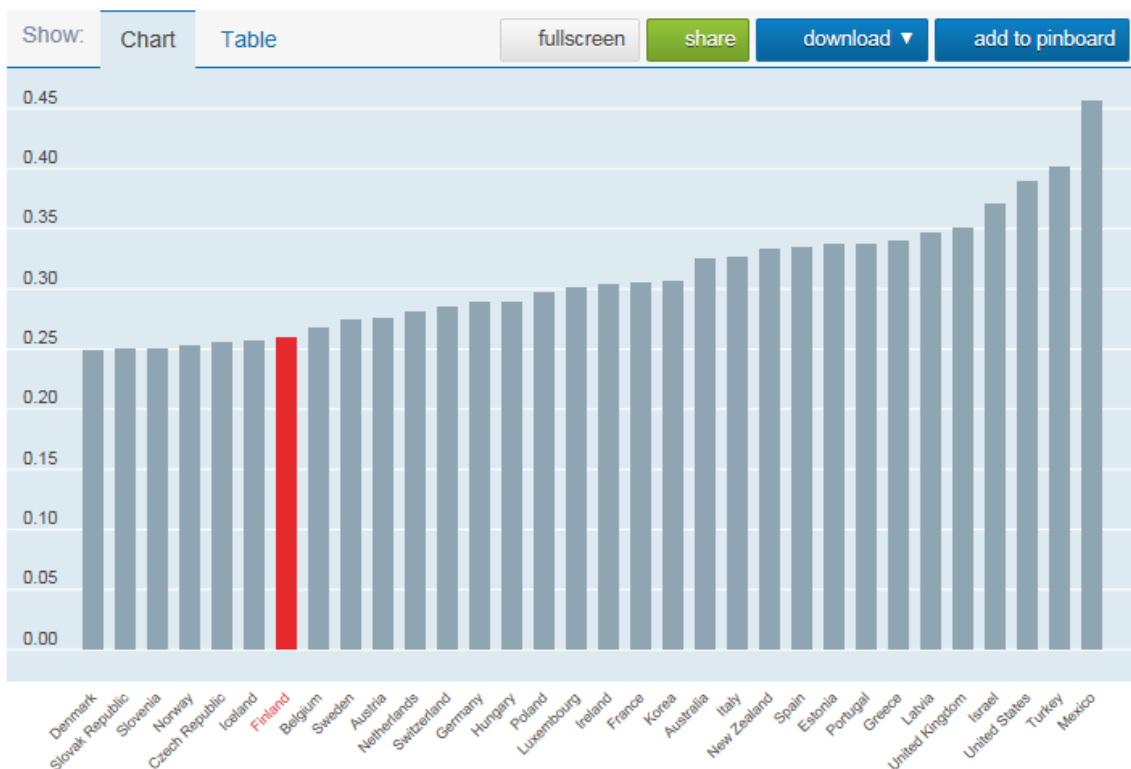
10. Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä.

Household disposable income Net, Annual growth rate (%), 2000 – 2015 Source: National Accounts at a Glance

Lähde: <https://data.oecd.org/hha/household-disposable-income.htm>

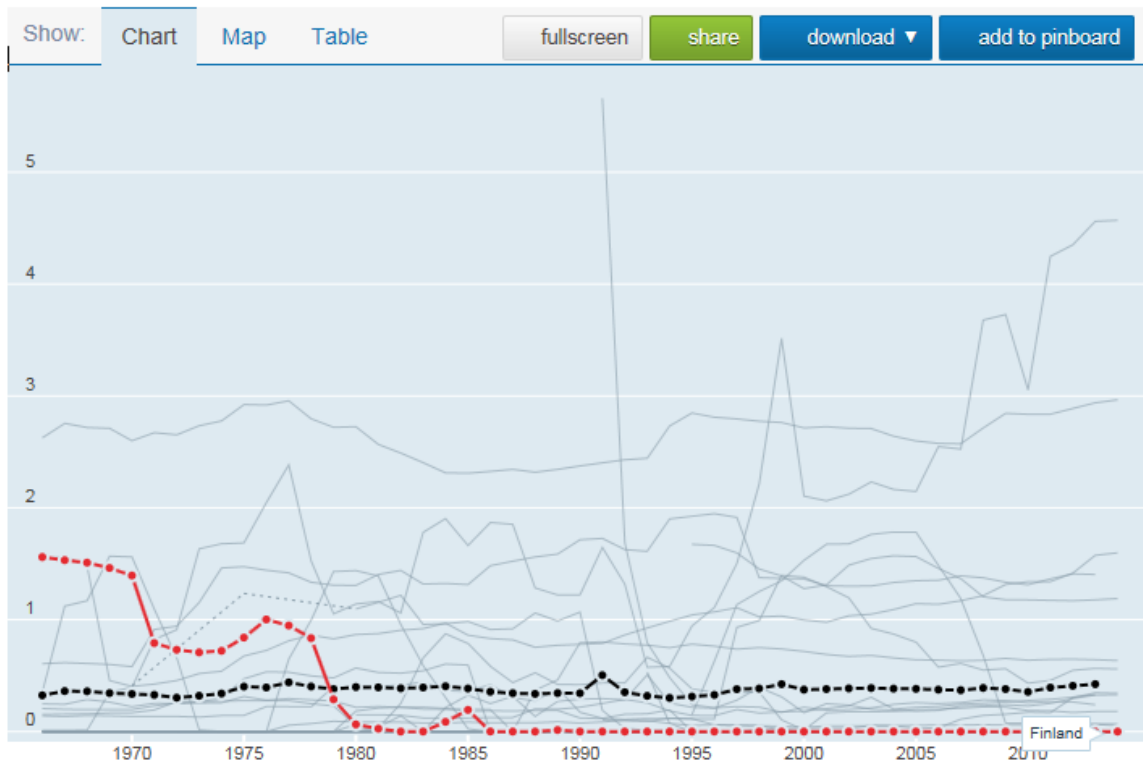
Income inequality Gini coefficient, 0 = complete equality; 1 = complete inequality, 2012 Source: Income distribution

Lähde: <https://data.oecd.org/inequality/income-inequality.htm>

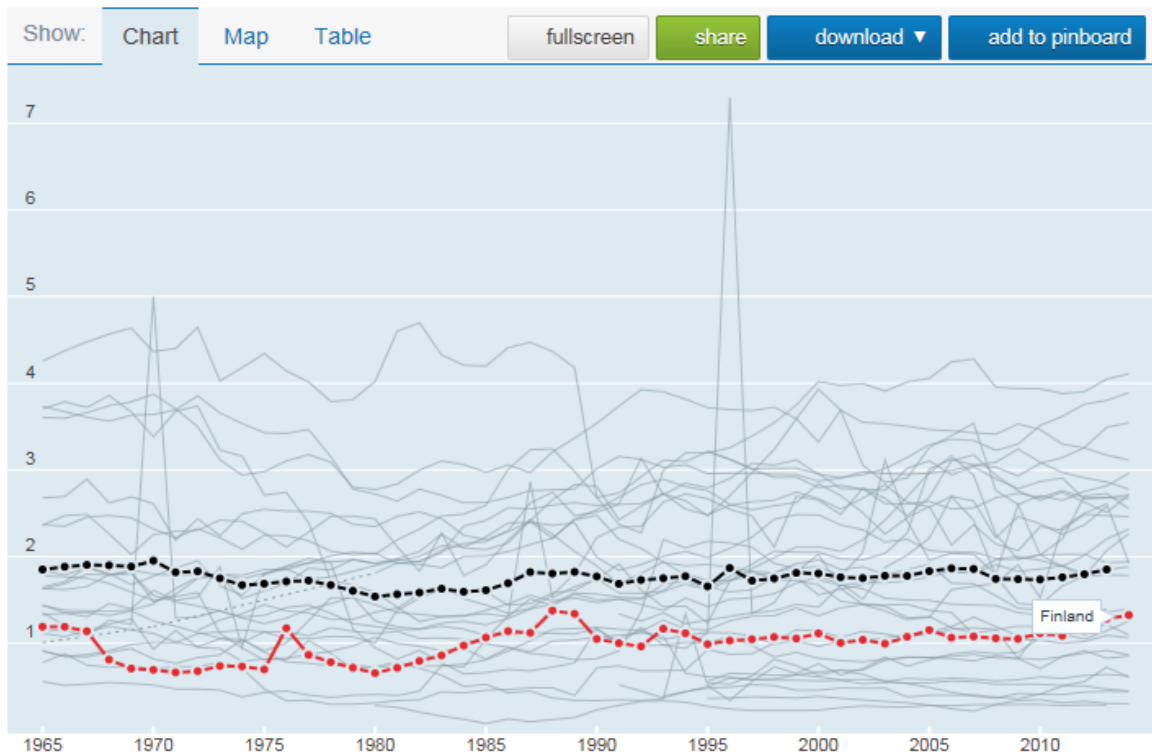
Tax on payroll Total, % of GDP, 1966 – 2014

Source: Revenue Statistics: Comparative tables

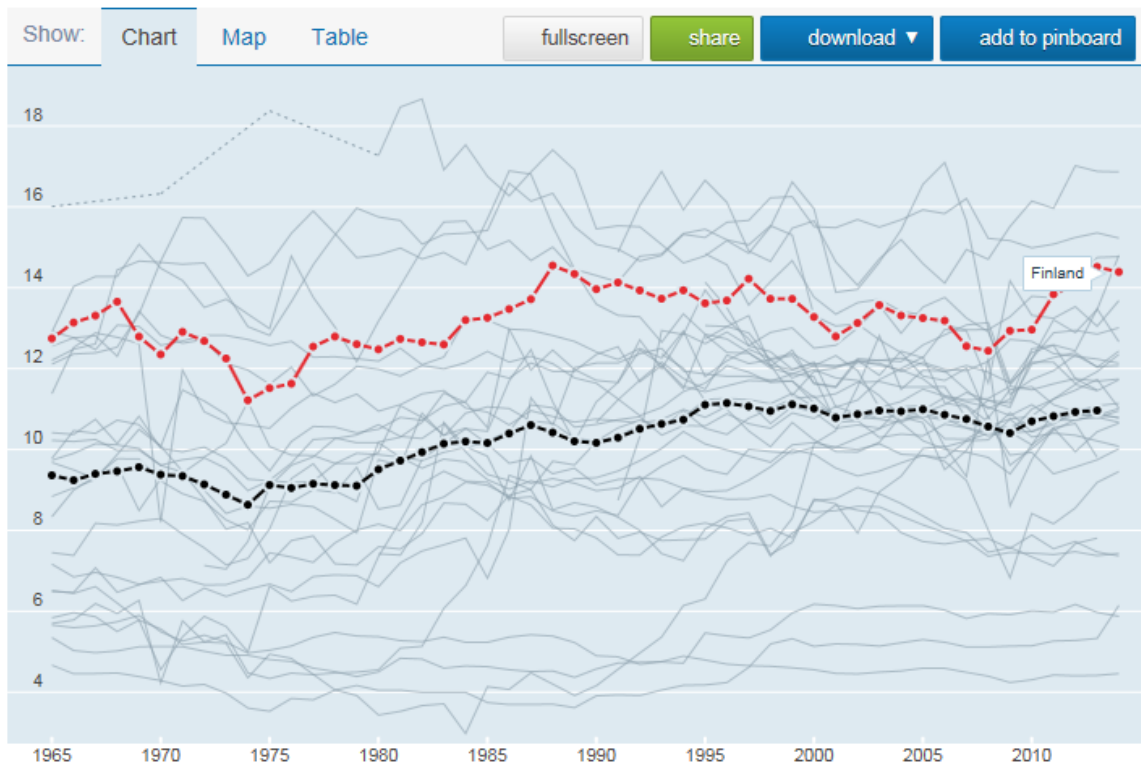
Tax on property Total, % of GDP, 1965 – 2014

Source: Revenue Statistics: Comparative tables

Tax on goods and services Total, % of GDP, 1965 – 2014

Source: Revenue Statistics: Comparative tables

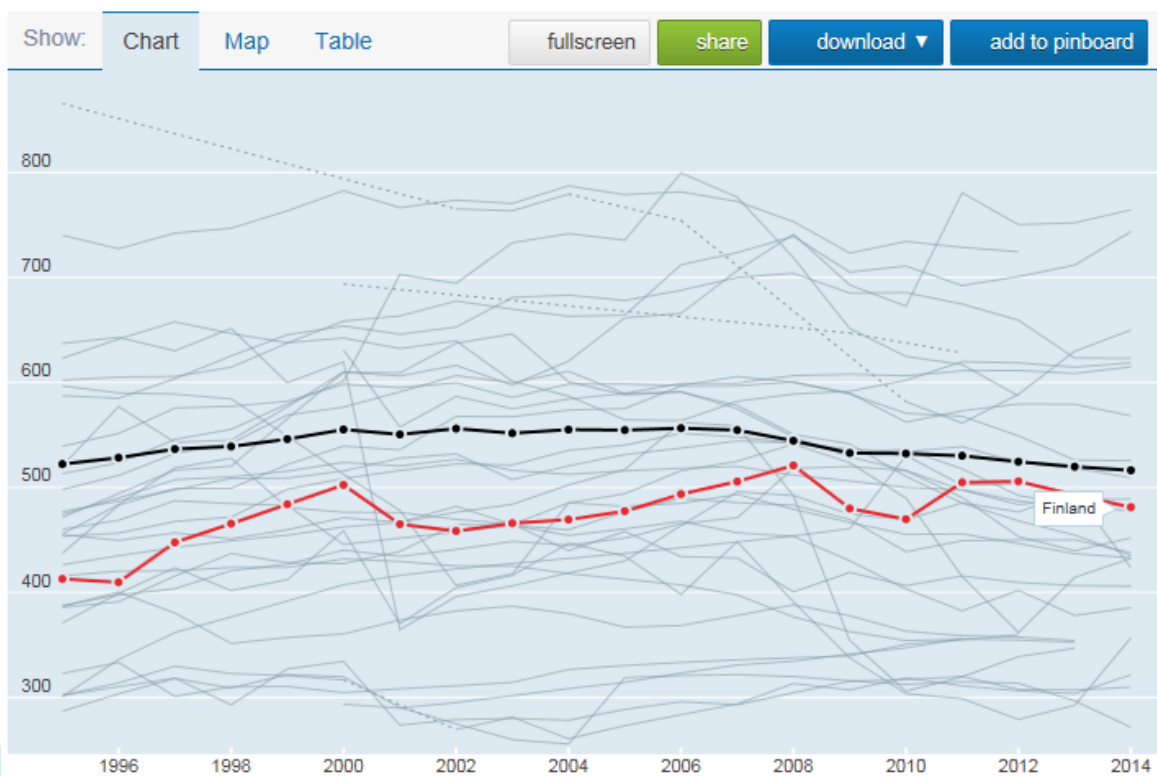

Lähde: <https://data.oecd.org/tax/tax-on-goods-and-services.htm#indicator-chart>

11. Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat.

Municipal waste Total, Kilograms/capita , 1995 – 2014

Source: Municipal waste

Lähde: <https://data.oecd.org/waste/municipal-waste.htm>

12. Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys.

YK:n alatavoitteisiin suoraan liittyviä indikaattoreita ei saatavilla.

13. Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.

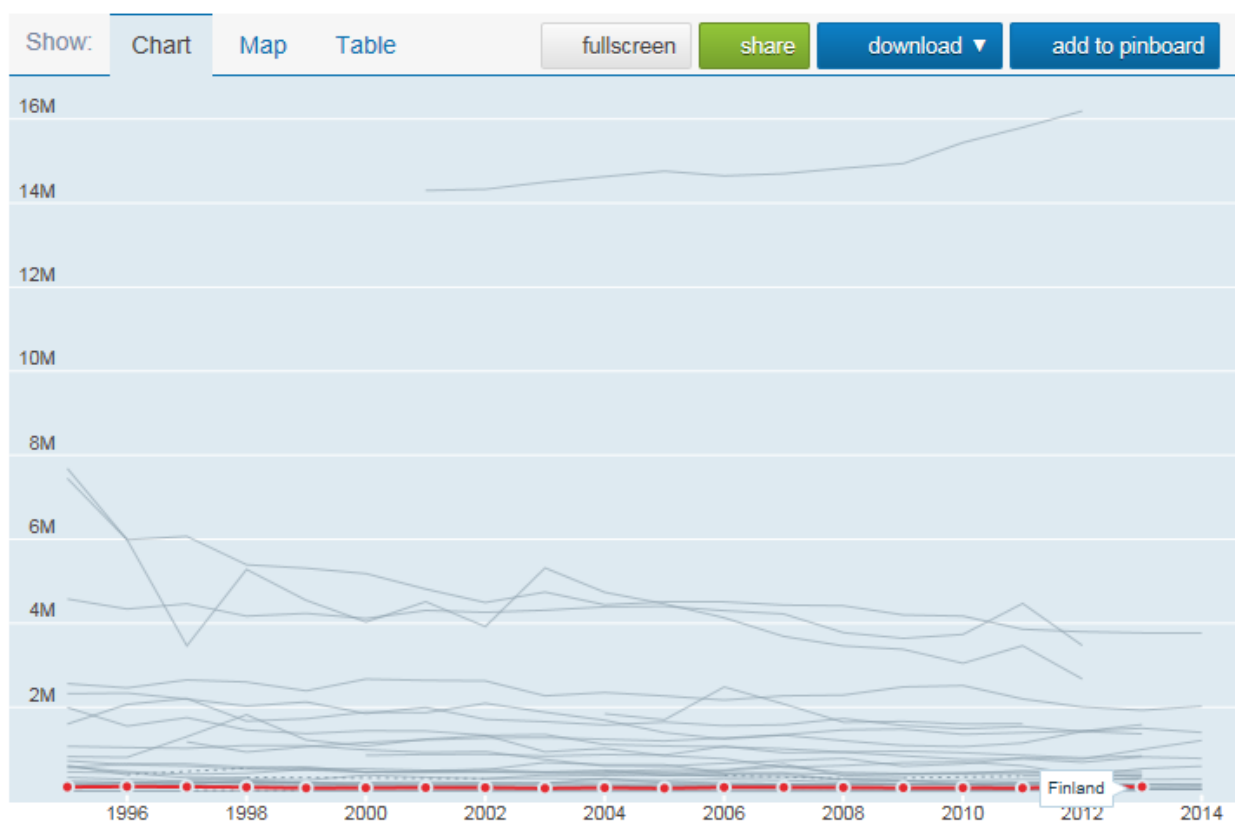
YK:n alatavoitteisiin suoraan liittyviä indikaattoreita ei saatavilla.

14. Säilyttää meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistää niiden kestävää käyttöä.

Fish landings

National landings in domestic ports, Tonnes, 1995 – 2014

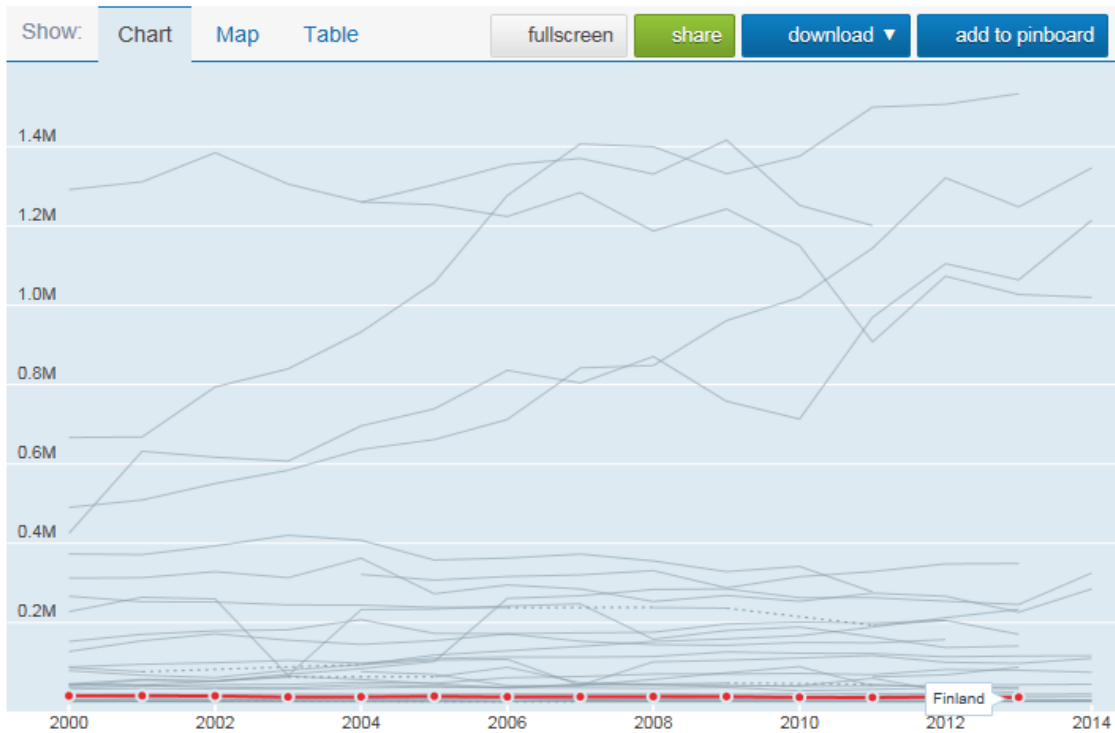
Source: Fisheries: National landings in foreign ports

Lähde: <https://data.oecd.org/fish/fish-landings.htm>

Aquaculture production Total, Tonnes, 2000 – 2014

Source: Fisheries: Production from aquaculture

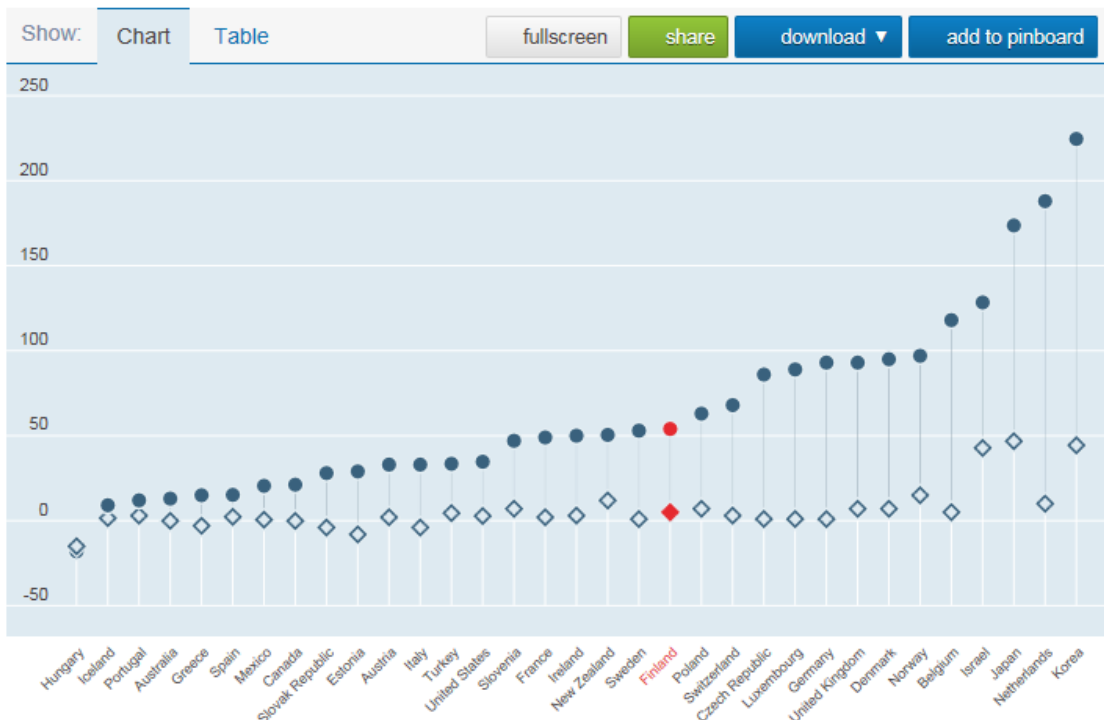

Lähde: <https://data.oecd.org/fish/aquaculture-production.htm#indicator-chart>

15. Suojella maekosysteemejä, palauttaa niitä ennalleen ja edistää niiden kestävästä käyttöä; edistää metsien kestävästä käyttöä; taistella aavikoitumista vastaan; pysäyttää maaperän köyhtyminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen.

Nutrient balance Nitrogen / Phosphorus, Kilograms/hectare, 2008

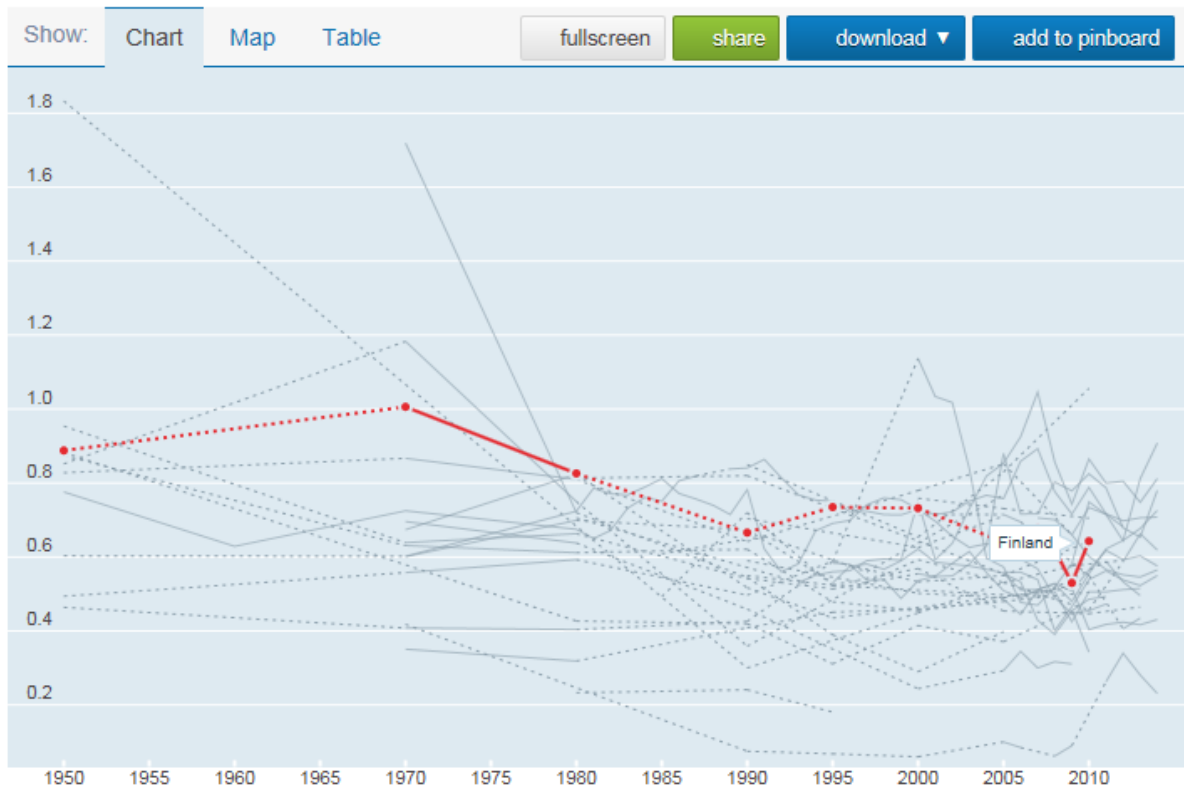
Source: Environmental Performance of Agriculture (Edition 2013)

Lähde: <https://data.oecd.org/agrland/nutrient-balance.htm>

Forest resources Intensity of use, Ratio, 1950 – 2014

Source: Forest resources

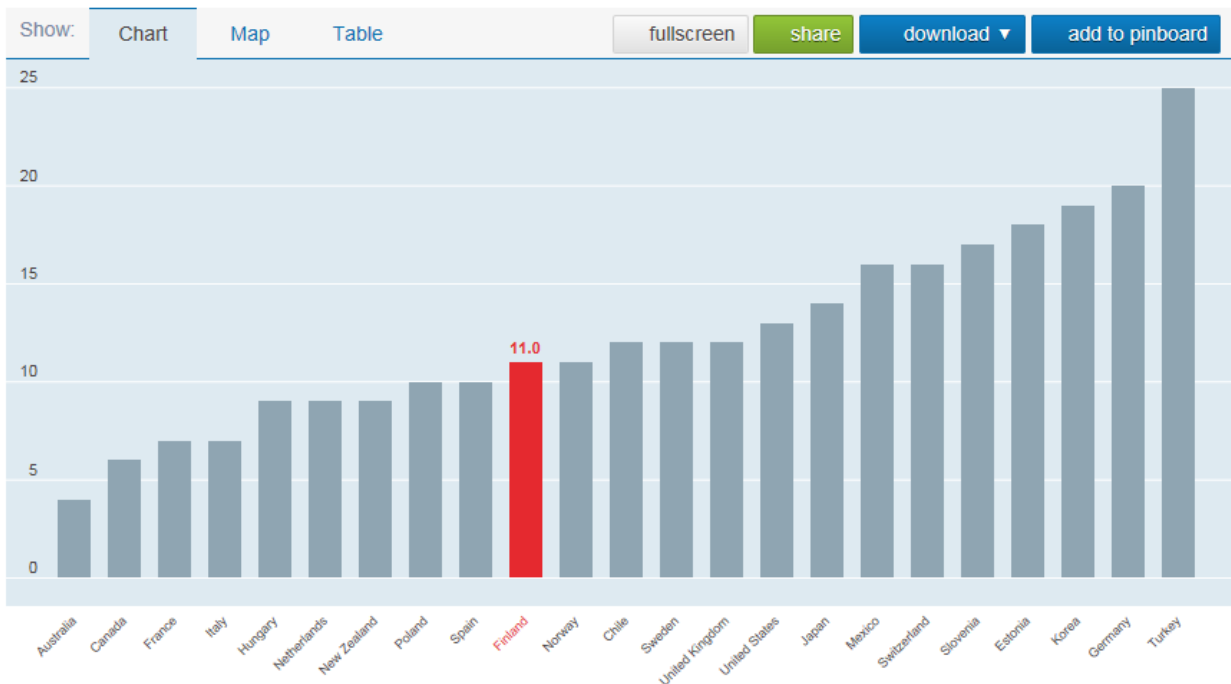

Lähde: <https://data.oecd.org/forest/forest-resources.htm>

16. Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla.

Violence against women Attitudes towards violence, Percentage, 2014

Source: Gender, Institutions and Development (Edition 2014)

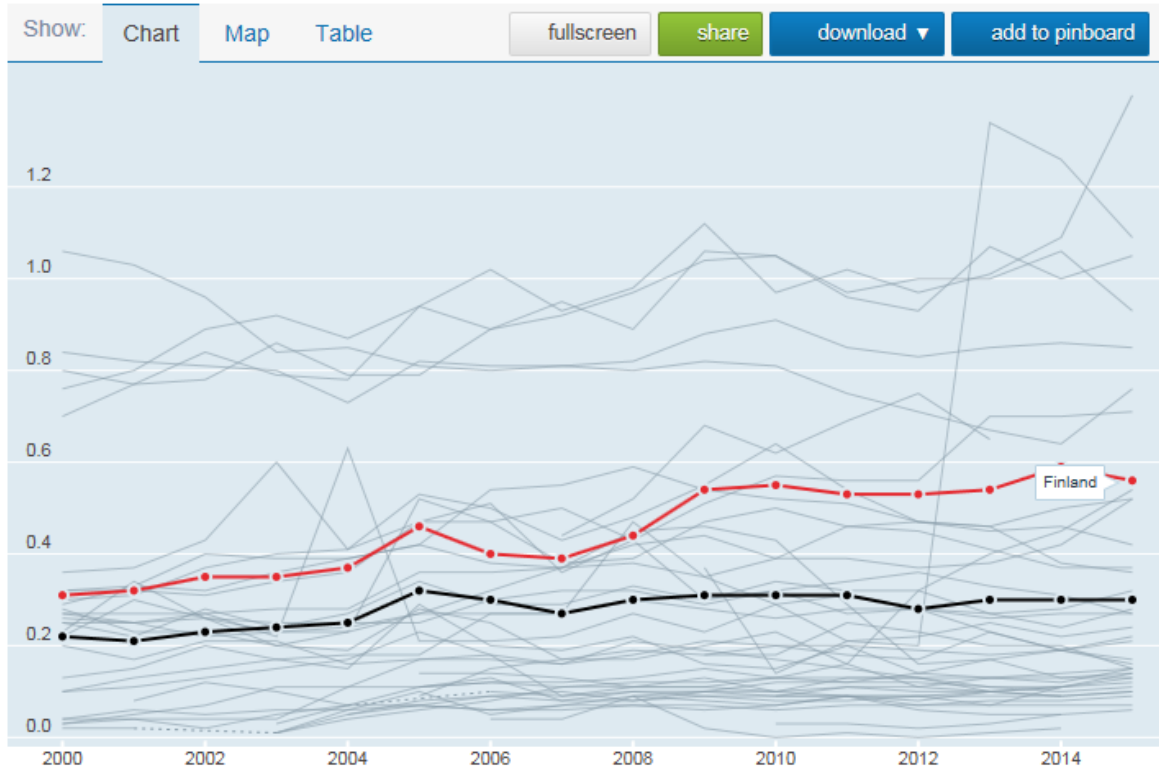

Lähde: <https://data.oecd.org/inequality/violence-against-women.htm#indicator-chart>
(Tämä indikaattori on esitetty myös päätavoitteen 5 kohdalla.)

17. Tukea vahvemmin kestäväen kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta.

Net ODA Total, % of gross national income, 2000 – 2015

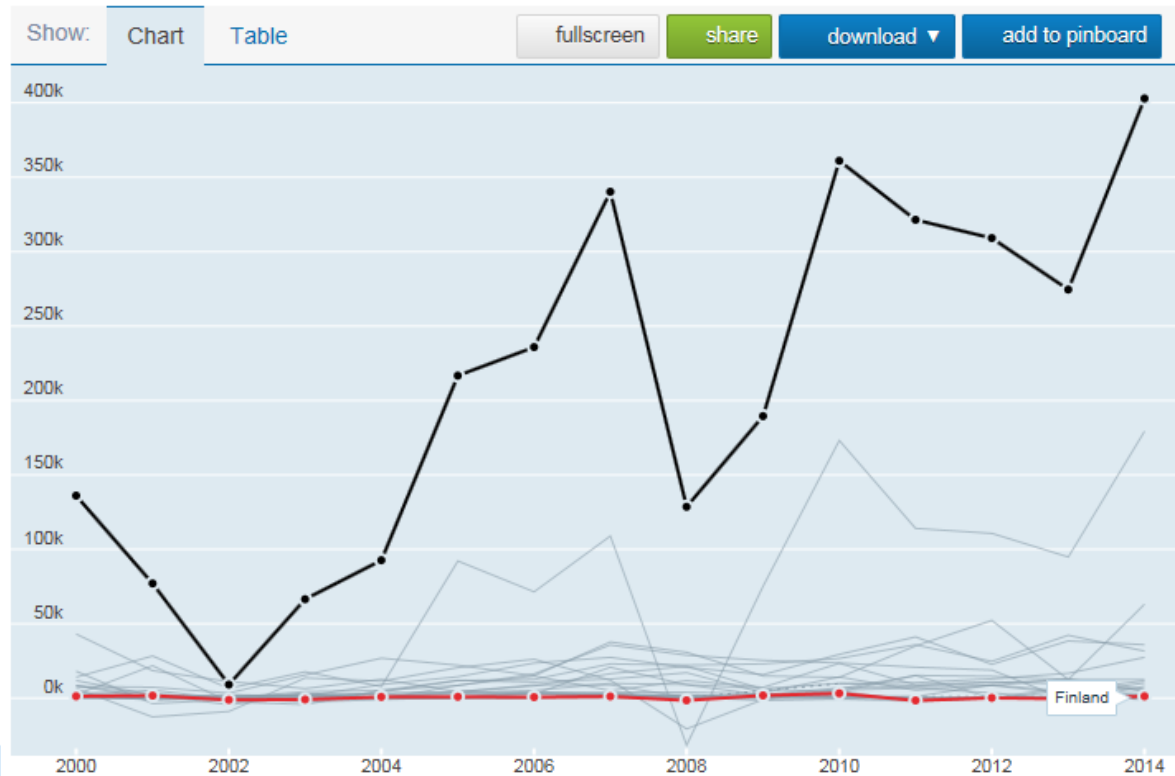
Source: Detailed aid statistics: Official and private flows

Lähde: <https://data.oecd.org/oda/net-oda.htm#indicator-chart>

Private flows Total, Million US dollars, 2000 – 2014

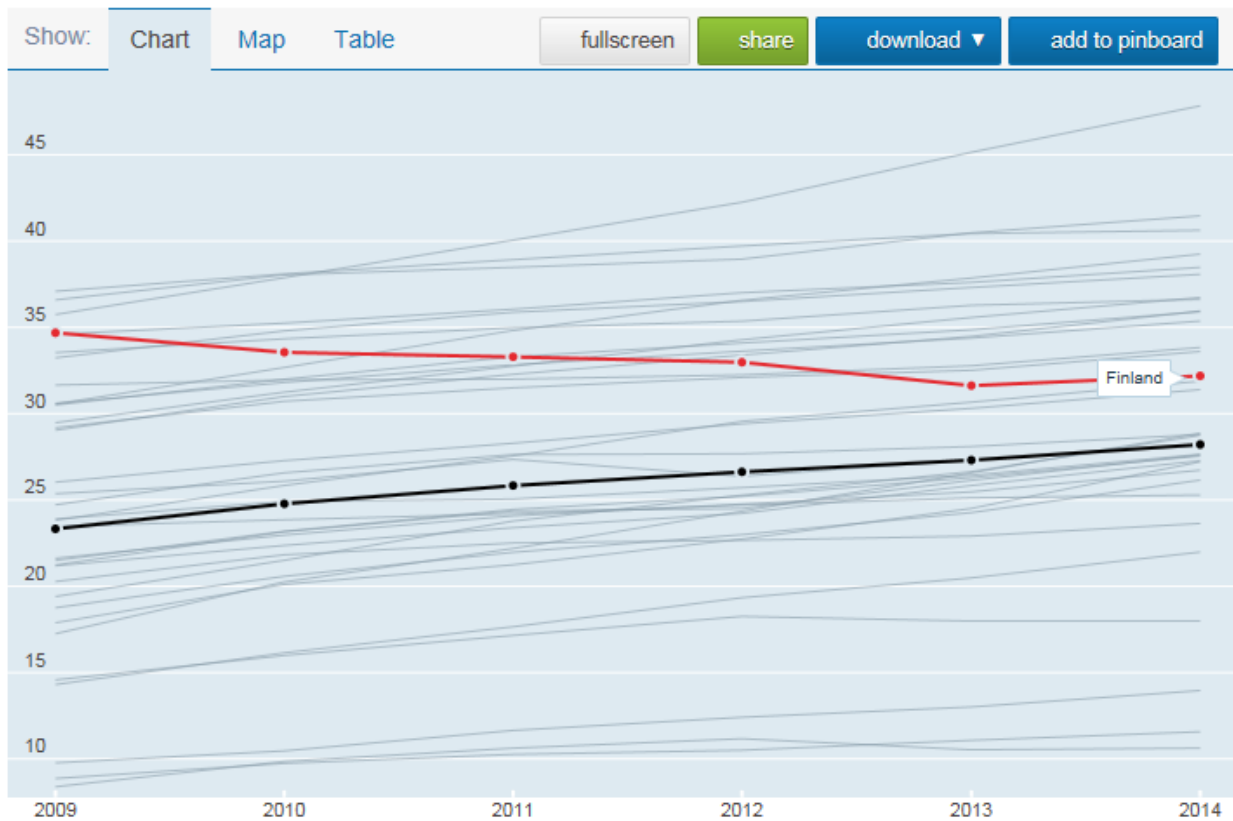
Source: Detailed aid statistics: Official and private flows

Lähde: <https://data.oecd.org/df/private-flows.htm>

Fixed broadband subscriptions Total, Per 100 inhabitants, 2009 – 2014

Source: Broadband database

Lähde: <https://data.oecd.org/broadband/fixed-broadband-subscriptions.htm#indicator-chart>

Aiheeseen liittyvä Agenda2030-indikaattori:

17.6.2. Fixed Internet broadband subscriptions per 100 inhabitants, by speed

LIITE 2. Suomen sijoitus valikoiduissa viimeaikaisissa kansainvälisissä maavertailuissa

Alle on koottu valikoituja kansainvälisiä vertailuja, joita on hyödynnetty Avain2030-hankkeen analyyseissä. Kunkin vertailun osalta on esitetty kymmenen vertailussa parhaiten menestynyttä maata sekä tarvittaessa Suomen sijoitus erikseen.

Kehitystä laaja-alaisesti kuvaavia vertailuja

	Sustainable governance indicators	Better life index	Preliminary SDG index (strong sustainability)	Fragile state index	Human Development Index	The World's First SDG Index
1	Sweden	Australia	Sweden	Finland	Norway	Sweden
2	Norway	Sweden	Spain	Sweden	Australia	Norway
3	Denmark	Norway	Portugal	Norway	Switzerland	Denmark
4	Switzerland	Switzerland	France	Denmark	Denmark	Finland
5	Finland	Denmark	Hungary	Luxembourg	Netherlands	Switzerland
6	Germany	Canada	Norway	Switzerland	Germany	Germany
7	Estonia	United States	Denmark	New Zealand	Ireland	Netherlands
8	Luxembourg	New Zealand	United Kingdom	Iceland	United States	Belgium
9	United Kingdom	Iceland	Tunisia	Australia	Canada	Iceland
10	Netherlands	Finland	Ireland	Ireland	New Zealand	France
			Finland (28)		Finland (24)	

Taloudellista kehitystä painottavia vertailuja

	Legatum Prosperity Index	SSI Economic wellbeing	Global Dynamism Index	Global Competitiveness Index	GDP per capita	Inclusive Wealth Index	Global Entrepreneurship Index
1	Norway	Norway	Singapore	Switzerland	Liechtenstein	Maldives	United States
2	Switzerland	Switzerland	Israel	Singapore	Luxembourg	Republic of Korea	Canada
3	Denmark	Sweden	Australia	United States	Norway	China	Australia
4	New Zealand	Denmark	Finland	Germany	Qatar	Spain	Denmark
5	Sweden	Estonia	Slovenia	Netherlands	Macao SAR, China	Viet Nam	Sweden
6	Canada	Luxembourg	Sweden	Japan	Bermuda	Singapore	Taiwan
7	Australia	Australia	Norway	Hong Kong SAR	Switzerland	Estonia	Iceland
8	Netherlands	Czech Republic	Switzerland	Finland	Australia	Latvia	Switzerland
9	Finland	Finland	Canada	Sweden	Denmark	Malta	United Kingdom
10	Ireland	Slovenia	Germany	United Kingdom	Sweden	El Salvador	France
					Finland (19)	Finland (53)	Finland (28)

Inhimillisen hyvinvoinnin ja sosiaalisten kysymysten kehitystä painottavia vertailuja

	SSI Human wellbeing	World Happiness Index	The World's Most Literate Nations	Corruption Perceptions Index	Good Country index	Fairness for Children	Open data index
1	Finland	Denmark	Finland	Denmark	Ireland	Denmark	Taiwan
2	Iceland	Switzerland	Norway	Finland	Finland	Finland	United Kingdom
3	Germany	Iceland	Iceland	Sweden	Switzerland	Norway	Colombia
4	Japan	Norway	Denmark	New Zealand	Netherlands	Switzerland	Finland
5	Sweden	Finland	Sweden	Netherlands	New Zealand	Austria	Uruguay
6	Denmark	Canada	Switzerland	Norway	Sweden	Netherlands	Australia
7	Norway	Netherlands	United States	Switzerland	United Kingdom	Ireland	Denmark
8	Austria	New Zealand	Germany	Singapore	Norway	Estonia	Norway
9	Hungary	Australia	Latvia	Canada	Denmark	Slovenia	France
10	Ireland	Sweden	Netherlands	Germany	Belgium	Latvia	United States

Ympäristö- ja luonnonvarakysymysten kehitystä painottavia vertailuja

	EPI Environmental Performance Index	SSI Environmental wellbeing	Ecological footprint	Biocapacity	Renewable Energy Country Attractiveness Index	Ocean Health Index	Climate Change Performance Index
1	Finland	Guinea-Bissau	Eritrea	Guyana	United States	Prince Edward Islands	Denmark
2	Iceland	Malawi	Timor-Leste	Bolivia	China	Howland Island and Baker Island	United Kingdom
3	Sweden	Nepal	Haiti	Australia	India	Macquarie Island	Sweden
4	Denmark	Mozambique	Bangladesh	Canada	Chile	Head and McDonald Islands	Belgium
5	Slovenia	Central African Republic	Afganistan	Mongolia	Germany	Phoenix Group	France
6	Spain	Zambia	Pakistan	Finland	Brazil	Northern Saint-Martin	Cyprus
7	Portugal	Rwanda	Burundi	Congo	Mexico	New Caledonia	Marocco
8	Estonia	Congo. Dem. Rep.	Malawi	Sweden	France	Glorioso Islands	Italy
9	Malta	Burkina Faso	Congo, Democratic Republic of	Estonia	Canada	Jarvis Island	Ireland
10	France	Burundi	Mozambique	Paraguay	Australia	Germany	Luxembourg
		Finland (126)	Finland (136)		Finland (36)	Finland (69)	Finland (23)

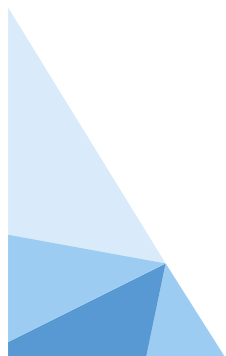
LIITE 3: Avain2030-hankkeen sidosryhmä- ja asiantuntijatyöpajojen osallistajat

Avain 2030-hankkeen sidosryhmätyöpajan 29.4.2016 osallistajat

Marjo Priha, Suomen ympäristökasvatuksen seura
Tiina Vyyryläinen, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Maria Mekri, SaferGlobe
Sarika Koponen, Kela
Maria Höyssä, Tulevaisuuden tutkimuskeskus
Anna-Stiina Lundqvist, Kepa
Katja Matveinen, Maa- ja metsätalousministeriö
Riina Vuorento, Opetus- ja kulttuuriministeriö
Nora Forsbacka, Kehys ry
Jukka Makkonen, Energiateollisuus ry
Marjukka Mähönen, MMM
Anna Lemström, FIBS
Jouni Nissinen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Heini Röyskö, KPT
Jouni Lind, Teknologiateollisuus ry
Maija Heikkinen, Metsäteollisuus ry
Riikka Kaukoranta, Väestöliitto
Maria Höyssä, Tulevaisuuden tutkimuskeskus
Noora Simola, Suomen Lähetysseura ry
Annika Lindblom, YM
Aino Friman, SaferGlobe
Erkka Laininen, OKKA-säätiö
Helena Laukko, Suomen YK-liitto
Veera Vehkasalo, Suomen YK-liitto
Leena Simonen, Kuluttajaliitto ry
Abdule Mahamed, Suomen somalialaisten liitto
Ilona Hatakka, SPR
Tuuli Nummelin, FIBS
Laura Sarlin, LVM

Avain 2030-hankkeen asiantuntijatyöpajan 29.4.2016 osallistajat:

Erja Fagerlund, TEM/EIO
Hannele Ilvessalo-Lax, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Sauli Rouhinen, Ekosäätiö
Eeva Hellström, Sitra
Juha-Matti Katajajuuri, Luke
Leo Koltola, Tilastokeskus
Saara Tamminen, VATT

**DEMOS
HELSINKI** ✓

VALTIONEUVOSTON
SELVITYS- JA TUTKIMUSTOIMINTA

tietokayttoon.fi

ISSN 2342-6799 (pdf)
ISBN 978-952-287-275-3 (pdf)

